

Regeringens proposition

2003/04:116

Miljöbedömningar av planer och program

Prop.
2003/04:116

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 11 mars 2004

Marita Ulvskog

Lena Sommestad
(Miljödepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I denna proposition föreslås lagändringar för genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan. I propositionen föreslås också att riksdagen godkänner protokollet om strategiska miljöbedömningar till FN/ECE:s konvention om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang.

I enlighet med direktivets och protokollets krav föreslås bestämmelser om att en miljöbedömning skall göras när en myndighet eller kommun utarbetar vissa planer och program. Nya bestämmelser föreslås komplettera de nuvarande bestämmelserna om miljökonsekvensbeskrivningar i 6 kap. miljöbalken. Vissa ändringar föreslås även i andra lagar. Ändringarna syftar bl.a. till att bedömningar av miljökonsekvenser skall komma in tidigare i samhällsplaneringen, vilket i sin tur kan underlätta miljöbedömningarna av de verksamheter och åtgärder som genomförs enligt planerna eller programmen. Regeringen föreslås vidare få meddela de ytterligare bestämmelser som behövs för genomförandet av direktivet. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 21 juli 2004.

I propositionen föreslås också en ändring i lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m. Ändringen gör det möjligt för regeringen att använda Kärnavfallsfondens medel för stöd till vissa ideella föreningar vad gäller frågor om lokalisering av anläggningar för hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle. Regeringen avser att utnyttja denna möjlighet under en försöksperiod om fyra år. Förslaget syftar till att förbättra möjligheterna för en allsidig bedömning av projektens miljökonsekvenser och allmänhetens påverkan i denna process. Denna lagändring föreslås träda i kraft den 1 augusti 2004.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	4
2	Lagtext.....	5
2.1	Förslag till lag om ändring i miljöbalken.....	5
2.2	Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (1987:10).....	13
2.3	Förslag till lag om ändring i luftfartslagen (1957:297).....	14
2.4	Förslag till lag om ändring i väglagen (1971:948).....	15
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1977:439) om kommunal energiplanering	17
2.6	Förslag till lag om ändring i lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn	18
2.7	Förslag till lag om ändring i minerallagen (1991:45).....	19
2.8	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1649) om byggande av järnväg	20
2.9	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m.	22
3	Ärendet och dess beredning.....	23
4	Direktivet om miljöbedömning av planer och program	24
5	Annan gemenskapslagstiftning och internationell rätt	28
6	Svensk rätt	30
7	Direktivets genomförande i svensk rätt.....	33
7.1	Ändringar i 6 kap. miljöbalken	33
7.1.1	Skyldighet att miljöbedöma planer och program.....	34
7.1.2	Miljökonsekvensbeskrivningar av planer och program	39
7.1.3	Samråd och information.....	42
7.1.4	Uppföljning och övervakning	43
7.1.5	Rubriker och struktur	44
7.1.6	Samordning.....	45
7.2	Ändringar i andra lagar	46
7.3	Konsekvensändringar	50
8	Godkännande av protokoll om miljöbedömningar under Esbokonventionen	50
9	Stöd ur Kärnavfallsfonden till vissa ideella föreningar.....	54
9.1	Bakgrund.....	54
9.2	Ändring i finansieringslagen.....	55
10	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	58
11	Konsekvenser	58
11.1	Genomförandet av direktivet om miljöbedömning av planer och program	58
11.2	Ändringen i finansieringslagen	62

12	Författningskommentarer	63	Prop. 2003/04:116
12.1	Förslaget till lag om ändring i miljöbalken.....	63	
12.2	Förslaget till lag om ändring i plan- och bygglagen (1987:10).....	69	
12.3	Förslaget till lag om ändring i luftfartslagen (1957:297)..	70	
12.4	Förslaget till lag om ändring i väglagen (1971:948).....	70	
12.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1977:439) om kommunal energiplanering	70	
12.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlyssning av allmän farled och allmän hamn	70	
12.7	Förslaget till lag om ändring i minerallagen (1991:45)	70	
12.8	Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1649) om byggande av järnväg	71	
12.9	Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m.	71	
Bilaga 1	Direktiv 2001/42/EG om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan.....	72	
Bilaga 2	Sammanfattning av PBL-kommitténs betänkande Miljöbedömningar avseende vissa planer och program (SOU 2003:70).....	80	
Bilaga 3	PBL-kommitténs lagförslag	82	
Bilaga 4	Förteckning över remissinstanser avseende PBL-kommitténs betänkande.....	89	
Bilaga 5	Lagrådsremissens lagförslag	90	
Bilaga 6	Lagrådets yttrande.....	107	
Bilaga 7	Protokollet om strategiska miljöbedömningar till konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang	109	
Bilaga 8	Protocol on Strategic Environmental Assessment to the Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context.....	128	
Bilaga 9	Finansieringsutredningens lagförslag	145	
Bilaga 10	Förteckning över remissinstanser avseende Finansieringsutredningens betänkande	147	
	Utdrag ur protokoll vid regeringsammanträde den 11 mars 2004	148	
	Rättsdatablad.....	149	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2003/04:116

Regeringen föreslår att riksdagen

dels godkänner protokollet av den 21 maj 2003 om strategiska miljöbedömningar till FN/ECE-konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i gränsöverskridande sammanhang,

dels antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i miljöbalken,
2. lag om ändring i plan- och bygglagen (1987:10),
3. lag om ändring i luftfartslagen (1957:297),
4. lag om ändring i väglagen (1971:948),
5. lag om ändring i lagen (1977:439) om kommunal energiplanering,
6. lag om ändring i lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn,
7. lag om ändring i minerallagen (1991:45), och
8. lag om ändring i lagen (1995:1649) om byggande av järnväg,
9. lag om ändring i lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m.

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om miljöbalken

dels att rubrikerna närmast före 6 kap. 4, 5, 7, 8, 9 och 10 §§ skall utgå,

dels att nuvarande 6 kap. 11–13 §§ skall betecknas 6 kap. 19–21 §§,

dels att 6 kap. 1, 3, 9 och 10 §§ samt rubriken närmast före 6 kap. 3 § skall ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 6 kap. 11 § skall sättas närmast före 6 kap. 19 §,

dels att det i balken skall införas nio nya paragrafer, 6 kap. 11–18 och 22 §§, samt närmast före 6 kap. 11 och 22 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

1 §²

En miljökonsekvensbeskrivning skall ingå i en ansökan om tillstånd att anlägga, driva eller ändra verksamheter enligt 9, 11 eller 12 kap. eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av bestämmelser i dessa kapitel. En sådan beskrivning skall finnas även vid tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. samt i en ansökan om tillstånd enligt 7 kap. 28 a §.

Regeringen får föreskriva att det skall upprättas en miljökonsekvensbeskrivning även i dispensärenden eller andra ärenden enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken där det behövs för att kunna bedöma miljöpåverkan. Regeringen får även föreskriva om undantag från skyldigheten enligt första stycket att upprätta en miljökonsekvensbeskrivning för verksamheter vars miljöpåverkan kan antas bli mindre betydande.

Att en miljökonsekvensbeskrivning skall upprättas när en myndighet eller kommun gör en miljöbedömning av en plan eller ett program följer av 12 §.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG av den 27 juni 2001 om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan (EGT L 197, 21.7.2001, s. 30, Celex 32001L0042).

² Senaste lydelse 2002:175.

Syftet med miljökonsekvensbeskrivningar**Miljökonsekvensbeskrivningar och miljökonsekvensbedömningar av verksamheter och åtgärder**3 §³

Syftet med en miljökonsekvensbeskrivning är att identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekter som *en planerad verksamhet* eller *åtgärd* kan medföra dels på människor, djur, växter, mark, vatten, luft, klimat, landskap och kulturmiljö, dels på hushållningen med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt, dels på annan hushållning med material, råvaror och energi. Vidare är syftet att möjliggöra en samlad bedömning av dessa effekter på människors hälsa och miljön.

Syftet med en miljökonsekvensbeskrivning *för en verksamhet eller åtgärd* är att identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekter som *den planerade verksamheten* eller *åtgärden* kan medföra dels på människor, djur, växter, mark, vatten, luft, klimat, landskap och kulturmiljö, dels på hushållningen med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt, dels på annan hushållning med material, råvaror och energi. Vidare är syftet att möjliggöra en samlad bedömning av dessa effekter på människors hälsa och miljön.

Syftet med en miljökonsekvensbeskrivning som berör en verksamhet som avses i lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor är också att identifiera och bedöma faktorer i verksamhetens omgivning som kan påverka säkerheten hos denna.

9 §

Den myndighet som skall pröva en ansökan i ett mål eller ett ärende där det krävs en miljökonsekvensbeskrivning skall genom ett särskilt beslut eller i samband med avgörandet av målet eller ärendet ta ställning till om miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i detta kapitel. Ett sådant ställningstagande får inte överklagas särskilt utan endast i samband med att avgörandet i målet eller ärendet överklagas.

Den myndighet som skall pröva en ansökan i ett mål eller ett ärende där det krävs en miljökonsekvensbeskrivning *för en verksamhet eller åtgärd* skall genom ett särskilt beslut eller i samband med avgörandet av målet eller ärendet ta ställning till om miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i detta kapitel. Ett sådant ställningstagande får inte överklagas särskilt utan endast i samband med att avgörandet i målet eller ärendet överklagas.

³ Senaste lydelse 1999:385.

Vid prövningen av ansökan skall myndigheten beakta innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen och resultatet av samråd och yttranden enligt 4–6 och 8 §§.

10 §

En miljökonsekvensbeskrivning samt förfarandet med miljökonsekvensbedömning skall bekostas av den som gjort en ansökan som avses i 1 § eller i annat fall är skyldig att upprätta *en miljökonsekvensbeskrivning*.

En miljökonsekvensbeskrivning *för en verksamhet eller åtgärd* samt förfarandet med *en* miljökonsekvensbedömning skall bekostas av den som gjort en ansökan som avses i 1 § eller i annat fall är skyldig att upprätta *miljökonsekvensbeskrivningen*.

Miljöbedömningar och miljökonsekvensbeskrivningar av planer och program

11 §

När en myndighet eller kommun upprättar eller ändrar en plan eller ett program, som krävs i lag eller annan författning, skall myndigheten eller kommunen göra en miljöbedömning av planen, programmet eller ändringen, om dess genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i planen eller programmet så att en hållbar utveckling främjas.

Regeringen får meddela föreskrifter om vilka slags planer och program som alltid kan antas medföra en betydande miljöpåverkan samt om undantag från kravet på miljöbedömning. Regeringen får också meddela föreskrifter om samråd i samband med bedömningen av om en plan, ett program eller en ändring kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

12 §

Inom ramen för en miljöbedömning enligt 11 § skall myndigheten

eller kommunen upprätta en miljökonsekvensbeskrivning där den betydande miljöpåverkan som planens eller programmets genomförande kan antas medföra identifieras, beskrivs och bedöms. Rimliga alternativ med hänsyn till planens eller programmets syfte och geografiska räckvidd skall också identifieras, beskrivas och bedömas.

Miljökonsekvensbeskrivningen skall innehålla

1. en sammanfattning av planens eller programmets innehåll, dess huvudsakliga syfte och förhållande till andra relevanta planer och program,

2. en beskrivning av miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen, programmet eller ändringen inte genomförs,

3. en beskrivning av miljöförhållandena i de områden som kan antas komma att påverkas betydligt,

4. en beskrivning av relevanta befintliga miljöproblem som har samband med ett sådant naturområde som avses i 7 kap. eller ett annat område av särskild betydelse för miljön,

5. en beskrivning av hur relevanta miljö kvalitetsmål och andra miljöhänsyn beaktas i planen eller programmet,

6. en beskrivning av den betydande miljöpåverkan som kan antas uppkomma med avseende på biologisk mångfald, befolkning, människors hälsa, djurliv, växtliv, mark, vatten, luft, klimatfaktorer, materiella tillgångar, landskap, bebyggelse, forn- och kultur lämningar och annat kulturarv samt det inbördes förhållandet mellan dessa miljöaspekter,

7. en beskrivning av de åtgärder som planeras för att förebygga,

hindra eller motverka betydande negativ miljöpåverkan,

8. en sammanfattande redogörelse för hur bedömningen gjorts, vilka skäl som ligger bakom gjorda val av olika alternativ och eventuella problem i samband med att uppgifterna sammanställdes,

9. en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför, och

10. en icke-teknisk sammanfattning av de uppgifter som anges i 1–9.

13 §

En miljökonsekvensbeskrivning enligt 12 § skall innehålla de uppgifter som är rimliga med hänsyn till

1. bedömningsmetoder och aktuell kunskap,

2. planens eller programmets innehåll och detaljeringsgrad,

3. allmänhetens intresse, och

4. att vissa frågor kan bedömas bättre i samband med prövningen av andra planer och program eller i tillståndsprövningen av verksamheter eller åtgärder.

Innan en myndighet eller kommun bestämmer omfattningen av och detaljeringsgraden för miljökonsekvensbeskrivningen, skall myndigheten eller kommunen samråda med den eller de kommuner och länsstyrelser som berörs av planen eller programmet. För planer och program på nationell nivå skall samråd i stället ske med Naturvårdsverket och andra berörda centrala förvaltningsmyndigheter.

14 §

Den myndighet eller kommun som upprättat en miljökonsekvensbeskrivning enligt 12 § skall göra den och förslaget till plan eller program tillgängliga för berörda kommuner och myndigheter samt allmänheten. Dessa skall ges skälig tid att yttra sig.

15 §

Om en miljökonsekvensbeskrivning enligt 12 § avser en plan eller ett program vars genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan i ett annat land, skall den myndighet som regeringen bestämmer sända beskrivningen och förslaget till plan eller program till den berörda staten. Sådan information skall också lämnas om en annan stat som kan antas bli utsatt för en betydande miljöpåverkan begär det.

Om den berörda staten begär det, skall samråd ske avseende den gränsöverskridande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet kan antas medföra och de åtgärder som planeras för att förebygga, hindra eller motverka betydande negativ miljöpåverkan.

16 §

Om en miljöbedömning krävs enligt 11 §, skall den miljökonsekvensbeskrivning som avses i 12 § samt synpunkter från samråd enligt 14 och 15 §§ beaktas innan planen eller programmet antas eller läggs till grund för reglering.

När planen eller programmet har antagits skall den beslutande myndigheten eller kommunen i en särskild sammanställning redovisa

1. hur miljöaspekterna har integrerats i planen eller programmet,

2. hur miljökonsekvensbeskrivningen och synpunkter från samråd har beaktats,

3. skälen till att planen eller programmet har antagits i stället för de alternativ som varit föremål för överväganden, och

4. de åtgärder som avses att vidtas för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför.

Sammanställningen och planen eller programmet skall göras tillgängliga för dem med vilka samråd skett enligt 14 och 15 §§. Dessa skall även informeras om att planen eller programmet har antagits.

17 §

Regeringen får meddela föreskrifter om hur samråd och information enligt 14–16 §§ skall ske.

18 §

När en plan eller ett program har antagits skall den beslutande myndigheten eller kommunen skaffa sig kunskap om den betydande miljöpåverkan som planens eller programmets genomförande faktiskt medför. Detta skall göras för att myndigheten eller kommunen tidigt skall få kännedom om sådan betydande miljöpåverkan som tidigare inte identifierats så att lämpliga åtgärder för avhjälpande kan vidtas.

Samordning

22 §

Myndigheter och kommuner skall sträva efter att samordna arbetet

med de bedömningar och beskrivningar som görs enligt bestämmelserna i detta kapitel.

-
1. Denna lag träder i kraft den 21 juli 2004.
 2. I fråga om planer och program som formellt börjat förberedas före den 21 juli 2004 skall de nya föreskrifterna i 6 kap. 11–18 och 22 §§ tillämpas endast om planen eller programmet antas eller läggs till grund för reglering efter den 21 juli 2006.
 3. Trots det som sägs i 2 får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer i det enskilda fallet besluta att de nya föreskrifterna i 6 kap. 11–18 och 22 §§ inte skall tillämpas i fråga om en sådan plan eller ett sådant program.

Härigenom föreskrivs i fråga om plan- och bygglagen (1987:10)

dels att 5 kap. 18 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 4 kap. 2 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

2 a §

Vid upprättandet av översiktsplanen skall också bestämmelserna i 6 kap. 11–18 och 22 §§ miljöbalken tillämpas, om planen kan antas medföra en sådan miljöpåverkan som avses i 6 kap. 11 § miljöbalken.

5 kap.

18 §⁴

Detaljplanen skall grundas på ett program som anger utgångspunkter och mål för planen, om det inte är onödigt.

En miljökonsekvensbeskrivning skall upprättas, om detaljplanen medger en användning av mark eller av byggnader eller andra anläggningar som innebär en betydande påverkan på miljön, hälsan eller hushållningen med mark och vatten och andra resurser. Miljökonsekvensbeskrivningen skall möjliggöra en samlad bedömning av en planerad anläggnings, verksamhets eller åtgärds inverkan på miljön, hälsan och hushållningen med mark och vatten och andra resurser.

Vid upprättandet av detaljplanen skall också bestämmelserna i 6 kap. 11–18 och 22 §§ miljöbalken tillämpas, om planen kan antas medföra en sådan miljöpåverkan som avses i 6 kap. 11 § miljöbalken.

Denna lag träder i kraft den 21 juli 2004.

⁴ Senaste lydelse 1998:839.

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 5 a § luftfartslagen (1957:297) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

5 a §⁵

En miljökonsekvensbeskrivning skall ingå i en ansökan om tillstånd.

Innan miljökonsekvensbeskrivningen upprättas skall den som avser att ansöka om tillstånd samråda enligt 6 kap. 4 § första stycket miljöbalken med Luftfartsverket, berörda länsstyrelser och enskilda.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 4 § tredje stycket, 5–8 §§ och 10–12 §§ miljöbalken tillämpas.

Innan ansökan om tillstånd prövas skall miljökonsekvensbeskrivningen godkännas av länsstyrelsen. Beslutet får inte överklagas.

Innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen samt resultatet av samråd och yttranden skall beaktas vid tillståndsprövningen.

När det förutom enligt detta kapitel krävs tillstånd till flygplatsen enligt miljöbalken gäller inte andra–femte styckena. Då skall i stället 6 kap. 3 §, 7 § och 9–12 §§ miljöbalken tillämpas.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 4 § tredje stycket, 5–8, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

När det förutom enligt detta kapitel krävs tillstånd till flygplatsen enligt miljöbalken gäller inte andra–femte styckena. Då skall i stället 6 kap. 3, 7, 9, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 21 juli 2004.

⁵ Senaste lydelse 1998:818.

Härigenom föreskrivs att 14 a och 14 b §§ väglagen (1971:948) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 a §⁶

Den som planerar att bygga en väg skall genomföra en förstudie. I förstudien skall förutsättningarna för den fortsatta planeringen klarläggas. Förstudien skall även ange om en vägutredning enligt 14 b § behövs innan en arbetsplan upprättas.

Vid utarbetandet av förstudien skall den som avser att bygga en väg samråda enligt 6 kap. 4 § första stycket miljöbalken med berörda länsstyrelser, kommuner och ideella föreningar som enligt sina stadgar har till ändamål att ta till vara naturskydds- eller miljöskyddsintressen samt med den allmänhet som kan antas bli särskilt berörd.

Efter samrådet skall den länsstyrelse, inom vars område vägbyggnadsprojektet huvudsakligen skall utföras, enligt 6 kap. 4 § tredje stycket miljöbalken besluta om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet skall fattas efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. Bestämmelser om planer och planeringsunderlag finns i 6 kap. 11–12 §§ miljöbalken.

Efter samrådet skall den länsstyrelse, inom vars område vägbyggnadsprojektet huvudsakligen skall utföras, enligt 6 kap. 4 § tredje stycket miljöbalken besluta om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet skall fattas efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. Bestämmelser om planer och planeringsunderlag finns i 6 kap. 19 och 20 §§ miljöbalken.

14 b §⁷

En vägutredning skall genomföras när det i förstudien har klarlagts att alternativa vägsträckningar behöver studeras. Vägutredningen skall utgöra underlag för val av vägsträckning och trafikteknisk standard. Alternativa vägsträckningar skall jämföras såväl sinsemellan som med alternativet att behålla befintlig väg. En förbättring av befintlig väg skall också studeras, om inte särskilda skäl föranleder annat.

En vägutredning skall innehålla en miljökonsekvensbeskrivning och de uppgifter i övrigt som behövs för att kunna utvärdera och välja alternativ. Miljökonsekvensbeskrivningen skall godkännas av berörda länsstyrelser innan den tas in i vägutredningen.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 5–7 §§, 8 § första

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3, 5–7 §§, 8 § första

⁶ Senaste lydelse 1998:832.

⁷ Senaste lydelse 1998:832.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Prop. 2003/04:116

stycket och 10–12 §§ miljöbalken
tillämpas.

stycket, 10, 19 och 20 §§ miljö-
balken tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 21 juli 2004.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1977:439) om kommunal energiplanering

Prop. 2003/04:116

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1977:439) om kommunal energiplanering skall införas en ny paragraf, 8 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

Om en plan som upprättas enligt denna lag kan antas medföra en sådan betydande miljöpåverkan som avses i 6 kap. 11 § miljöbalken skall bestämmelserna i 6 kap. 11–18 och 22 §§ miljöbalken tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 21 juli 2004.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1983:293) om
inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled
och allmän hamn

Prop. 2003/04:116

Härigenom föreskrivs att 1 b § lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 b §⁸

En miljökonsekvensbeskrivning skall ingå i ett ärende enligt denna lag.

Innan miljökonsekvensbeskrivningen upprättas skall den som avser att inleda ett ärende enligt denna lag samråda enligt 6 kap. 4 § första stycket miljöbalken med Sjöfartsverket, berörda länsstyrelser och enskilda.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 4 § tredje stycket, 5–8 §§ och 10–12 §§ miljöbalken tillämpas. Vad som där föreskrivs om länsstyrelse skall gälla den länsstyrelse inom vars område verksamheten huvudsakligen skall bedrivas.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 4 § tredje stycket, 5–8, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas. Vad som där föreskrivs om länsstyrelse skall gälla den länsstyrelse inom vars område verksamheten huvudsakligen skall bedrivas.

Miljökonsekvensbeskrivningen skall godkännas av berörda länsstyrelser innan beslut fattas om att inrätta, utvidga eller avlysa allmän farled eller allmän hamn. Beslut i fråga om godkännande av miljökonsekvensbeskrivningen får inte överklagas.

I samband med prövningen av ett ärende enligt denna lag skall miljökonsekvensbeskrivningen och resultatet av samråd och yttranden beaktas.

Denna lag träder i kraft den 21 juli 2004.

⁸ Senaste lydelse 1998:868.

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 2 § minerallagen (1991:45) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

2 §⁹

Koncession skall meddelas, om

1. en fyndighet som sannolikt kan tillgodogöras ekonomiskt har blivit påträffad och

2. fyndighetens belägenhet och art inte gör det olämpligt att sökanden får den begärda koncessionen.

Koncession för bearbetning av olja eller gasformiga kolväten får beviljas endast den som visar att han är lämplig att bedriva sådan bearbetning.

I ärenden om beviljande av koncession skall 3 och 4 kap. miljöbalken tillämpas.

Om ett ärende om beviljande av koncession avser en verksamhet som senare skall prövas även enligt miljöbalken eller andra lagar, skall 3 och 4 kap. miljöbalken tillämpas endast vid den prövning som sker i koncessionsärendet.

I ärenden om beviljande av koncession skall en miljökonsekvensbeskrivning fogas till ansökan. När det gäller förfarandet, kraven på miljökonsekvensbeskrivningar samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 7 §, 8 § första stycket och 9–12 §§ miljöbalken tillämpas.

I ärenden om beviljande av koncession skall en miljökonsekvensbeskrivning fogas till ansökan. När det gäller förfarandet, kraven på miljökonsekvensbeskrivningar samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 och 7 §§, 8 § första stycket, 9, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

Koncession får inte strida mot detaljplan eller områdesbestämmelser. Om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas, får dock mindre avvikelser göras.

Denna lag träder i kraft den 21 juli 2004.

⁹ Senaste lydelse 1998:845.

2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1649) om byggande av järnväg

Prop. 2003/04:116

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1, 1 a och 2 §§ lagen (1995:1649) om byggande av järnväg skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §¹⁰

Den som planerar att bygga en järnväg skall genomföra en förstudie. I förstudien skall förutsättningarna för den fortsatta planeringen klarläggas. Förstudien skall även ange om en järnvägsutredning enligt 1 a § behövs innan en järnvägsplan upprättas.

Vid utarbetandet av förstudien skall den som avser att bygga en järnväg samråda enligt 6 kap. 4 § första stycket miljöbalken med berörda länsstyrelser, kommuner och ideella föreningar som enligt sina stadgar har till ändamål att ta till vara naturskydds- eller miljöskyddsintressen samt med den allmänhet som kan antas bli särskilt berörd.

Efter samrådet skall den länsstyrelse, inom vars område järnvägsprojektet huvudsakligen skall utföras, enligt 6 kap. 4 § tredje stycket miljöbalken besluta om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet skall fattas efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. *Bestämmelserna* om planer och planeringsunderlag finns i 6 kap. 11–12 §§ miljöbalken.

Efter samrådet skall den länsstyrelse, inom vars område järnvägsprojektet huvudsakligen skall utföras, enligt 6 kap. 4 § tredje stycket miljöbalken besluta om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet skall fattas efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. *Bestämmelser* om planer och planeringsunderlag finns i 6 kap. 19 och 20 §§ miljöbalken.

1 a §¹¹

En järnvägsutredning skall genomföras när det i förstudien har klarlagts att alternativa sträckningar behöver studeras. I järnvägsutredningen skall redovisas olika utbyggnadsalternativ, som skall jämföras såväl sinsemellan som med alternativet att inte genomföra den aktuella järnvägsutbyggnaden.

En järnvägsutredning skall innehålla en miljökonsekvensbeskrivning och de uppgifter i övrigt som behövs för att kunna utvärdera och välja alternativ. Miljökonsekvensbeskrivningen skall godkännas av berörda länsstyrelser innan den tas in i järnvägsutredningen.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag

¹⁰ Senaste lydelse 1998:850.

¹¹ Senaste lydelse 1998:850.

skall 6 kap. 3 §, 5–7 §§, 8 § första stycket och 10–12 §§ miljöbalken tillämpas.

skall 6 kap. 3, 5–7 §§, 8 § första stycket, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

2 §¹²

I järnvägsplanen skall den mark och de särskilda rättigheter anges som behöver tas i anspråk för järnvägen och för byggandet av järnvägen. Om mark behöver tas i anspråk med tillfällig nyttjanderätt, skall det av planen framgå vilken mark som avses och under vilken tid den skall nyttjas. Planen skall innehålla en miljökonsekvensbeskrivning. I de fall länsstyrelsen under förstudien har beslutat att järnvägsprojektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, skall miljökonsekvensbeskrivningen föregås av ett utökat samråd enligt 6 kap. 5–6 §§ miljöbalken, om inte sådant samråd har skett enligt 1 a §. Miljökonsekvensbeskrivningen skall godkännas av berörda länsstyrelser innan den tas in i järnvägsplanen.

När det gäller kraven på miljökonsekvensbeskrivningen samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 7 § och 10–12 §§ miljöbalken tillämpas.

När det gäller kraven på miljökonsekvensbeskrivningen samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3, 7, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

De skyddsåtgärder och försiktighetsmått som behövs för att förebygga störningar och andra olägenheter från trafiken eller anläggningen skall anges särskilt i planen. Till planen skall en genomförandebeskrivning fogas. I beskrivningen skall de organisatoriska, tekniska, ekonomiska och fastighetsrättsliga åtgärder som behövs för ett samordnat och ändamålsenligt genomförande av planen redovisas.

Denna lag träder i kraft den 21 juli 2004.

¹² Senaste lydelse 1998:850.

2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m.

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹³

Utöver kostnader för omhändertagande skall avgifterna täcka *statens kostnader för att*

1. komplettera forsknings- och utvecklingsverksamhet som avses i 2 § 3 samt pröva frågor härom,

2. pröva frågor som avses i 2 a § tredje stycket, 5 § första stycket, 8 b § och 8 c § denna lag,

3. pröva frågor om övervakning och kontroll av slutförvar enligt 16 § lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet.

Avgifterna skall vidare täcka kostnaderna för Kärnavfallsfondens förvaltning samt de kostnader som reaktorinnehavarna, staten eller kommunerna har för information till allmänheten i frågor som rör hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall.

Utöver kostnader för omhändertagande skall avgifterna täcka

1. *statens kostnader för att komplettera forsknings- och utvecklingsverksamhet som avses i 2 § 3 samt pröva frågor härom,*

2. *statens kostnader för att pröva frågor som avses i 2 a § tredje stycket, 5 § första stycket, 8 b och 8 c §§ denna lag,*

3. *statens kostnader för att pröva frågor om övervakning och kontroll av slutförvar enligt 16 § lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet,*

4. kostnaderna för Kärnavfallsfondens förvaltning,

5. de kostnader som reaktorinnehavarna, staten eller kommunerna har för information till allmänheten i frågor som rör hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall, *samt*

6. *kostnader för stöd till ideella föreningar för insatser i samband med frågor om lokalisering av anläggningar för hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle i den utsträckning och på de villkor som regeringen bestämmer.*

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2004.

¹³ Senaste lydelse 1995:1544.

3 Ärendet och dess beredning

Europaparlamentet och rådet har antagit direktiv 2001/42/EG om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan (EGT L 197, 21.7.2001, s. 30, Celex 32001L0042). De nationella författningar som är nödvändiga för att genomföra direktivet måste träda i kraft senast den 21 juli 2004. Direktivet återges i *bilaga 1*.

Regeringen gav den 27 juni 2002 i uppdrag till en parlamentariskt sammansatt kommitté att göra en samlad översyn av plan- och bygglagstiftningen (dir. 2002:97). I uppdraget ingick bl.a. att göra en bedömning av de åtgärder som behövs för att i svensk lagstiftning genomföra direktiv 2001/42/EG. Kommittén har antagit namnet PBL-kommittén.

Den 9 juli 2003 redovisade PBL-kommittén delbetänkandet Miljöbedömningar avseende vissa planer och program (SOU 2003:70). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 2*. Betänkandets lagförslag återfinns i *bilaga 3*. Betänkandet remissbehandlades. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Miljödepartementet (dnr M2003/2259/R).

Regeringen gav den 3 april 2003 en särskild utredare i uppdrag att se över systemet för finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle och annat radioaktivt avfall från kärnkraftsreaktorer samt den lag som reglerar systemet, lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m., den s.k. finansieringslagen (dir. 2003:41). Utredaren bestämde att utredningen skulle benämnas Finansieringsutredningen. Utredaren skall redovisa sitt uppdrag till regeringen senast den 31 augusti 2004. Den 27 november 2003 beslutade regeringen att den del av utredningen som gäller frivilligorganisationers möjlighet att erhålla medel ur fonden skulle redovisas senast den 17 december 2003 (dir. 2003:150). Finansieringsutredningen överlämnade den 17 december 2003 delbetänkandet Förslag om försöksverksamhet med ekonomiskt stöd till vissa frivilligorganisationer (SOU 2003:128). Finansieringsutredningens lagförslag återges i *bilaga 9*. Delbetänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 10*. Remissvaren och en sammanställning av dessa finns tillgängliga i Miljödepartementet (dnr M2003/3959/Mk).

Förslagen i denna proposition bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de Gröna.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 12 februari 2004 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 5*. Lagrådet har inledningsvis föreslagit ändringar i utformningen av 6 kap. 1 § miljöbalken. Regeringen har i denna del följt Lagrådets förslag.

Lagrådet har också föreslagit att ytterligare överväganden bör göras beträffande den föreslagna bestämmelsen i 6 kap. 15 § miljöbalken. Regeringen har efter överväganden valt att inte ändra den föreslagna

bestämmelsen. Denna fråga behandlas vidare i avsnitt 7.1.3 och i författningskommentaren. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 6*. En redaktionell ändring har gjorts i lagtexten.

Efter Lagrådets yttrande har det framkommit att den föreslagna bestämmelsen i 6 kap. 11 § miljöbalken behöver kompletteras med bemyndigande för regeringen att undanta vissa planer och program från kravet på miljöbedömning så att de svenska reglerna överensstämmer med direktivet. Eftersom ändringen endast är ett bemyndigande att inskränka räckvidden av de nya bestämmelserna skulle Lagrådets hörande i denna del sakna betydelse.

Vad gäller frågan om Lagrådets yttrande bör inhämtas beträffande förslaget om ändring i finansieringslagen har regeringen gjort följande bedömning. Förslaget berör inte direkt något sådant ämne som påkallar Lagrådets hörande enligt 8 kap. 18 § andra stycket regeringsformen. Då emellertid förslaget kan leda till ett ökat uttag ur Kärnavfallsfonden, vilket i sin tur kan påverka de ekonomiska förhållandena för dem som är betalningsskyldiga till fonden, berörs indirekt ett sådant ämne som avses i 8 kap. 3 § första stycket regeringsformen. Den nu föreslagna ändringen är dock utformad på ett sätt som ligger väl i linje med de befintliga bestämmelserna i finansieringslagen om vilka kostnader som avgifterna till Kärnavfallsfonden skall täcka. Då därtill den ekonomiska påverkan som kan bli aktuell är mycket begränsad i sammanhanget, får frågan anses vara av sådan enkel beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

4 Direktivet om miljöbedömning av planer och program

Nedan sammanfattas bestämmelserna i direktiv 2001/42/EG om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan.

Direktivets syfte och vad som menas med planer och program

Genom krav på att vissa planer och program skall miljöbedömas är direktivets syfte att sörja för en hög nivå på skyddet av miljön och bidra till att miljöaspekter integreras när planer och program utarbetas och antas. Därigenom främjas hållbar utveckling.

Med planer och program menas de planer och program, samt ändringar av dem, som utarbetas och antas av en myndighet eller utarbetas för att antas genom ett lagstiftningsförfarande. Det skall vara fråga om planer och program som krävs enligt lag eller annan författning.

Direktivets räckvidd

I direktivets artikel 3 anges vilka planer och program som skall omfattas av direktivets krav utifrån att de kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Planer och program som tas fram inom ett antal angivna verksamhetsområden, och som anger förutsättningarna för kommande tillstånd för projekt enligt bilagorna I och II till det s.k. MKB-direktivet

eller som med tanke på att de kan antas påverka områden kräver en bedömning enligt artikel 6 eller 7 i det s.k. art- och habitatdirektivet, skall som huvudregel anses innebära betydande miljöpåverkan. Med MKB-direktivet avses rådets direktiv 85/337/EEG av den 27 juni 1985 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt (EGT L 175, 5.7.1985, s. 40, Celex 31985L0337), senast ändrat genom direktiv 2003/35/EG (EUT L 156, 25.6.2003, s. 17, Celex 32003L0035). Med art- och habitatdirektivet avses rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (EGT L 206, 22.7.1992, s. 7, Celex 31992L0043), senast ändrat genom förordning (EG) nr 1882/2003 (EUT L 284, 31.10.2003, s. 1, Celex 32003R1882).

De verksamhetsområden som anges är jord- och skogsbruk, fiske, energi, industri, transporter, avfallshantering, vattenförvaltning, telekommunikationer, turism samt fysisk planering eller markanvändning. Om en plan eller ett program inom dessa områden enbart fastställer användningen av små områden på lokal nivå eller om man gör mindre ändringar i sådana planer och program, krävs en miljöbedömning bara om medlemsstaten finner att de kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Medlemsstaterna skall vidare avgöra om andra planer och program än de som tidigare nämnts, och i vilka ramen fastställs för kommande tillstånd för projekt, kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Kriterier för att avgöra om påverkan kan antas vara betydande finns i direktivets bilaga II.

Direktivet har också vissa generella undantagsbestämmelser. Planer och program som syftar till att tjäna nationellt försvar eller civil beredskap samt finansiella planer eller budgetplaner och program undantas helt från direktivets tillämpningsområde. Direktivet gäller inte heller planer som samfinansieras enligt de löpande respektive programperioderna för rådets förordningar (EG) nr 1260/1999 och (EG) nr 1257/1999.

Allmänt om miljöbedömningen

Enligt direktivets artikel 4 skall miljöbedömningen göras när en plan eller ett program utarbetas och innan den eller det antas eller överlämnas för lagstiftning. Direktivets krav skall antingen integreras i medlemsstaternas befintliga tillvägagångssätt för att anta planer och program, eller införlivas i förfaranden som inrättats just för att följa direktivet.

Om planer och program ingår i ett hierarkiskt system skall medlemsstaterna, för att undvika dubbelarbete, ta hänsyn till att den bedömning som skall göras enligt direktivet kan komma att utföras på andra nivåer i systemet.

Miljörapport

Om en miljöbedömning krävs enligt direktivet skall det utarbetas en s.k. miljörapport som identifierar, beskriver och utvärderar den betydande miljöpåverkan som kan antas följa om planen eller programmet genomförs. I rapporten skall också de alternativ som är rimliga med hänsyn till

planens eller programmets syfte och geografiska räckvidd identifieras, beskrivas och utvärderas. De uppgifter som skall lämnas för det ändamålet räknas upp i bilaga I till direktivet.

Miljörapporten skall innehålla den information som rimligtvis kan krävas med hänsyn till aktuella kunskaper och bedömningsmetoder, planens eller programmets innehåll och detaljeringsgrad samt till var i en beslutsprocess som planen eller programmet befinner sig. För att undvika onödigt dubbelarbete skall hänsyn också tas till att vissa frågor bedöms bättre på andra nivåer i beslutsprocessen. Den som upprättar miljörapporten skall samråda med andra myndigheter i fråga om rapportens omfattning och detaljeringsgrad.

Samråd med myndigheter och allmänhet

Enligt direktivets artikel 6 skall samråd ske med myndigheter och allmänheten när ett utkast till plan eller program och miljörapporten är klar. Utkastet till plan eller program och miljörapporten skall göras tillgängliga för vissa myndigheter och för allmänheten. Dessa skall på ett tidigt stadium ges rimlig tid att yttra sig innan planen eller programmet antas eller överlämnas till ett lagstiftningsförfarande.

Medlemsstaterna skall själva utse de myndigheter som skall omfattas av samrådet. Det är fråga om myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av den miljöpåverkan som följer av att planen eller programmet genomförs. Medlemsstaterna skall också definiera den allmänhet som skall få delta i beslutsprocessen. Denna allmänhet skall innefatta den som berörs eller kan antas bli berörd, eller som har ett intresse av beslutsfattandet. I allmänheten skall också icke statliga organisationer ingå, t.ex. sådana som främjar miljöskydd. De närmare bestämmelserna om samråd skall beslutas av medlemsstaterna.

Gränsöverskridande samråd

Direktivets artikel 7 behandlar de fall när en plan eller ett program kan få verkningar i andra EU-medlemsstater. Om en medlemsstat anser att genomförandet av en plan eller ett program kan antas medföra betydande miljöpåverkan i en annan medlemsstat, eller om en medlemsstat som kan komma att påverkas betydligt begär det, skall information lämnas så att samråd kan ske med den berörda staten. Den medlemsstat på vars territorium planen eller programmet utarbetas skall skicka en kopia av utkastet till plan eller program och miljörapporten till den andra medlemsstaten. Detta skall göras innan planen eller programmet antas eller läggs till grund för lagstiftning.

Den medlemsstat som fått kopia på utkast och miljörapport skall meddela den andra medlemsstaten om den vill delta i samråd. Om så är fallet skall samråd inledas beträffande den gränsöverskridande miljöpåverkan som kan följa om planen eller programmet genomförs och de åtgärder som planeras för att minska eller eliminera sådana effekter. De berörda medlemsstaterna skall komma överens om de närmare arrangemangen för att säkerställa att utsedda myndigheter och allmänheten i den medlemsstat som kan antas komma att påverkas informeras och ges möjlighet att yttra sig inom en rimlig tidsram.

Miljörapporten och synpunkter såväl från samråd med myndigheter och allmänhet som från gränsöverskridande samråd skall beaktas innan planen eller programmet antas eller läggs till grund för lagstiftning.

När planen eller programmet har antagits skall de berörda myndigheterna samt allmänheten och de medlemsstater med vilka samråd skett informeras och få tillgång till planen eller programmet. De skall även ges tillgång till en sammanfattning av hur miljöaspekterna har integrerats i planen eller programmet och hur resultat av samråden beaktats. I sammanfattningen skall även anges skälen till varför man valt det aktuella alternativet mot bakgrund av andra rimliga alternativ som diskuterats samt de åtgärder som fastställts beträffande övervakning. Närmare bestämmelser om informationen skall beslutas av medlemsstaterna.

Övervakning

Medlemsstaterna skall övervaka den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planerna och programmen leder till. Detta bl.a. för att kunna identifiera oförutsedd negativ påverkan i ett tidigt skede och kunna vidta avhjälpanande åtgärder.

Övrigt

I direktivets avslutande bestämmelser anges att miljöbedömningar som utförs enligt direktivet inte påverkar tillämpningen av kraven i annan gemenskapslagstiftning. Om skyldighet att utföra miljöbedömningar följer av både detta direktiv och annan gemenskapslagstiftning kan medlemsstaterna föreskriva gemensamma eller samordnade förfaranden, för att undvika dubbelarbete.

Enligt en övergångsbestämmelse i direktivet skall skyldigheten att genomföra miljöbedömningar endast gälla de planer och program som börjar förberedas efter den 21 juli 2004.

Direktivet skall vara genomfört i den nationella rätten den 21 juli 2004. Då skall medlemsstaterna genast underrätta Europeiska kommissionen om de åtgärder som vidtagits med anledning av direktivet. Medlemsstaterna skall också informera kommissionen om de olika slags planer och program som kommer att bli föremål för miljöbedömning i enlighet med direktivet. Medlemsstaterna och kommissionen skall vidare utbyta information om tillämpningen av direktivet. I det ingår att medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om de åtgärder som de vidtar för att säkerställa att miljörapporterna är av tillfredsställande kvalitet.

Före den 21 juli 2006 skall kommissionen rapportera till Europaparlamentet och rådet om direktivets tillämpning och verkan. Rapporten skall om det är lämpligt innehålla förslag till ändringar i direktivet, bl.a. angående en utvidgning av direktivets tillämpningsområde. Därefter skall en ny rapport lämnas vart sjunde år.

5 Annan gemenskapslagstiftning och internationell rätt

De planer och program som omfattas av krav på miljöbedömning anknyter uttryckligen till två andra EG-direktiv, nämligen MKB-direktivet (direktiv 85/337/EEG) och art- och habitatdirektivet (direktiv 92/43/EEG). Direktivet om miljöbedömning av planer och program har också samband med en internationell konvention om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang (Esbokonventionen).

MKB-direktivet

MKB-direktivet handlar om miljöbedömning av vissa projekt (verksamheter). I två bilagor till MKB-direktivet räknas upp ett antal verksamheter som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, bl.a. på grund av sin art, storlek eller lokalisering.

Enligt det nu aktuella direktivet om miljöbedömning av planer och program skall en miljöbedömning göras i fråga om planer och program som anger förutsättningarna för kommande tillstånd för de i MKB-direktivet uppräknade verksamheterna. Enligt MKB-direktivet måste verksamheten miljöbedömas innan tillstånd att bedriva verksamheten ges. En miljöbedömning enligt MKB-direktivet innebär att det skall tas fram en beskrivning av konsekvenserna för miljön, att samråd skall hållas och att hänsyn skall tas till vad som kommit fram vid samrådet.

Förfarandet liknar det som krävs enligt direktivet om miljöbedömning av planer och program. Om en plan eller ett program anger förutsättningar för en verksamhet som omfattas av MKB-direktivet, innebär de båda direktiven att miljöbedömningar måste göras som delvis överlappar varandra eller avser samma miljöpåverkan. Miljöbedömningen av planen eller programmet kommer dock vanligtvis att ske i ett tidigare skede än en miljökonsekvensbedömning enligt MKB-direktivet. Gemenskapslagstiftaren har förutsett detta och sagt att medlemsstaterna får föreskriva om samordnade eller gemensamma förfaranden som uppfyller kraven i den relevanta gemenskapslagstiftningen. Strävan skall vara att miljöbedömningar och konsekvensbeskrivningar som görs enligt både MKB-direktivet och direktivet om miljöbedömning av planer och program samordnas i så hög utsträckning som möjligt, såväl tids- som innehållsmässigt, i syfte att göra planeringsprocessen effektiv.

Ett exempel på att kraven i MKB-direktivet och i direktivet om miljöbedömning av planer och program delvis överlappar varandra kan hittas beträffande det som i MKB-direktivet beskrivs som ”projekt för tätortsbebyggelse, inklusive byggande av shoppingcentrum och parkeringsplatser”. Om vissa förutsättningar som anges i MKB-direktivet är uppfyllda skall sådana projekt miljöbedömas och miljökonsekvensbeskrivas i enlighet med MKB-direktivets krav. En plan som anger förutsättningarna för ett sådant projekt kan också behöva miljöbedömas och miljökonsekvensbeskrivas på ett sätt som uppfyller kraven i

direktivet om miljöbedömning av planer och program. Europeiska kommissionen har ifrågasatt om de nuvarande svenska bestämmelserna i det här avseendet motsvarar MKB-direktivets krav. Den frågan behandlas i annat sammanhang.

Direktivet om miljöbedömning av planer och program ställer enbart krav på myndigheter, medan MKB-direktivet också riktar sig till verksamhetsutövare. Kraven på beskrivning av miljökonsekvenser är likartade. I direktivet om miljöbedömning av planer och program fokuseras dock mer på lämpliga alternativ. Detta kan förklaras av att planering ofta sker på en mer strategisk nivå. Av samma anledning kan de uppgifter som skall lämnas för att beskriva miljökonsekvenserna av en plan eller ett program vara mer översiktliga. De uppgifter som skall lämnas rör dock i huvudsak samma frågor. Ytterligare en skillnad ligger i att MKB-direktivet inte har krav på uppföljning på samma sätt som direktivet om miljöbedömning av planer och program.

Art- och habitatdirektivet

Direktivet om miljöbedömning av planer och program knyter också an till direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, det så kallade art- och habitatdirektivet.

Art- och habitatdirektivet syftar till att skydda livsmiljöer för djur och växter bl.a. genom att skapa ett europeiskt nätverk av skyddade områden, s.k. Natura 2000-områden. En rad svenska djur- och växtarter vars långsiktiga överlevnad är hotad återfinns bland de arter vars livsmiljöer skall skyddas. Varje medlemsstat skall bl.a. identifiera områden som skall eller bör ingå i Natura 2000-nätverket.

Medlemsstaterna måste enligt art- och habitatdirektivet upprätthålla ett visst skydd för dessa områden. En särskild bedömning krävs innan medlemsstaten får ge tillstånd till planer eller projekt som på ett betydande sätt kan påverka de särskilda miljöskyddsintressen som föranlett att ett område ingår eller föreslagits ingå i Natura 2000-nätverket. Svenska bestämmelser om detta finns i 7 kap. miljöbalken och i förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Esbokonventionen med tillhörande protokoll om miljöbedömningar

Direktivet om miljöbedömning av planer och program innehåller bestämmelser om gränsöverskridande påverkan och samråd för planer och program (artikel 7). Bestämmelserna bygger på principerna i FN/ECE:s konvention om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang (Esbokonventionen). Konventionen fastställer förfaranden för samråd med parter som troligen kommer att beröras av olika projekts gränsöverskridande miljöpåverkan. Enligt konventionen skall parterna i skälig utsträckning tillämpa principerna om gränsöverskridande miljöbedömningar även på politiska riktlinjer, planer och program.

Konventionen ratificerades av Sverige 1992 och trädde i kraft 1997. Dess viktigaste bestämmelser har överförts till EG-rätten genom ändringar i MKB-direktivet (rådets direktiv 97/11/EG av den 3 mars 1997 om ändring av direktiv 85/337/EEG om bedömning av inverkan på

miljön av vissa offentliga och privata projekt, EGT L 73, 14.3.1997, s. 5, Prop. 2003/04:116
Celex 31997L0011).

Konventionens bestämmelser om att tillämpa dess principer om gränsöverskridande samråd även på planer och program pekar fram mot bestämmelserna i direktivet om miljöbedömning av planer och program.

Parterna till Esbokonventionen antog i maj 2003 ett protokoll om miljöbedömningar. Sverige undertecknade protokollet den 21 maj 2003 i samband med att det antogs, men har ännu inte ratificerat det. Protokollets materiella bestämmelser överensstämmer i allt väsentligt med direktivet om miljöbedömning av planer och program. Det svenska genomförandet av direktivet kommer därför att medföra att också protokollet införlivas i svensk rätt. I några avseenden har dock protokollets bestämmelser inte kommit till uttryck i direktivet. Frågan om protokollets godkännande och genomförande i svensk rätt behandlas i avsnitt 8. Se även avsnitt 7.1.2.

6 Svensk rätt

I svensk rätt finns flera bestämmelser om att bedömningar av miljökonsekvenser skall göras. Nedan redovisas översiktligt dessa bestämmelser för att ge en inblick i det system av miljöbedömningar som direktivet om miljöbedömningar av planer och program skall införlivas i. Avslutningsvis redogörs kortfattat för krav på planer och program i svensk lag.

Miljöbalkens bestämmelser om miljökonsekvensbeskrivningar

Den huvudsakliga regleringen av miljökonsekvensbeskrivningar och annat beslutsunderlag finns i 6 kap. miljöbalken. Där finns bestämmelser om när miljökonsekvensbeskrivningar krävs samt syftet med och innehållet i sådana beskrivningar jämte förfaranderegler. Där finns även bestämmelser om samråd både med myndigheter och enskilda. I bl.a. förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar ges vissa ytterligare föreskrifter. MKB-direktivet är genomfört framför allt med bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken och tillhörande förordningar.

Miljöbalkskommittén har i syfte att åstadkomma en effektivare miljöprövning haft i uppdrag att se över relevanta bestämmelser i miljöbalken (dir. 2003:61). Den 9 januari 2004 redovisade kommittén sitt delbetänkande En effektivare miljöprövning (SOU 2003:124). Betänkandet, som nu remissbehandlas, innehåller förslag till ändringar i 6 kap. miljöbalken.

Lagar med hänvisning till 6 kap. miljöbalken

Som nämnts finns den huvudsakliga regleringen av miljökonsekvensbeskrivningar i 6 kap. miljöbalken. Detta har fått till följd att flera andra lagar hänvisar till 6 kap. miljöbalken när en miljökonsekvensbeskrivning skall göras i samband med prövningen av olika verksamheter och åtgärder. I t.ex. luftfartslagen (1957:297), lagen (1966:314) om kontinentalsockeln, lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet och strålskyddslagen

(1988:220) anges att 6 kap. miljöbalken skall tillämpas vid framtagandet av miljökonsekvensbeskrivningar.

Intressantare i detta sammanhang är kanske att även vissa lagar som ställer krav på framtagande av planer hänvisar till 6 kap. miljöbalken. I trafiklagstiftningen finns t.ex. hänvisningar till 6 kap. miljöbalken. En arbetsplan enligt väglagen (1971:948) skall innehålla en miljökonsekvensbeskrivning och de uppgifter som i övrigt behövs för att genomföra projektet. När det gäller kraven på miljökonsekvensbeskrivningen samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3, 7 och 11–12 §§ miljöbalken tillämpas. Motsvarande bestämmelser finns för järnvägar (järnvägsplaner) i 2 kap. lagen (1995:1649) om byggande av järnväg. Beslut om arbetsplaner och järnvägsplaner jämföras med tillståndsbeslut i miljöbalkens mening. I båda fallen finns en procedur som i vissa fall föregår planen och som benämns utredning. Även för dessa utredningar ställer svensk rätt krav på miljökonsekvensbeskrivningar.

Plan- och bygglagen

Enligt plan- och bygglagen (1987:10), PBL, skall kommuner ta fram en så kallad översiktsplan och under vissa förutsättningar även en så kallad detaljplan. För miljökonsekvensbeskrivningar har PBL en särlösning i förhållande till bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken. I PBL ställs endast krav på upprättande av miljökonsekvensbeskrivningar såvitt avser utarbetandet av detaljplaner i vissa fall. Av 5 kap. 18 § PBL framgår när en miljökonsekvensbeskrivning skall upprättas och vad den skall syfta till. I 5 kap. PBL finns också bestämmelser om samråd med myndigheter och allmänheten.

PBL har alltså egna bestämmelser om miljökonsekvensbeskrivningar, utan hänvisningar till 6 kap. miljöbalken. I förarbetena till miljöbalken (prop. 1997/98:45, del 1, s. 280) angavs detta bero på att miljöbalkens bestämmelser i första hand är inriktade på verksamheter och projekt där den planerade verksamheten, för vilken tillstånd söks, är känd till sin art och omfattning när miljökonsekvensbeskrivningen skall upprättas. När det däremot gäller detaljplaner enligt PBL är det ofta inte känt i detalj vilka verksamheter som kan komma att lokaliseras till planområdet och därför ansågs regeln behöva utformas på annat sätt. Reglerna för miljökonsekvensbeskrivningar för fysisk planering bedömdes behöva anpassas till förhållanden som gällde för den fysiska planeringen.

Krav på planer och program i andra lagar än PBL

Eftersom direktivet knyter an inte enbart till sådana planer som regleras i PBL utan även andra planer och program, behövs en översiktlig analys av vilka krav på planer och program som finns i svensk rätt. I sitt betänkande presenterade PBL-kommittén en analys av vilka planer och program som krävs enligt svenska författningar. De planer och program som presenteras i detta avsnitt bygger på den inventering PBL-kommittén gjort. Presentationen avser endast planer och program som krävs enligt lag och är inte uttömmande.

På jordbruksområdet finns lagen (1970:299) om skydd mot flyghavre. Enligt lagen fastställer regeringen eller, efter regeringens bemyndigande,

Jordbruksverket planer för bekämpning av flyghavre. I lagen sägs ingenting om att miljöhänsyn skall tas.

På energiområdet finns i lagen (1977:439) om kommunal energiplanering bestämmelser om att i varje kommun skall det finnas en plan för tillförsel, distribution och användning av energi i kommunen. Kommunfullmäktige skall fastställa planen. I lagen sägs att planen skall innehålla en analys av inverkan på miljön, hälsan och hushållningen med mark, vatten och andra resurser.

På transportområdet finns i väglagen (1971:948) och lagen (1995:1649) om byggande av järnväg krav på arbetsplan respektive järnvägsplan. Byggandet av en väg eller järnväg skall föregås av en förstudie för att klarlägga förutsättningarna och behovet av en utredning (vägutredning respektive järnvägsutredning) innan en arbetsplan eller järnvägsplan upprättas. Arbetsplanen och järnvägsplanen, som motsvarar ett meddelande av tillstånd enligt miljöbalken, skall bl.a. ange den mark som behöver tas i anspråk.

I lagen (1997:734) om ansvar för viss kollektiv persontrafik ställs krav på trafikförsörjningsplaner. Planen skall bl.a. ange omfattningen av lokal och regional linjetrafik för persontransporter. En trafikförsörjningsplan skall årligen antas av landstinget och kommunerna i länet gemensamt. Planen skall också redogöra för miljöskyddande åtgärder. Trafikförsörjningsplaner bedöms dock med största sannolikhet falla utanför direktivets tillämpningsområde i och med att de inte kan komma att ange förutsättningar för kommande tillståndsbeslut.

I den nya lagen (2003:778) om skydd mot olyckor anges i 3 kap. att kommuner skall upprätta handlingsprogram för förebyggande verksamhet och för räddningstjänstverksamhet. I programmen skall bl.a. anges målet för kommunens verksamhet samt de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser. Handlingsprogrammen skall antas av kommunfullmäktige för varje ny mandatperiod. I lagen sägs inget uttryckligen om att miljöhänsyn skall tas i utarbetandet av programmen.

Bestämmelser om planer och program finns också i miljöbalken. Enligt 15 kap. 11 § miljöbalken skall det för varje kommun finnas en avfallsplan. Planen skall innehålla uppgifter om avfall inom kommunen och om kommunens åtgärder för att minska avfallets mängd och farlighet. I 5 kap. miljöbalken finns bestämmelser om att åtgärdsprogram skall upprättas om det behövs för att en miljö kvalitetsnorm skall uppfyllas eller om det följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen. Regeringen skall i sådana fall besluta om sådant åtgärdsprogram, eller besluta att en eller flera myndigheter eller kommuner skall upprätta sådant åtgärdsprogram. I programmet skall bl.a. anges den miljö kvalitetsnorm som skall uppfyllas, de åtgärder som skall vidtas och vilka myndigheter som skall se till att åtgärderna vidtas och när åtgärderna skall vara genomförda etc.

Avslutningsvis kan även nämnas att lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen nämner både program och planer. Ett samverkansorgan har bl.a. till uppgift att utarbeta program för länets utveckling och besluta om prioritering bland åtgärder avseende infrastruktur m.m. vid upprättande av länsplaner för regional infrastruktur. I lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning sägs att en strategi för länets långsiktiga utveckling (regionalt utvecklingsprogram) skall

utarbetas. Programmet skall utöver de långsiktiga målen för länets utveckling bl.a. redovisa vilka åtgärder som bör vidtas för att målen skall nås.

Prop. 2003/04:116

7 Direktivets genomförande i svensk rätt

Direktivet om miljöbedömning av planer och program kommer att få positiva konsekvenser för samhällsplaneringen. Genomförandet bidrar till en hållbar utveckling. Att integrera miljöhänsyn redan när planer och program tas fram ger beslutsfattarna ett bättre beslutsunderlag. Den information som tas fram på planeringsstadiet och de bedömningar som då görs kommer att kunna användas till nytta för senare beslutsprocesser som rör tillstånd för projekt (verksamheter och åtgärder). Sammantaget är direktivet ägnat att göra beslutsprocesserna mer effektiva.

De författningar som behövs för att genomföra direktivet skall ha beslutats och trätt i kraft senast den 21 juli 2004.

Inom ramen för Miljöbalkskommitténs och PBL-kommitténs pågående arbeten ingår att utreda möjligheterna att på ett bättre sätt än i dag samordna miljöbalkens och PBL:s prövningsbestämmelser. Som påpekats av flera remissinstanser, däribland Boverket, länsstyrelserna i Skåne och Kronobergs län samt Svenskt Näringsliv, hade det varit önskvärt att kunna samordna genomförandet av direktivet med kommittéernas pågående arbete. Det är dock inte klarlagt hur kommittéernas samordningsförslag kommer att se ut eller hur förslagen kommer att tas emot i en kommande remissomgång. Eftersom det inte finns någon möjlighet att vänta med genomförandet har PBL-kommittén – i enlighet med regeringens begäran – redovisat sina förslag till hur direktivet bör genomföras i den befintliga författningsstrukturen och med så få ändringar som möjligt.

7.1 Ändringar i 6 kap. miljöbalken

I likhet med PBL-kommittén anser regeringen att bestämmelser om miljökonsekvensbeskrivningar och miljöbedömningar av planer och program bör införas i 6 kap. miljöbalken. Det är den naturliga platsen för generellt gällande krav på att miljöaspekter tas in i beslutsunderlag. Bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken bör struktureras så att det tydligt framgår vilka krav som måste uppfyllas när det är fråga om beslutsunderlag för prövning av verksamheter och åtgärder samt vilka krav som måste uppfyllas när det är fråga om beslutsunderlag för planer och program. En utgångspunkt är också att göra tydligt att i princip samma krav på att ta fram beslutsunderlag gäller redan i dag inför beslut om verksamheter och åtgärder samt att ett och samma beslutsunderlag i många fall kan användas för att uppfylla kraven i båda avseendena.

Regeringens förslag: En myndighet eller kommun som upprättar en plan eller ett program skall göra en miljöbedömning av planen eller programmet, om det kan antas att genomförandet av planen eller programmet medför en betydande miljöpåverkan. Kravet på en miljöbedömning gäller endast planer och program som krävs i lag eller annan författning. Miljöbedömningen skall syfta till att miljöaspekter integreras i planer och program så att en hållbar utveckling främjas. Kravet på en miljöbedömning skall också gälla ändringar av planer och program, om ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Regeringen bemyndigas att föreskriva om vilka slags planer och program som alltid kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, om undantag från kravet på miljöbedömning samt om skyldighet att samråda i samband med bedömningen av om en plan eller ett program skall antas medföra en betydande miljöpåverkan.

PBL-kommitténs förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Till skillnad från regeringens förslag innebär ordalydelsen i utredningens förslag att syftesbeskrivningen är kopplad till miljökonsekvensbeskrivningen och inte till miljöbedömningen i sin helhet. I utredningens förslag saknas även en tydlig hänvisning till att kravet på miljöbedömning även gäller ändringar av planer och program.

Remissinstanserna har i huvudsak varit positiva till att direktivet genomförs genom tillägg i 6 kap. miljöbalken. Förslaget har tillstyrkts av bl.a. *Svea hovrätt (Miljööverdomstolen)*, *Växjö tingsrätt (miljödomstolen)*, ett antal länsstyrelser, *Statskontoret*, *Naturvårdsverket*, *Boverket* m.fl. statliga myndigheter, *Svenska Kommunförbundet* och *Svenskt Näringsliv*. Flera av dessa har dock haft synpunkter på hur det lagtekniskt bör lösas och pekat på vissa detaljer i utredningens förslag som brister i överensstämmelse med direktivets krav eller syfte.

Beträffande bemyndigandet för regeringen att föreskriva om vilka slags planer och program som alltid kan antas medföra en betydande miljöpåverkan anser några remissinstanser att preciseringen av vilka planer och program som skall omfattas bör ske i lag, medan flertalet inte ser det som ett problem att det sker i förordningsform.

Flera instanser, bl.a. *Svea hovrätt (Miljööverdomstolen)*, *Växjö tingsrätt (miljödomstolen)*, *Statskontoret* och *Naturvårdsverket* har efterlyst en mer djupgående utredning om vilka svenska planer och program som omfattas av direktivets tillämpningsområde, både när det gäller vilka typer av planer och program det kan röra sig om och vad som är innebörden av "betydande miljöpåverkan".

Beträffande terminologin har ett antal remissinstanser, däribland *Umeå tingsrätt (miljödomstolen)*, ett antal länsstyrelser, *Socialstyrelsen* och *Banverket*, påpekat att användningen av termerna miljökonsekvensbedömning och miljökonsekvensbeskrivning, vilka redan används i liknande sammanhang, kan skapa en viss förvirring. Andra instanser, t.ex. *Statskontoret*, *Boverket*, *Luftfartsverket* och *Svenska Kommunförbundet*, har i samma anda som utredningen ansett det lämpligt att använda redan etablerad terminologi även i detta sammanhang.

Skälen för regeringens förslag: Direktivet anger i artikel 3 med tillhörande bilaga II att en miljöbedömning av en plan eller ett program skall göras under vissa förutsättningar. En plan eller ett program skall miljöbedömas om den upprättas av en myndighet, krävs i lag och kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Bestämmelsen och bilagan ställer tillsammans upp mycket detaljerade krav dels på vilka planer och program som skall miljöbedömas, dels på hur bedömningen av frågan om en plan eller ett program behöver miljöbedömas skall gå till.

En utgångspunkt för regeringen är att direktivet bör genomföras i svensk lagstiftning på ett enkelt sätt, med så få lagändringar som möjligt. När det skapas nya planformer som faller in under direktivet måste det vara möjligt att hitta en snabb och smidig väg in i regelverket så att den nya planformen kan knytas till kraven på miljöbedömning. Det är därför lämpligt att införa ett antal centrala bestämmelser i lagtext och övriga regleringar i förordningsform.

Vidare bör generella krav på miljökonsekvensbeskrivningar och miljökonsekvensbedömningar finnas i ett sammanhang. Direktivet om miljöbedömning av planer och program är nära kopplat till de motsvarande bestämmelserna i MKB-direktivet. Det är troligt att en miljöbedömning enligt direktivet om miljöbedömning av planer och program ofta görs före en miljökonsekvensbeskrivning av ett projekt (verksamhet eller åtgärd) i enlighet med MKB-direktivets krav. Det finns också flera likheter mellan den bedömning av konsekvenser för miljön som skall göras enligt de båda direktiven. En miljökonsekvensbeskrivning enligt MKB-direktivet skall i stort behandla samma frågor som en miljörapport enligt direktivet om miljöbedömning av planer och program.

MKB-direktivets krav återspeglas i huvudsak i 6 kap. miljöbalken som innehåller bestämmelser om miljökonsekvensbeskrivningar och annat beslutsunderlag. Det är lämpligt att komplettera dessa bestämmelser med de nu aktuella kraven på miljöbedömningar av planer och program. Med en sådan lösning ges en klarare bild av de olika reglernas förhållande till varandra och det blir lättare för både tillämpare och allmänhet. Det tydliga sambandet mellan de två direktiven, och därigenom även sambandet med bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken, talar också för den nu valda lösningen.

Eftersom direktivets krav måste återspeglas i det svenska regelverket senast den 21 juli 2004 finns inget utrymme att vänta med genomförandet av direktivet med hänvisning till en kommande eventuell reform om samordning av miljöbalkens och PBL:s provningsregler.

Det som i utredningens förslag angetts vara syftet med en miljökonsekvensbeskrivning för planer och program (i utredningens förslag som ett nytt tredje stycke i 6 kap. 3 §) bör, som Naturvårdsverket och Boverket påpekat, i stället anges som syftet med hela den miljöbedömning som skall göras. Detta för att på ett riktigare sätt återspegla det som anges i direktivets artikel 1.

Av lagtexten bör, som Umeå tingsrätt påpekat, framgå att kravet på miljöbedömning också gäller när en myndighet eller kommun upprättar en plan- eller programändring som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

I lagtexten är det lämpligt att ange ramen för miljöbedömningar av planer och program. Detaljer och preciseringar inom det tolkningsutrymme som direktivet ger bör däremot, som utredningen föreslagit, regleras i förordning med stöd av bemyndigande i lagen. Annars riskerar lagtextens omfattning och detaljeringsgrad bli oproportionell i jämförelse med de övriga bestämmelserna om miljökonsekvensbeskrivningar i 6 kap. miljöbalken. Dessutom skulle det bli svårare att snabbt anpassa en lagtext till utvecklingen avseende såväl nya plan- och programformer som domstolspraxis om direktivets innebörd.

Regeringen anser, liksom utredningen och ett flertal remissinstanser, att en bestämning inte bör omfatta fler planer och program än vad direktivet absolut kräver. Regleringen får inte heller göras för snäv. Detta för att undvika att det kan uppstå lägen där en plan eller ett program som borde bedömas enligt direktivets krav inte träffas av motsvarande svenska bestämmelser. Dessutom kan en kommande samordning av bl.a. PBL:s och miljöbalkens regler föranleda justeringar.

Regeringen avser därför att, i samband med att de föreslagna lagändringarna träder i kraft, i förordning meddela närmare föreskrifter om vilka planer och program som omfattas inklusive bedömningskriterier för bestämmandet av vilka planer och program som skall antas medföra betydande miljöpåverkan. Regeringen avser även att föreskriva om de undantag från kravet på miljöbedömning som överensstämmer med direktivet.

De grundläggande förutsättningarna – myndighet, lagkrav och betydande miljöpåverkan

Generellt gäller att en plan eller ett program faller under direktivets räckvidd endast om följande förutsättningar är uppfyllda. För det första skall planen eller programmet utarbetas eller antas av en myndighet. För det andra skall det i lag finnas ett krav på att upprätta eller anta planen eller programmet. För det tredje skall planen eller programmet kunna antas medföra betydande miljöpåverkan.

Beträffande förutsättningen att det skall vara en *myndighet* som antar eller utarbetar planen eller programmet har utredningen liksom regeringen föreslagit att det i lagtexten skall anges att en miljöbedömning enligt direktivets krav skall göras när en ”myndighet eller kommun” utarbetar en plan eller ett program. Direktivet har ingen definition av begreppet myndighet. Inom EG-rätten finns inte heller någon generell definition av myndighet som skulle kunna anses tillämplig i detta fall. Det svenska myndighetsbegreppet har inte ansetts för snävt.

Kriteriet att planen eller programmet skall *krävas enligt lag eller annan författning* medför att direktivet inte är tillämpligt om myndigheter och kommuner har möjlighet att välja att låta bli att upprätta en plan eller ett program. Självklart kan en medlemsstat välja att tillämpa direktivets krav även på sådana planer och program. Regeringen anser dock, liksom utredningen, att genomförandet i bindande författningstext inte bör göras mer långtgående än vad direktivet kräver.

En plan eller ett program skall även antas ha *betydande miljöpåverkan* för att falla under direktivet. Medlemsstaterna ges möjlighet att välja att

på förhand specificera typer av planer och program som kan antas medföra betydande miljöpåverkan, göra en bedömning i varje enskilt fall, eller kombinera dessa tillvägagångssätt.

Planer och program som typiskt sett alltid skall anses ha betydande miljöpåverkan

I direktivets artikel 3.2 räknas ett antal typer av planer och program upp som alltid skall anses ha betydande miljöpåverkan, med undantag preciserade i artikel 3.3. Dessa planer och program delas i direktivet in i två huvudkategorier. Antingen skall planen eller programmet upprättas för ett av ett antal uppräknade verksamhetsområden och ange förutsättningarna för projektstillstånd enligt bilagorna I och II till MKB-direktivet, eller skall planen eller programmet antas påverka områden som kräver en bedömning enligt art- och habitatdirektivet (s.k. Natura 2000-områden).

Uttrycket ”ange förutsättningar för kommande tillstånd” (artikel 3.2) innebär att planen eller programmet på något sätt begränsar utrymmet för kommande verksamhetstillstånd. Planen eller programmet sätter alltså upp kriterier eller villkor som är vägledande för tillståndsmyndigheten när den senare skall fatta beslut om tillstånd för projekt. En plan kan t.ex. ange begränsningar när det gäller vilken utveckling som är tillåten inom ett visst område eller ange kriterier som bestämmer vilken utveckling som får äga rum. Begränsningarna behöver dock inte vara bindande. Även stark vägledning kan anses sätta ramar för kommande tillstånd. Aktuella kriterier kan vara sådana som sätter gränser för den typ av verksamhet eller exploatering som skall få tillåtas på en viss plats, eller villkor som måste uppfyllas av sökanden för att tillstånd skall få ges. Det är alltså planens funktion att styra möjligheterna för framtida tillstånd som har betydelse för om planen skall anses falla in under direktivets tillämpningsområde.

Markanvändningsplaner innehåller i allmänhet kriterier som anger vilken slags exploatering som kan genomföras i olika områden. Denna typ av planer är ett typiskt exempel på planer som anger förutsättningar för kommande tillstånd för projekt eller som kan komma att påverka Natura 2000-områden. Huruvida en enskild plan anger förutsättningarna för kommande tillstånd för projekt eller påverkar ett känsligt område är dock en fråga som måste avgöras av omständigheterna i varje fall för sig. Ett enda inskränkande villkor kan t.ex. ha så stor betydelse att det får ett avgörande inflytande på framtida tillstånd. Å andra sidan kan det hända att många vagt fastlagda villkor inte har någon inverkan vid beviljandet av tillstånd för projekt.

Direktivet kan också ha bäring på planer och program som i stora drag fastställer lokaliseringen av framtida projekt. Man måste därför även i dessa fall enskilt pröva i vilken utsträckning planen eller programmet sätter upp villkor för framtida tillståndsbeslut.

Andra planer och program

Utöver de planer och program som alltid skall anses ha betydande miljöpåverkan kan andra planer och program som fastställer ramen för kommande tillstånd för projekt och kan antas medföra betydande miljöpåver-

kan falla under direktivet (artikel 3.4). Uttrycket ”fastställer ramen för kommande tillstånd för projekt” måste anses ha samma innebörd som uttrycket ”ange förutsättningar för kommande tillstånd”. Artikel 3.4 omfattar alltså planer och program som påverkar kommande tillstånd för projekt som inte omfattas av artikel 3.2. För bedömningen av om dessa planer eller program skall anses ha betydande miljöpåverkan finns vägledning i direktivets bilaga II.

Närmare om betydande miljöpåverkan

Uttrycket ”betydande miljöpåverkan” finns även i nuvarande bestämmelser i 6 kap. miljöbalken. I 6 kap. 4 § är föreskrivet om samråd för att bestämma om en verksamhet eller åtgärd kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. I 3 § förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar anges att ett antal verksamheter och åtgärder alltid kan antas medföra betydande miljöpåverkan. För andra verksamheter och åtgärder skall en bedömning göras utifrån ett antal angivna kriterier som har utgångspunkt i projektets karaktär, det område det gäller och de möjliga effekterna på miljön.

I PBL används det liknande uttrycket ”betydande påverkan på miljön” när det gäller krav på miljökonsekvensbeskrivningar för detaljplaner (5 kap. 18 § PBL). Vid bedömningen i frågan om vad som är en betydande påverkan på miljön skall man, enligt prop. 1994/95:230, s. 77, ta hänsyn till både projektets karaktär och områdets känslighet. Utgångspunkten för bedömningen är alltså i huvudsak densamma som vid en bedömning enligt 6 kap. miljöbalken, även om balken med tillhörande förordning är mer detaljerad. Det kan dock vara en skillnad i bedömningarna enligt PBL och nuvarande bestämmelser i 6 kap. miljöbalken eftersom det vid utarbetandet av en detaljplan inte behöver vara känt i detalj vilka verksamheter som kan komma att lokaliseras i det område som detaljplanen omfattar.

Regeringen avser att som stöd för tillämpningen av miljöbalken på liknande sätt som gjorts för verksamheter och åtgärder i förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar föreskriva vilka planer och program som alltid skall anses medföra betydande miljöpåverkan och ge vägledning i hur bedömningen av övriga planer och program skall göras. Bedömningarna har samma utgångspunkter – särdragen i planen eller programmet respektive i verksamheten eller åtgärden samt typen av påverkan och det område som kan antas bli påverkat. Som en naturlig följd av att planer och program är mer övergripande än en ansökan om tillstånd för en verksamhet eller åtgärd kommer de hänsynstaganden som skall göras i de båda fallen att se något olika ut.

Som framgår av den föreslagna bestämmelsen i 6 kap. 11 § sista stycket miljöbalken är avsikten att regeringen skall få föreskriva om samråd i samband med bedömningen av om en plan eller ett program har betydande miljöpåverkan. Regeringen avser att använda bemyndigandet till föreskrifter om att samråd skall ske med bl.a. berörda länsstyrelser. Den kommun eller myndighet som kommer att ha till uppgift att avgöra om en plan eller ett program har betydande miljöpåverkan kan på så sätt få god vägledning i hur bedömningen kan göras.

Som flera remissinstanser poängterat kan en vägledning om vilka planer och program som omfattas av kraven på miljöbedömning underlätta tillämpningen av de nya reglerna. Exempelvis kan utbildningsmaterial behöva tas fram.

Termen miljöbedömning

Enligt direktivet är en miljöbedömning den process i vilken en miljörapport utarbetas, samråd genomförs, miljörapporten och resultaten av samrådet beaktas i beslutsprocessen samt information om beslutet lämnas. Alla dessa steg i miljöbedömningen har med den av regeringen föreslagna lagtekniska lösningen samlats i ett avgränsat avsnitt i 6 kap. miljöbalken.

I fråga om såväl verksamheter och åtgärder som planer och program handlar det om att bedöma konsekvenserna för miljön. Bedömningarna av planer och program görs tidigt i den planeringsprocess som senare kan få betydelse för specifika verksamheter eller projekt. Jämfört med en miljökonsekvensbeskrivning av en verksamhet blir konsekvensbedömningen av planen eller programmet mer övergripande och allmän. Bedömningen av planer och program kan därför med fördel kallas miljöbedömning.

7.1.2 Miljökonsekvensbeskrivningar av planer och program

Regeringens förslag: Inom ramen för miljöbedömningen av en plan eller ett program skall det upprättas en miljökonsekvensbeskrivning. Där skall den betydande miljöpåverkan som kan antas bli följden av att planen eller programmet genomförs identifieras, beskrivas och bedömas. Rimliga alternativ skall också identifieras, beskrivas och bedömas. Innehållet i planen eller programmet samt dess syfte och förhållande till andra planer och program skall redovisas, liksom en beskrivning av miljön och dess sannolika utveckling för det fall planen eller programmet inte skulle genomföras. Vidare skall beskrivas existerande relevanta miljöförhållanden och problem i områden som kan påverkas, fastställda relevanta miljömål, hur miljöhänsyn beaktas samt planerade åtgärder för att förebygga, hindra eller motverka negativ miljöpåverkan och för att övervaka miljöns utveckling. Av beskrivningen skall framgå vilken bedömning som har gjorts och vilka skäl som ligger bakom gjorda val.

Beskrivningens omfattning och detaljeringsgrad skall vara rimlig med hänsyn till bedömningsmetoder, aktuell kunskap, planens eller programmets innehåll och detaljeringsgrad samt allmänhetens intresse. Hänsyn skall också tas till att vissa frågor kan bedömas bättre i samband med prövningen av andra planer och program eller i samband med prövningen av en verksamhet eller åtgärd. Samråd skall ske med andra berörda myndigheter och kommuner innan omfattningen och detaljeringsgraden bestäms.

PBL-kommitténs förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser har kritiserat utredningens förslag i vissa detaljer. Bl.a. har *Riksantikvarieämbetet* och *Socialstyrelsen*

sen kommenterat viss terminologi i de punkter som anger vilka uppgifter som miljökonsekvensbeskrivningen skall innehålla. Enligt *Naturvårdsverket* är direktivets definitioner av miljörapport och miljöbedömning så vägledande att de bör tas med i den svenska lagtexten. Enligt verket bör däremot direktivets uppräkningslista av vad miljörapporten skall innehålla inte tas in i lagtexten. Enligt *Länsstyrelsen i Västerbottens län* och *Umeå kommun* är det viktigt att bestämmelserna tydligt anger att den information som skall ingå i rapporten skall vara rimlig med hänsyn till aktuella kunskaper och bedömningsmetoder, samt planens eller programmets innehåll och detaljeringsgrad. Några remissinstanser, däribland *Naturvårdsverket*, *Boverket* och *Riksantikvarieämbetet* har påpekat att för planer och program på nationell nivå bör samrådet inte begränsas till Naturvårdsverket.

Som nämns i föregående avsnitt har ett antal remissinstanser påpekat att användningen av termerna miljökonsekvensbedömning och miljökonsekvensbeskrivning, vilka redan används i liknande men andra sammanhang i 6 kap. miljöbalken, kan skapa en viss förvirring. Det har av bl.a. *Naturvårdsverket* anförts att tydliga preciseringar bör ske så att man vet när man talar om en ”miljökonsekvensbeskrivning för projekt” och en ”miljökonsekvensbeskrivning för planer och program”. Några instanser, t.ex. *Banverket*, har föreslagit att miljörapporten i stället skall kallas ”strategisk miljökonsekvensbeskrivning” eller ”konsekvensrapport”. Andra, t.ex. *Statskontoret*, *Boverket*, *Luftfartsverket* och *Svenska Kommunförbundet*, har i samma anda som utredningen ansett det lämpligt att använda en redan etablerad terminologi även i detta sammanhang.

Skälen för regeringens förslag: Upprättandet av en rapport som beskriver miljökonsekvenserna av planen eller programmet är den viktigaste delen av den miljöbedömning som krävs enligt direktivet. Den utgör också det viktigaste underlaget för uppföljningen av de betydande miljökonsekvenser som en plan eller ett program kan medföra.

Enligt direktivet krävs att en miljörapport skall ha ett visst innehåll på liknade sätt som MKB-direktivet kräver att en miljökonsekvensbeskrivning skall ha ett visst innehåll. Nuvarande 6 kap. 7 § miljöbalken preciserar innehållet i en miljökonsekvensbeskrivning för verksamheter eller åtgärder. En motsvarande bestämmelse om miljökonsekvensbeskrivning för planer och program bör införas.

De uppgifter som skall lämnas enligt 6 kap. 7 § miljöbalken och den nu föreslagna bestämmelsen i 6 kap. 12 § miljöbalken är i princip överensstämmande. Punkterna i 12 § är något mer detaljerade, vilket dock skall vägas mot vad som i det följande sägs om att informationen skall vara rimlig. Det är även viktigt att komma ihåg de skillnader som följer av att det i det ena fallet rör sig om en plan eller ett program och i det andra fallet ett specifikt projekt. Betoningen på alternativ är något större i miljökonsekvensbeskrivningen av planer och program, eftersom planering sker på ett mer strategiskt plan och det kan vara lämpligt att bedöma alternativa lösningar på ett annat sätt än vid ansökan om tillstånd för en specifik verksamhet.

Nytt i jämförelse med bestämmelserna om miljökonsekvensbeskrivningar i 6 kap. 7 § miljöbalken är i första hand kravet på att beskriva relevanta miljö kvalitetsmål och hur de beaktats. Även kravet på att redo-

göra för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning är nytt.

Bestämmelserna i den nu föreslagna 12 § innebär skyldighet att ta med information enligt de uppräknade punkterna. För att tydliggöra att informationen skall vara rimlig med hänsyn till vissa uppräknade aspekter bör en sådan bestämmelse lyftas fram i en särskild paragraf, 13 §. Enligt det protokoll under Esbokonventionen som nämns i avsnitt 5 skall en miljökonsekvensbeskrivning för planer och program innehålla den information som är rimlig med hänsyn till allmänhetens intresse. Detta krav återfinns inte i direktivet. Frågan behandlas närmare i avsnitt 8. För att uppfylla protokollets krav i det hänseendet bör även kravet på hänsyn till allmänhetens intresse finnas med i bestämmelsen. Rimlighetshänsynen innebär inte att en myndighet eller kommun kan välja att ta med information enligt enbart någon eller några av de uppräknade punkterna i 12 §.

I fråga om omfattningen av och detaljeringsgraden i planer och program på nationell nivå bör samråd inte bara ske med Naturvårdsverket utan också med andra centrala förvaltningsmyndigheter som är berörda, t.ex. Socialstyrelsen, Boverket, Riksantikvarieämbetet och Räddningsverket.

I direktivets artikel 12.2 finns ett krav på att medlemsstaterna skall säkerställa att miljökonsekvensbeskrivningarna är av tillfredsställande kvalitet. Myndigheter och kommuner förutsätts lojalt tillämpa lagarna. Detta tillsammans med den centrala tillsynsmyndighetens roll och den öppna processen som möjliggör insyn är tillräckligt för att uppfylla direktivets krav på kvalitetskontroll.

Av den nu föreslagna uppbyggnaden av 6 kap. miljöbalken framgår tydligt att en miljöbedömning enligt direktivet består av ett antal steg där upprättandet av en rapport som beskriver miljökonsekvenserna är ett av stegen. Regeringen anser inte att det i lagtexten uttryckligen behöver anges att miljöbedömningen omfattar alla dessa steg.

Med anledning av remissinstansernas synpunkter och för att få en bättre överensstämmelse med direktivets artikel 5.1 har vissa andra justeringar gjorts i de föreslagna bestämmelserna.

Termen miljökonsekvensbeskrivning

Det som i direktivet kallas miljörapport har utredningen valt att kalla miljökonsekvensbeskrivning. I likhet med utredningen anser regeringen att termen miljörapport inte bör användas här eftersom den redan används i 26 kap. miljöbalken för en helt annan företeelse. Termen miljökonsekvensbeskrivning är etablerad i 6 kap. miljöbalken och finns i MKB-direktivet. Den miljörapport som direktivet kräver har stora likheter med den miljökonsekvensbeskrivning som krävs enligt MKB-direktivet och 6 kap. miljöbalken. Liksom för verksamheter och åtgärder handlar det om att beskriva konsekvenserna för miljön.

Att förbehålla termen miljökonsekvensbeskrivning enbart vissa sådana beskrivningar skulle, enligt regeringens mening, snarare bidra till förvirring än att göra bestämmelserna tydliga. Med en gemensam term blir det också tydligare att innehållet i en miljökonsekvensbeskrivning av en plan eller ett program kan användas även i en miljökonsekvensbeskrivning av en verksamhet eller åtgärd.

Regeringens förslag: En myndighet eller kommun som har upprättat en miljökonsekvensbeskrivning för en plan eller ett program skall göra beskrivningen och plan- eller programförslaget tillgängliga för allmänheten samt berörda kommuner och myndigheter. Dessa skall ges skälig tid att yttra sig. Om miljökonsekvensbeskrivningen gäller en plan eller ett program vars genomförande kan antas medföra gränsöverskridande påverkan skall viss information lämnas till den berörda staten. Samråd skall ske om en berörd stat begär det. Innan planen eller programmet antas eller läggs till grund för reglering skall synpunkter från samråden beaktas.

När planen eller programmet antagits skall den beslutande myndigheten eller kommunen göra en särskild sammanställning över hur miljöaspekterna integrerats, hur miljöhänsyn tagits, hur synpunkter från samråd beaktats, skälen till varför planen eller programmet antagits i stället för behandlade alternativ samt de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning. Sammanställningen skall göras tillgänglig för samrådsparterna, som också skall informeras om att planen eller programmet antagits.

PBL-kommitténs förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslog dock att det är den myndighet eller kommun som upprättat miljökonsekvensbeskrivningen som skall informera om beslutet om plan eller program.

Remissinstanserna: Vissa kommentarer har lämnats beträffande de föreslagna reglerna om hur information och samråd enligt direktivet skall gå till. Bl.a. har *Svea hovrätt (Miljööverdomstolen)* nämnt att det kan vara lämpligt att utforma samrådet om miljökonsekvensbeskrivningar för planer och program på samma sätt som för miljökonsekvensbeskrivningar för verksamheter och åtgärder, dvs. med kungörelseförfarande etc. *Umeå tingsrätt (miljödomstolen)* har påpekat att utredningens förslag är otydligt i fråga om vilken myndighet eller kommun det är som skall hålla i samrådet kring miljökonsekvensbeskrivningen. Enligt *Justitieombudsmannen* och *Umeå tingsrätt (miljödomstolen)* är det otydligt vad som menas med ”andra intresserade”.

Skälen för regeringens förslag: Direktivet har bestämmelser om samråd kring förslaget till plan eller program och den miljökonsekvensbeskrivning som upprättats. Detta samråd utgörs av att den myndighet eller kommun som upprättat miljökonsekvensbeskrivningen gör förslaget till plan eller program och beskrivningen tillgängliga för dem som det skall samrådas med och ger dem skälig tid att yttra sig.

Enligt direktivet krävs det att myndigheter skall göra informationen *tillgänglig*. Att information lämnas ut på begäran, i enlighet med regler om handlingsoffentlighet måste anses tillräckligt för att leva upp till direktivets krav. Naturligtvis behöver allmänheten på något sätt få veta att en miljökonsekvensbeskrivning för planen eller programmet har utarbetats. För att inte ställa mer långtgående krav på myndigheter och kommuner än nödvändigt bör det dock inte i lag krävas att informationen skall kungöras eller offentliggöras på annat sätt. De kommuner och myndigheter som tillämpar bestämmelserna kan i stället så långt det är möjligt samordna detta samråd med förfaranden för samråd som redan

finns beträffande många av de planer och program som faller in under direktivets tillämpningsområde. Om kungörande av något slag eller andra närmare bestämmelser kring samrådet bedöms nödvändiga kan detta regleras i förordning. Vissa otydligheter i utredningens förslag har korrigerats i regeringens förslag.

Direktivet har också bestämmelser om gränsöverskridande samråd. Av den föreslagna bestämmelsen i 6 kap. 15 § miljöbalken framgår att viss information skall lämnas till en annan stat i vilken genomförandet av en plan eller ett program kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Information skall också lämnas om en annan stat som kan antas bli utsatt för en betydande miljöpåverkan begär det. Detta är i linje med de bestämmelser som finns i artikel 7 i direktivet och i 6 kap. 6 § miljöbalken om gränsöverskridande samråd för verksamheter och åtgärder.

Lagrådet har påpekat att det är tveksamt vad som tillförs bestämmelsen genom att ange att information skall lämnas om en annan stat som kan antas bli utsatt för betydande miljöpåverkan begär det. Om villkoret att en stat kan antas bli utsatt för betydande miljöpåverkan är uppfyllt skall staten nämligen informeras även om den inte begär det, enligt den första meningen i den föreslagna bestämmelsen i 6 kap. 15 § miljöbalken. Lagrådet har därför angett det finns anledning att överväga bestämmelsen ytterligare.

Som Lagrådet påpekat kan den situationen att en stat som kan antas bli utsatt för en betydande miljöpåverkan begär att få information anses omfattas av skyldigheten att lämna information även enligt första meningen i bestämmelsen. Regeringen har därför övervägt att justera bestämmelsen så att det inte krävs att det skall kunna antas att den stat som begär att få ta del av information skall bli utsatt för en betydande miljöpåverkan. Enligt regeringens mening finns det dock, med hänsyn till enhetligheten i 6 kap. miljöbalken, skäl att hålla fast vid förslaget i lagrådsremissen. Närmare resonemang lämnas i denna del i författningskommentaren.

Miljökonsekvensbeskrivningen och samråd skulle inte fylla någon funktion om inte beskrivningen och synpunkter från samrådet beaktas innan planen eller programmet antas eller läggs till grund för reglering. Enligt direktivet måste ett sådant beaktande ske och en bestämmelse om detta bör tas in i lagtexten.

Regeringen anser i likhet med Naturvårdsverket att det inte är den myndighet eller kommun som upprättat en miljökonsekvensbeskrivning som skall ansvara för att information om planen eller programmet lämnas. Detta ansvar bör i stället ligga på den myndighet eller kommun som antagit planen eller programmet när olika myndigheter haft de olika uppgifterna.

7.1.4 Uppföljning och övervakning

Regeringens förslag: Den myndighet eller kommun som antagit en plan eller ett program skall skaffa sig kunskap om den betydande miljöpåverkan som planens eller programmets genomförande faktiskt medför. Syftet med detta är att identifiera negativ påverkan och kunna vidta lämpliga avhjälpande åtgärder.

PBL-kommitténs förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslog dock att uppföljningsarbetet skulle skötas av den myndighet eller kommun som upprättat miljökonsekvensbeskrivningen.

Remissinstanserna: Några få kommentarer har lämnats beträffande frågan om uppföljning och övervakning. *Länsstyrelsen i Kalmar län* har påpekat att betänkandet inte innehåller något om hur uppföljningsarbetet skall säkras. *Naturvårdsverket* har bl.a. påpekat att det bör framgå att det är den betydande miljöpåverkan som skall följas upp.

Skälen för regeringens förslag: Enligt direktivet skall en plans eller ett programs betydande miljöpåverkan följas upp. Direktivet innehåller dock inga närmare bestämmelser om hur denna uppföljning skall ske. Regeringen gör, i likhet med utredningen, den bedömningen att de regler som i dag finns i 26 kap. miljöbalken om tillsyn i huvudsak motsvarar direktivets krav. För att tydliggöra att myndigheter och kommuner som antar planer och program skall göra en viss uppföljning av den faktiska betydande miljöpåverkan kan det dock vara lämpligt att ange det i detta sammanhang. Utöver den kontroll av efterlevnaden av miljöbalken som tillsynsmyndigheterna skall utföra enligt 26 kap. miljöbalken bör det därför finnas en skyldighet att följa upp miljöpåverkan. Kravet på uppföljning gäller inte planens eller programmets totala miljöpåverkan utan enbart i den del det framkommer att genomförandet medför betydande miljöpåverkan. Kraven på uppföljningen är inte stora. Enligt den vägledning som Europeiska kommissionen lämnat för genomförandet är det ofta lämpligt att integrera övervakningen i den normala planeringscykeln. Arbetsbelastningen kan därför inte bli särskilt omfattande.

Som *Naturvårdsverket* anfört bör det inte vara den myndighet eller kommun som upprättat miljökonsekvensbeskrivningen som skall ansvara för uppföljningen. Detta ansvar bör i stället ligga på den kommun eller myndighet som antagit planen eller programmet när olika myndigheter haft de olika uppgifterna.

7.1.5 Rubriker och struktur

Regeringens förslag: Rubrikerna i 6 kap. miljöbalken sätts så att det tydligt framgår vilka krav som gäller för verksamheter och åtgärder och vilka krav som gäller för planer och program. Lydelsen i vissa av de nuvarande bestämmelserna om miljökonsekvensbeskrivningar av verksamheter och åtgärder följdändras så att det tydligt framgår vilken slags bedömning bestämmelserna avser. De nuvarande allmänna bestämmelserna om planer och planeringsunderlag placeras i slutet av kapitlet.

PBL-kommitténs förslag har samma syfte som regeringens förslag men innebär bl.a. att nuvarande rubriker behålls med ändrad lydelse.

Remissinstanserna: Ett flertal instanser har anfört att de nuvarande bestämmelserna och de av utredningen föreslagna bestämmelserna borde omstruktureras för att få en mer logisk och tydlig struktur i 6 kap. miljöbalken. *Umeå tingsrätt (miljödomstolen)* har föreslagit att alla bestämmelser om de bedömningar som skall göras vid utarbetande av planer och program placeras under en och samma rubrik. *Kammarrätten i Göteborg*

har föreslagit att lagförslaget bör införas i ett eget kapitel i miljöbalken, 6 a kap. *Naturvårdsverket* har föreslagit att Miljöbalkskommittén ges i uppdrag att titta närmare på frågan om en ny mer logisk uppbyggnad av 6 kap. miljöbalken.

Skälen för regeringens förslag: Såsom flera remissinstanser framfört bör det i 6 kap. miljöbalken göras en tydlig avgränsning mellan de olika bedömningar som skall göras – dvs. det bör tydligt framgå vilka bestämmelser som avser miljökonsekvensbeskrivningar av verksamheter och åtgärder samt vilka bestämmelser som avser miljökonsekvensbeskrivningar av planer och program. Efter inledande generella bestämmelser om när det krävs en miljökonsekvensbeskrivning bör därför kapitlet delas in i två tydligt avgränsade avsnitt. Flera av de rubriker som nu finns i kapitlet behöver följaktligen utgå och nya rubriker sätts närmast före den första bestämmelsen i varje avsnitt.

Ett tillägg bör göras i nuvarande 6 kap. 1 § miljöbalken för att förtydliga de inledande generella bestämmelserna. I nuvarande 6 kap. 3, 9 och 10 §§ miljöbalken bör även tydliggöras att bestämmelserna avser miljökonsekvensbeskrivningar av verksamheter och åtgärder.

De nuvarande generella bestämmelserna i 6 kap. 11–13 §§ bör placeras efter de två avgränsade avsnitten om miljökonsekvensbeskrivningar av verksamheter och åtgärder respektive planer och program. Den nuvarande rubriken före dessa bestämmelser ”Planer och planeringsunderlag” bör flyttas med dessa bestämmelser.

Bedömningar som görs i samband med upprättande av planer och program kommer troligen ofta tidsmässigt före de bedömningar som avser verksamheter och åtgärder. Regeringen har övervägt om det vore lämpligt att placera bestämmelserna om planer och program före bestämmelserna om verksamheter och åtgärder. Slutsatsen är dock att en sådan total omflyttning av samtliga paragrafer i kapitlet inte är nödvändig. Genom den föreslagna indelningen i två avsnitt blir kapitlet tillräckligt tydligt. Dessutom kommer bestämmelserna om verksamheter och åtgärder även i fortsättningen att vara de mest centrala och mest betydelsefulla bestämmelserna om miljökonsekvensbeskrivningar och miljökonsekvensbedömningar. I lagstiftningen kan därför bestämmelserna om miljökonsekvensbeskrivningar och miljöbedömningar av planer och program ses som ett komplement.

7.1.6 Samordning

Regeringens förslag: Myndigheter och kommuner skall sträva efter att samordna arbetet med de bedömningar och beskrivningar som görs enligt bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken.

PBL-kommitténs förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Naturvårdsverket*, *Riksantikvarieämbetet* och *Sveriges lantbruksuniversitet* har påpekat att utredningens förslag kan missförstås i den del det anges att man skall undvika att miljökonsekvensbeskrivningar görs mer än en gång.

Skälen för regeringens förslag: Som tidigare nämnts innebär direktivet om miljöbedömning av planer och program i princip samma slags

krav som MKB-direktivet. Svensk rätt innehåller redan i dag en mängd krav med anledning av MKB-direktivet, huvudsakligen genomförda genom 6 kap. miljöbalken med tillhörande förordningar. De två direktivens tillämpningsområden är tätt sammankopplade. Det är viktigt att de som tillämpar bestämmelserna kan se sambandet mellan bedömningarna och samordna arbetet så att det material och den information som samlas in i den ena bedömningen kan användas även i den andra bedömningen.

Därför bör i 6 kap. miljöbalken, under en egen rubrik, införas en bestämmelse som uttryckligen anger att de myndigheter och kommuner som tillämpar kapitlet skall sträva efter att samordna arbetet med bedömningarna och beskrivningarna. Som vissa remissinstanser påpekat kan det naturligtvis behöva göras bedömningar av miljökonsekvenser både i planeringsskedet och vid en senare tillståndsprövning. Information från den ena bedömningen borde dock kunna användas även i den andra. En samordning medför att dubbelarbete kan undvikas.

7.2 Ändringar i andra lagar

Regeringens förslag: I plan- och bygglagen (1987:10) och lagen (1977:439) om kommunal energiplanering införs bestämmelser om att de nya bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken skall tillämpas i fråga om planer och program som kan antas medföra en sådan miljöpåverkan som avses i 6 kap. 11 § miljöbalken.

PBL-kommitténs förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens men är inte preciserat i detalj angående vilka författningar som berörs eller var i olika författningar följd hänvisning bör göras.

Remissinstanserna har inte närmare kommenterat i vilka lagar hänvisningar bör göras eller lydelsen av den föreslagna hänvisningen. Några remissinstanser, bl.a. *Boverket*, *Banverket* och *Blekinge tekniska högskola* har dock kommenterat genomgången av svenska planer och program med argument för eller emot att en viss plan skall omfattas av direktivets krav. Synpunkter har också lämnats angående att nödvändiga följdändringar måste göras i PBL.

Skälen för regeringens förslag: De föreslagna bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken är de centrala bestämmelser som behövs för genomförandet av direktivet. Miljöbalkens tillämpningsområde framgår av balkens egna regler. Miljöbalken kan således vara tillämplig på verksamheter och myndighetsåtgärder även om dessa regleras i andra lagar. Avsikten är nu att de nya reglerna om miljöbedömningar av planer och program skall vara tillämpliga också när myndigheter och kommuner upprättar planer och program som krävs i annan lag.

Några lagar vid sidan av miljöbalken har redan i dag vissa angivna krav på att miljöhänsyn av något slag skall tas vid upprättandet av planer eller program. För att undvika tveksamheter om vilka regler som skall tillämpas anser regeringen att det är lämpligt att i dessa lagar införa regler som tydligt klargör att även 6 kap. miljöbalken skall tillämpas. Frågor om normkonflikt har närmare utvecklats i prop. 1997/98:45, del 1, s. 190 ff. och prop. 1997/98:90, del 2, s. 146 ff.

Vid genomgången av de lagar som bör föras med en hänvisning till de nya bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken har regeringen även övervägt behovet av att i dessa lagar behålla de nu gällande kraven på miljöhänsyn. Sådana bestämmelser är nämligen överflödiga om de inte ställer krav utöver de nu föreslagna kraven. Regeringen har dock inte funnit någon sådan överflödig bestämmelse. Beträffande lagen (1977:439) om kommunal energiplanering gäller t.ex. att inverkan på miljön skall beskrivas även om planen eller programmet inte kan antas medföra en sådan betydande miljöpåverkan som avses i den föreslagna 6 kap. 11 § miljöbalken. Att ta bort existerande krav i lagarna förefaller därför inte lämpligt.

Plan- och bygglagen

I PBL finns ett flertal bestämmelser om planer och program och, som nämnts i avsnitt 6, även vissa bestämmelser om miljökonsekvensbeskrivningar, typiska för denna lag. Liksom utredningen anser regeringen att det enbart är översiktsplaner och detaljplaner som kan komma att beröras av kravet på miljöbedömningar.

Ett antal remissinstanser har haft åsikter i frågan om detalj- och översiktsplaner uppfyller alla de kriterier som gör att de måste miljöbedömas enligt direktivets krav. Instanserna har dock gjort olika bedömningar. Boverket anser att det endast är detaljplaner som direkt faller under direktivets tillämpningsområde, men att det finns klara skäl att införa krav på tillämpning av direktivets bestämmelser även i förhållande till översiktsplaner. Blekinge tekniska högskola har argumenterat för att översiktsplaner alltid borde omfattas av kravet på miljöbedömning. Enligt Naturvårdsverket kan detaljplaner enligt PBL omfattas av krav enligt direktivet, medan Länsstyrelsen i Västmanlands län anser att detaljplaner inte omfattas av direktivet. Sammanfattningsvis kan konstateras att instanserna inte är eniga om tillämpligheten på detalj- och översiktsplaner.

Både detaljplaner och översiktsplaner är enligt regeringens mening i princip planer som kan träffas av kravet på miljöbedömning. I det enskilda fallet bör dock en bedömning göras av i vilken mån planen anger förutsättningarna för kommande tillstånd eller påverkar ett s.k. Natura 2000-område. Både detaljplaner och översiktsplaner och ändringar i dessa kan dessutom vara så begränsade till sin omfattning eller ha sådan karaktär att de faller under det undantag som preciseras i direktivets artikel 3.3, dvs. planer och program som fastställer användningen av små områden på lokal nivå och mindre ändringar i planer och program. En miljöbedömning krävs i dessa fall endast om man vid en bedömning anser att planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan trots att planen eller ändringen är begränsad.

För detaljplaner finns det redan i dag krav på miljökonsekvensbeskrivningar. Kraven är inte preciserade på samma sätt som de existerande kraven på miljökonsekvensbeskrivningar för verksamheter och åtgärder i 6 kap. miljöbalken, men de skall så långt som möjligt fylla samma funktion (jfr prop. 1997/98:90, s. 165). De nya krav som nu införs i och med hänvisningen till de föreslagna bestämmelserna om miljöbedömningar för planer och program är inte menade att innebära att två olika miljö-

konsekvensbeskrivningar skall upprättas. Tillämpningen av PBL:s och miljöbalkens bestämmelser kan samordnas. PBL:s krav på en miljökonsekvensbeskrivning vid upprättande av en detaljplan kan lämpligen behandlas i ett sammanhang med miljöbalkens krav så att kraven i båda lagarna uppfylls i en och samma beskrivning.

För översiktsplaner finns i PBL inget krav på miljökonsekvensbeskrivningar. En översiktsplans konsekvenser skall dock kunna utläsas utan svårighet (4 kap. 1 § PBL). På samma sätt som för detaljplaner bör den översiktliga bedömningen av miljökonsekvenser av översiktsplaner lämpligen kunna samordnas med den beskrivning av konsekvenser som redan i dag måste göras enligt PBL. I de fall förutsättningarna för att tillämpa bestämmelserna om miljöbedömningar i 6 kap. miljöbalken är uppfyllda, är det viktigt att komma ihåg att översiktsplaner har en översiktlig karaktär och att den miljöbedömning som skall göras enligt 6 kap. miljöbalken därför inte kan vara annat än översiktlig.

Vidare finns bestämmelser om samråd redan i dag i PBL både för översikts- och detaljplaner. Det är naturligt att kommunen t.ex. samordnar det samråd som föreslås i 6 kap. 14 § miljöbalken med det mer utförligt reglerade samrådet i 4 respektive 5 kap. PBL. På så sätt innebär de föreslagna bestämmelserna även i den delen inget eller begränsat ytterligare arbete för kommuner och myndigheter. Handläggningstiderna skall därför inte påverkas negativt av de nya bestämmelserna.

Malmö kommun har i samma anda i sitt remissvar påpekat att det är möjligt att samordna handläggning och redovisning av konsekvenser. Så sker i stor utsträckning redan i dag. Malmö kommun har anfört att om lagbestämmelserna utformas så att nuvarande handläggningsordning i stor utsträckning kan behållas och redovisning av konsekvenser kan ske samordnat, blir inte resursbehov eller tidsåtgång nämnvärt större än i dag.

Det är viktigt att kommunerna, i enlighet med det som sagts i avsnitt 7.1.6, samordnar det material och den information som sammanställs vid miljöbedömningen av planer och program på samma sätt som skall ske i samband med miljökonsekvensbeskrivningar för verksamheter och åtgärder enligt 6 kap. miljöbalken.

Väglagen och lagen om byggande av järnväg

Transportområdet är ett exempel där tillämpningsområdena för MKB-direktivet och direktivet om miljöbedömning av planer och program kan komma att sammanfalla. Förordningarna (1997:262) om nationell väg- och hållningsplan, (1997:263) om länsplaner för regional infrastruktur och (1986:67) om plan för stomjärnvägar, som huvudsakligen är av ekonomisk karaktär, kan komma att träffas av direktivets krav.

Lagen (1995:1649) om byggande av järnväg och väglagen (1971:948) definierar olika steg i en projektprocess och ställer krav på att miljökonsekvensbeskrivningar skall göras. Utredningen har gjort bedömningen att kraven på järnvägsplan respektive arbetsplan i de angivna lagarna snarare bör ses som tillstånd för projekt (i MKB-direktivets mening) än som en plan enligt direktivet om miljöbedömning av planer och program. Regeringen gör samma bedömning.

De förstudier och väg- respektive järnvägsutredningar som görs enligt dessa lagar skulle möjligen kunna anses som planer i direktivets mening. Enligt regeringens bedömning utgör förstudierna och utredningarna inte sådana planer eller program utan är att betrakta som led i projekteringen av en enskild infrastrukturanläggning. En parallell kan dras till processerna vid upprättande av flygplatser och farleder, som också är infrastrukturprojekt men som inte kräver miljöbedömning enligt direktivet.

Direktivet syftar till att hänsynen till miljöaspekter skall komma in i de strategiska planeringsprocesserna. En miljöbedömning enligt direktivets krav kan med andra ord komma att krävas för strategiska planer på transportområdet, i den mån de kan antas medföra betydande miljöpåverkan och inte träffas av någon av direktivets undantagsbestämmelser.

För enskilda projekt på transportområdet gäller MKB-direktivets krav. Förstudier inleds med samråd enligt 6 kap. miljöbalken. Väg- och järnvägsutredningar omfattas av krav på miljökonsekvensbeskrivningar för verksamheter och åtgärder enligt 6 kap. miljöbalken. Det är inte nödvändigt att för dessa skeden i tillståndsprövningen av ett projekt införa bestämmelser som innebär att projektet också skall miljöbedömas som en plan. Det skulle inte bidra till att uppfylla direktivets syfte. Det skulle inte heller ge något mervärde för processen.

Övriga lagar

Få remissyttranden har behandlat frågan om ändringar i annan lagstiftning än PBL. Som visats i avsnitt 6 finns bestämmelser om planer och program i ett antal lagar.

Lagen (1970:299) om skydd mot flyghavre innehåller inga krav på att miljöhänsyn skall tas vid upprättandet av den plan som krävs enligt lagen. I enlighet med vad som inledningsvis sades om när följd hänvisningar bedömts lämpliga är därför inte någon hänvisning till 6 kap. miljöbalken nödvändig. Bedömningen av om bestämmelserna skall tillämpas på en aktuell plan lämnas till tillämparen.

Den plan för tillförsel, distribution och användning av energi i kommunen som skall finnas enligt lagen (1977:439) om kommunal energiplanering skall innehålla en analys av planens inverkan på miljön. För att påminna tillämparen om att det i den analysen kan vara nödvändigt att beakta de föreslagna kraven i 6 kap. miljöbalken är det lämpligt att göra en hänvisning i denna lag. I sammanhanget kan nämnas att Energimyndigheten har uttalat sig positivt om att stärka kopplingen mellan energiplaneringen och den omgivningspåverkan den leder till på miljö och människa genom att knyta lagen till de föreslagna bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken.

Planer och program enligt lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen, samt lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med regional ändrad ansvarsfördelning faller inte in under något av de planeringsområden som enligt artikel 3.2 i direktivet skall anses medföra betydande miljöpåverkan. Detsamma gäller t.ex. planer enligt den nya lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Även andra planer och program som fastställer ramar för kommande tillstånd för projekt hamnar dock under direktivets tillämpningsområde om de kan antas medföra betydande miljöpåverkan. I den mån planer eller program enligt de här nämnda

lagarna uppfyller dessa krav skall en miljöbedömning göras enligt de föreslagna bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken. Hänvisning till dessa bestämmelser bedöms dock inte nödvändig eftersom lagarna inte innehåller några egna bestämmelser om att miljöhänsyn skall tas vid upprättandet av planer och program.

Kravet på avfallsplaner i 15 kap. miljöbalken är närmare reglerat i avfallsförordningen (2001:1063). En eventuell hänvisning till de föreslagna bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken bedöms därför lämpligen kunna göras i förordning. Det är tveksamt om det kan bli aktuellt att göra en miljöbedömning av de åtgärdsprogram som nämns i 5 kap. miljöbalken. Om så är fallet gäller dock 6 kap. miljöbalken även dessa program.

7.3 Konsekvensändringar

Regeringens förslag: Konsekvensändringar av paragrafnummer görs i luftfartslagen (1957:297), lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn, minerallagen (1991:45), väglagen (1971:948) och lagen (1995:1649) om byggande av järnväg.

PBL-kommitténs förslag överensstämmer i sak med regeringens men är inte preciserat angående vilka författningar som berördes.

Remissinstanserna har inte kommenterat utredningens förslag i denna del.

Skälen för regeringens förslag: De författningar som i dag gör en hänvisning till nuvarande 6 kap. 11–13 §§ miljöbalken behöver ändras så att hänvisning görs till de nya paragrafnumren. En hänvisning till 6 kap. 9–12 §§ miljöbalken finns i minerallagen (1991:45). I väglagen (1971:948) och lagen (1995:1649) om byggande av järnväg finns hänvisningar till 6 kap. 11–12 §§ respektive 6 kap. 10–12 §§ miljöbalken. I luftfartslagen (1957:297) samt lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn hänvisas till 6 kap. 10–12 §§ miljöbalken. Hänvisningarna bör anpassas till de nya paragrafnumren i 6 kap. miljöbalken.

8 Godkännande av protokoll om miljöbedömningar till Esbokonventionen

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner protokollet av den 21 maj 2003 om strategiska miljöbedömningar till FN/ECE-konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i gränsöverskridande sammanhang.

Skälen för regeringens förslag: Protokollet om strategiska miljöbedömningar under FN/ECE:s konvention om miljökonsekvensbeskrivningar i gränsöverskridande sammanhang (Esbokonventionen) har i huvudsak samma bestämmelser som direktivet 2001/42/EG om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan. Protokollet bör därför

godkännas i samband med genomförandet av direktivet. Protokollet återfinns i *bilaga 7* med den engelska texten i *bilaga 8*. Esbokonventionen och bakgrunden till protokollet beskrivs i avsnitt 5.

Protokollets mål är att sörja för en hög skyddsnivå för miljön inbegripet hälsan. Detta främst genom att se till att hänsyn till miljön integreras i utarbetandet av planer och program samt bidra till att sådan hänsyn tas under övervägande vid utarbetandet av politiska riktlinjer och lagstiftning. De materiella förpliktelserna kan delas in i tre grupper.

För det första innehåller protokollet allmänna bestämmelser om hjälp och vägledning till allmänheten, om erkännande av och stöd till vissa organisationer samt om främjande av protokollets mål på det internationella planet. Det innehåller även bestämmelser som innebär att personer som utövar en rättighet enligt protokollet inte får bestraffas eller diskrimineras på grund av t.ex. medborgarskap.

För det andra innehåller protokollet bestämmelser om miljöbedömning av vissa planer och program. Avgränsningen av planer och program görs utifrån ett antal verksamhetsområden som alltid skall anses medföra betydande miljöpåverkan, samt i övriga fall utifrån en bedömning om planen eller programmet kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Protokollet innehåller vidare detaljerade bestämmelser om de olika stadierna i en miljöbedömning.

För det tredje bygger protokollet på Esbokonventionens bestämmelse om politiska riktlinjer. Parterna skall sträva efter att se till att hänsyn till miljön inbegripet hälsan övervägs och i lämplig utsträckning integreras när de utarbetar politiska riktlinjer och lagstiftning som kan antas medföra betydande påverkan på miljön inbegripet hälsan. De skall därvid beakta lämpliga principer och beståndsdelar i protokollet. De skall där så är lämpligt fastställa praktiska bestämmelser för hur detta skall gå till och rapportera till partsmötet om hur de uppfyller kraven.

Protokollets mål och bestämmelser ligger helt i linje med svensk miljöpolitik. EG och medlemsstaterna har varit aktiva i utarbetandet av protokollet med anledning av de erfarenheter som vunnits i framtagandet av direktivet om miljöbedömning av planer och program. Att Sverige ratificerar protokollet i samband med att direktivet genomförs är därför ett naturligt steg efter undertecknandet i maj 2003.

Enligt 10 kap. 2 § regeringsformen får regeringen inte ingå för riket bindande internationell överenskommelse utan att riksdagen har godkänt denna, om överenskommelsen förutsätter att lag ändras eller upphävs eller att ny lag stiftas eller om den i övrigt gäller ämne i vilket riksdagen skall besluta. Som nämnts i avsnitt 7.1.2 bedöms protokollet förutsätta en lagändring. Regeringen föreslår därför att riksdagen godkänner protokollet.

Nedan redovisas de överväganden som gjorts beträffande i vilken utsträckning protokollet föranleder lagstiftning, utöver vad som behövs för att genomföra direktivet om miljöbedömningar av planer och program.

Skillnader mellan protokollets och direktivets materiella bestämmelser

De flesta av protokollets materiella bestämmelser omfattas, som nämnts, av kraven i direktivet om miljöbedömning av planer och program. Det viktigaste undantaget är protokollets artikel 13 om att parterna skall

sträva efter att se till att hänsyn till miljön övervägs och i lämplig utsträckning integreras när förslag till politiska riktlinjer och lagstiftning utarbetas. Direktivet saknar denna bestämmelse.

Redan i dag strävas efter att hänsyn till miljön skall tas vid utarbetandet av politiska riktlinjer och lagstiftning. Som exempel kan nämnas att sedan 2002 skall en bedömning av konsekvenserna för miljön ingå i regeringens beslutsunderlag för samtliga propositioner, skrivelser till riksdagen, lagrådsremisser och förordningar av betydelse för miljön. Syftet med bedömningen är att säkerställa att miljöeffekter på ett konsekvent sätt kan beaktas i Regeringskansliets beslutsprocesser. Självklart anser regeringen att det är det eftersträvansvärta att hänsyn till miljökonsekvenser, liksom till andra konsekvenser, beaktas vid beslut av dessa slag. Protokollets bestämmelser i denna del bedöms dock inte föranleda lagändringar.

Protokollets allmänna bestämmelser om att tjänstemän och myndigheter skall bistå och vägleda allmänheten, om att vissa organisationer på lämpligt sätt skall stödjas, samt om att de som utövar rättigheter under protokollet inte får diskrimineras eller bestraffas saknar även de direkt motsvarighet i direktivet. De har dock sin motsvarighet i svensk rätt. Regler om myndigheters serviceskyldighet finns bl.a. i 4–5 §§ förvaltningslagen (1986:223). Grundläggande rättigheter som förenings- och yttrandefrihet regleras i 2 kap. regeringsformen. Föreningar stöds även ekonomiskt genom bidrag. Naturvårdsverket fördelar cirka fem miljoner kronor i bidrag per år till miljöorganisationer. Protokollet torde därför inte heller i detta avseende göra några lagändringar nödvändiga.

Både direktivet och protokollet har bestämmelser om uppföljning och övervakning. I protokollet finns en bestämmelse om att resultaten från övervakningen skall göras tillgängliga för berörda myndigheter och allmänheten i enlighet med nationell lagstiftning. Den svenska offentlighetsprincipen och handlingsoffentligheten, som regleras i 2 kap. tryckfrihetsförordningen innebär att svensk rätt lever upp till protokollets krav även i denna del.

Protokollet har i artikel 6, liksom direktivet, bestämmelser om att samråd skall ske med vissa myndigheter innan en myndighet bestämmer vilka uppgifter en miljökonsekvensbeskrivning skall innehålla. Till skillnad från direktivet anger dock protokollet även att varje part i lämplig utsträckning skall sträva efter att ge den berörda allmänheten tillfälle att delta i det samrådet. Protokollets krav kan uppfyllas inom ramen för den föreslagna bestämmelsen i 6 kap. 13 § miljöbalken. Det står myndigheter och kommuner fritt att i lämplig utsträckning samråda med den berörda allmänheten i dessa frågor. Den berörda allmänheten får också yttra sig i enlighet med bestämmelsen i 6 kap. 14 § miljöbalken.

Bestämmelserna om samråd om miljökonsekvensbeskrivningen och förslaget till plan eller program är utformade på något olika sätt i protokollet och direktivet. Bestämmelserna har dock samma syfte, nämligen att samrådsparter skall få tillgång till information och möjlighet att yttra sig. Protokollet har, till skillnad från direktivet, en bestämmelse i artikel 8.5 som anger att varje part skall se till att de närmare bestämmelserna för hur samrådet skall ske fastställs och görs allmänt tillgängliga. För det fall närmare bestämmelser bedöms nödvändiga i

denna del kan de med fördel lösas med förordningsbestämmelser, med stöd av bemyndigandet i 6 kap. 17 § miljöbalken.

Bestämmelserna om gränsöverskridande samråd skiljer sig till viss del mellan protokollet och direktivet. I protokollets artikel 10.2 finns t.ex. en bestämmelse om vad underrättelsen till det andra landet skall innehålla, vilket saknas i direktivet. Även dessa skillnader bedöms kunna lösas genom de förordningsändringar som planeras i denna del med anledning av direktivet.

I protokollet föreskrivs att en miljörapport skall innehålla den information som är rimlig med hänsyn till aktuella kunskaper och bedömningsmetoder, planens eller programmets detaljeringsgrad, var i beslutsprocessen planen eller programmet befinner sig, allmänhetens intresse och det beslutande organets informationsbehov (artikel 7). Direktivet saknar hänvisning till allmänhetens intresse och beslutsfattarnas behov av information.

Regeringen har beaktat protokollets bestämmelse om hänsyn till allmänhetens intresse av information i de förslag på bestämmelser som tagits fram för genomförande av direktivet, jfr avsnitt 7.1.2. På så sätt blir även protokollet fullgott införlivat i svensk rätt i denna del.

Skillnader mellan protokollets och direktivets tillämpningsområden

De stora likheterna mellan protokollet och direktivet innebär att de i huvudsak har samma tillämpningsområde.

Protokollet skiljer sig ytligt sett konsekvent från direktivet genom att det talar om miljön inbegripet hälsan när tillämpningsområdet preciseras och innehållet i miljörapporten anges etc. Direktivet använder i dessa sammanhang enbart termen miljö. Av direktivets bestämmelser får dock förstås att hälsofrågor inkluderas i termen miljö. Exempel på detta kan hittas i uppräkningsdelen av vad en miljörapport skall innehålla. I direktivets bilaga I punkten f sägs att rapporten skall innehålla den betydande miljöpåverkan som kan antas uppkomma, inbegripet bl.a. folkhälsa. I den med anledning av direktivet föreslagna bestämmelsen i 6 kap. 13 § miljöbalken anges att samråd på nationell nivå skall ske med berörda centrala förvaltningsmyndigheter. När hälsoaspekter är aktuella kan samråd lämpligen ske med Socialstyrelsen.

Direktivet definierar i artikel 2 (a) planer och program bl.a. utifrån att de är utarbetade eller antagna av en myndighet eller utarbetade av en myndighet för att antas av parlamentet eller regeringen genom ett lagstiftningsförfarande. I protokollet används uttrycket formellt förfarande i stället för lagstiftningsförfarande. Den nya bestämmelsen i 6 kap. 11 § miljöbalken om att en miljöbedömning skall göras när en myndighet eller kommun upprättar eller ändrar en plan eller ett program täcker in såväl direktivets som protokollets skrivningar.

Protokollet räknar i artikel 4 upp ett antal plan- och programområden som alltid skall antas medföra betydande miljöpåverkan, på samma sätt som direktivet om miljöbedömning av planer och program gör i artikel 3. Uppräkningsarna är överensstämmande, förutom på två punkter. Direktivet nämner området industri, medan protokollet talar om industri och gruvindustri. Det sistnämnda får anses utgöra en del av det förstnämnda.

Protokollet nämner även regional utveckling, vilket inte nämns i Prop. 2003/04:116 direktivet.

Protokollet hänvisar dessutom, av naturliga skäl, inte på samma sätt till MKB-direktivets bilagor när det preciserar vilka kommande tillstånd inom dessa områden planerna och programmen skall ange förutsättningarna för. I stället har protokollet en bilaga som räknar upp ett antal verksamheter, vilka är desamma som de som direktivet hänvisar till. Direktivet har vidare i artikel 3.9 en undantagsbestämmelse för planer och program som samfinansieras enligt de löpande respektive programperioderna för rådets förordningar, något protokollet saknar. Om protokollet träder i kraft före 2007 kan dessa planer och program därför behöva miljöbedömas enligt protokollets krav.

Avslutningsvis kan nämnas att för det fall protokollet har parter utanför Europeiska unionen ställer protokollet inte enbart krav på gränsöverskridande samråd i förhållande till medlemsstater i Europeiska unionen, utan även ytterligare stater.

Regeringen anser att eventuella hänsynstaganden till ovan nämnda skillnader i direktivets och protokollets bestämmelser om tillämplighet kan göras i förordning med stöd av bemyndigandet i den nya bestämmelsen i 6 kap. 11 § miljöbalken.

9 Stöd ur Kärnavfallsfonden till vissa ideella föreningar

9.1 Bakgrund

Frågan om att finna en plats för den slutliga förvaringen av det använda kärnbränslet är unik i många avseenden och intar en särposition när det gäller den demokratiska beslutsprocessen. Det rör sig om ett av de största industriprojekten i Sverige under modern tid, som hittills har kostat ca 15 miljarder kronor och vars framtida kostnader beräknas till 50 miljarder kronor. Processen för att finna en lämplig plats för slutförvaret beräknas pågå under flera år och slutförvaret skall klara av en lagring i hundratusentals år. Den demokratiska beslutsprocessen ställer därför ovanligt höga krav på allmänhetens förtroende för politiska beslutsfattare, verksamhetsutövare och tillsynsmyndigheter. Projektet rymmer såväl tekniska och naturvetenskapliga som samhällsvetenskapliga och humanistiska frågeställningar.

I propositionen 2000/01:130 Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier, framhölls att en av de stora utmaningarna för vår generation är att ta hand om det använda kärnbränslet och annat radioaktivt avfall från de svenska kärnkraftverken. Förutom den granskning som görs av myndigheterna utförs ett viktigt och demokratiskt väl förankrat granskningsarbete i de kommuner som deltar i platsvalsprocessen. I propositionen gjorde regeringen bedömningen att om det uppkommer behov av specifika insatser i slutförvarsfrågan kan sådana insatser finansieras med medel ur Kärnavfallsfonden.

I dag är det, enligt lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m. (finansieringslagen), endast reaktorinnehavarna, staten och kommunerna som kan ta del av Kärnavfallsfondens medel för informationsverksamhet. Enligt förordningen (1981:671) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m. (finansieringsförordningen) beslutar Statens kärnkraftinspektion om ersättningen till kommunerna. Ersättningen är begränsad till fyra miljoner kronor per kommun och kalenderår i kommuner där det görs eller har gjorts undersökningar för lokalisering av slutförvar för använt kärnbränsle. Kommunerna kan i sin tur lämna bidrag till lokala organisationer, men det saknas möjlighet att använda Kärnavfallsfondens medel för bidrag direkt till ideella organisationer.

I beslut rörande Svensk Kärnbränslehantering AB:s forsknings- och utvecklingsprogram, FUD-program 1998 (dnr M1999/2152/Mk och M1999/3040/Mk), skrev regeringen att frågan om särskilt stöd till frivilligorganisationer skulle övervägas. Den 3 april 2003 tillsatte regeringen en särskild utredare (Finansieringsutredningen) med uppgift att se över systemet för finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle och annat radioaktivt avfall från kärnkraftsreaktorer samt den lag som reglerar systemet. I uppdraget ingår att utreda behovet av och möjligheterna för ett särskilt stöd till frivilligorganisationer (miljöorganisationer) för insatser i samband med lokaliseringsprocessen av ett slutförvar för använt kärnbränsle. I ett tilläggsdirektiv den 27 november 2003 beslutade regeringen att utredaren i ett delbetänkande skulle redovisa sina bedömningar och förslag i denna fråga senast den 17 december 2003.

9.2 Ändring i finansieringslagen

Regeringens förslag: Avgiftsmedlen i Kärnavfallsfonden får användas för stöd till ideella föreningar vad gäller frågor om lokalisering av anläggningar för hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle. Regeringen bestämmer om omfattningen av och villkoren för stödet.

Regeringens bedömning: Stödet bör omfatta en försöksperiod om fyra år. En utvärdering av försöksverksamheten bör göras efter tre år. Stödet bör utgå med högst tre miljoner kronor per år och vara förenat med krav på de ideella föreningarna, de kostnader som stödet kan användas till och ansökningarnas utformning. Stödet bör administreras av Statens kärnkraftinspektion.

Finansieringsutredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag men har en delvis annan lagteknisk utformning. Utredningen föreslog att vissa villkor för stödet skulle framgå av lagtexten, vilket i regeringens förslag har ersatts av en hänvisning till regeringens möjlighet att bestämma närmare om fondens användning.

I ett särskilt yttrande har fyra experter i utredningen anfört att de delar utredarens åsikt att en aktiv medverkan av företrädare för frivilligorganisationer är av största värde. Experterna ifrågasätter däremot den juridiska grunden för utredarens förslag och förordar andra vägar för att nå målet om en aktiv medverkan.

Remissinstanserna kan delas in i två huvudgrupper. Den ena gruppen är i huvudsak positiv eller har endast smärre synpunkter på utredningens förslag. Den andra gruppen anser att förslaget inte bör genomföras. Alla remissinstanser har pekat på vikten av allmänhetens delaktighet i den samrådsprocess som pågår i de aktuella platsvalskommunerna. Skiljaktigheterna mellan instanserna rör främst den legala grunden för hur de fonderade medlen i Kärnavfallsfonden skall användas och hur de olika parternas deltagande i samrådsförfarandet skall finansieras.

Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB), med vilket samtliga företrädare för kärnkraftindustrin instämmer, anser att förslaget inte bör genomföras bl.a. för att det skulle kunna urholka ansvarsförhållandena och medföra en snedvridning av de berörda parternas möjligheter till påverkan inom samråden. SKB har pekat på att miljöbalken slår fast att verksamhetsutövaren inte skall påföras något betalningsansvar för organisationers kostnader i samband med medverkan i samrådsförfarande eller överklagande av dom. I sitt yttrande lägger SKB fram det alternativa förslaget att platsundersökningskommunerna bör ges ökade möjligheter att stödja medverkan i samråden för de olika berörda samrådsparterna.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: De avgiftsmedel som reaktorinnehavarna betalar till Kärnavfallsfonden bör, utöver vad som redan anges i finansieringslagen, få användas för stöd till vissa ideella föreningar. Att allmänheten på så vis ges ökade möjligheter att aktivt delta i det utökade samrådet och stärkta resurser för att kunna ställa relevanta och väl underbyggda frågor höjer kvaliteten på det utredningsarbete som skall presenteras av den som söker tillstånd för en verksamhet. Förslaget innebär alltså inte att utredningsansvaret för någon part i samrådsförfarandet försvagas.

I miljöbalken är det tydligt reglerat att en verksamhetsutövare inte har någon skyldighet att täcka ideella föreningars rättegångskostnader i samband med överklagande av en dom eller ett beslut och vice versa. Dessa bestämmelser är emellertid begränsade till balkens prövningsförfarande och omfattar inte upprättandet av miljökonsekvensbeskrivningar och förfarandet med miljökonsekvensbedömning. Enligt 6 kap. 10 § miljöbalken är det den som har gjort en ansökan som skall stå för sådana kostnader. Något principiellt hinder mot att utsträcka detta betalningsansvar till att omfatta även andra deltagares kostnader föreligger inte. Regeringen gör dock bedömningen att det inte finns några andra fall där detta kan bli aktuellt.

Frågan om det slutliga omhändertagandet av det använda kärnbränslet är ensam i sitt slag. Aldrig tidigare har Sverige stått inför en sådan komplex fråga där naturvetenskap och teknik möter samhällsvetenskap och humanistiska frågeställningar. Det långa tidsperspektivet, både vad gäller tiden fram till dess ett slutförvar kan tas i bruk och den tid som förvaret efter förslutning skall fungera, gör också projektet unikt. Komplexiteten i frågan om hanteringen och slutförvaret av det använda kärnbränslet ställer mycket höga krav på en allsidig belysning. Kommande beslut måste vara mycket väl förankrade hos alla intressenter. Detta förutsätter att också nationella ideella organisationer aktivt kan delta i samrådsförfarandet och anlita den sakkunskap som de behöver och har förtroende för. Det vore olyckligt om dessa organisa-

tioner på grund av bristande resurser skulle utestängas från förankringsarbetet. Frågan om det använda kärnbränslet är så speciell att regeringen finner det lämpligt att pröva om extra medel som stöd till ideella föreningar kan medföra högre kvalitet i det utökade samrådet.

I dag kan Kärnavfallsfondens medel, via kommunerna, användas för stöd till lokala organisationer. Fondens medel bör också kunna komma de nationella organisationerna till godo. Den möjligheten bör uttryckligen framgå av lagtexten, vilket lämpligen sker i 4 § finansieringslagen.

Stödet måste vara förenat med tydliga krav på den bidragssökande både vad gäller organisation och de ändamål som stödet skall användas till. Regeringen avser att precisera dessa krav i finansieringsförordningen enligt följande. För att en ideell förening skall komma i fråga för stöd måste den ha minst 2 000 medlemmar. Föreningen skall vidare bedrivas under demokratiska former och ha en sedvanlig ekonomisk redovisning som granskas av revisorer. Även sammanslutningar av föreningar kan komma ifråga och då skall motsvarande krav på idealitet och demokratiska former ställas både på sammanslutningen och på de däri ingående föreningarna. Några begränsningar vad gäller de ideella föreningarnas syfte är inte aktuella. Stöd skall endast kunna utgå för vissa kostnader i samband med föreningens deltagande i sådant utökat samråd som föreskrivs i 6 kap. miljöbalken och i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet avseende anläggningar som behövs för hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle. Stödet skall inte kunna användas för kostnader för information direkt till allmänheten utöver vad som avser det utökade samrådet.

Regeringen anser att det föreslagna ekonomiska stödet till vissa ideella föreningar totalt bör vara högst 3 miljoner kronor per år. En förening, eller sammanslutning av föreningar, skall högst kunna erhålla 2,5 miljoner kronor per år. Stöd bör utgå för ett år i taget varefter användningen skall redovisas. Regeringen gör bedömningen att stödet bör omfatta en försöksperiod om fyra år, vilket medför en kostnad för Kärnavfallsfonden på högst 12 miljoner kronor. Det årliga stödbeloppet är i samma storleksordning som den ersättning för informationsinsatser som kan utgå till berörda kommuner.

Regeringen finner det rimligt att en ansökan om medel skall lämnas för ett år i taget och att ansökan lämnas i god tid före det år som ansökan avser. Av ansökan skall tydligt framgå om kraven på föreningens organisation och ändamålet för ansökan är uppfyllda samt hur eventuellt tidigare erhållet stöd har använts.

Statens Kärnkraftinspektion är i dag den myndighet som ansvarar för hanteringen av kommunernas ansökningar om medel ur Kärnavfallsfonden för informationsinsatser. Det är därför rimligt att Kärnkraftinspektionen även får i uppdrag att hantera ansökningar från ideella organisationer rörande det aktuella stödet. Regeringen avser att ge Kärnkraftinspektionen rätt att utfärda föreskrifter om kompletterande villkor för stödet.

En utvärdering av försöksverksamheten bör göras efter tre år. Regeringen avser att ge en för ändamålet lämplig myndighet i uppdrag att genomföra en sådan utredning. Resultatet av utredningen bör lämnas till regeringen i god tid innan den fyraåriga försöksperioden avslutas.

10 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

De författningar som behövs för att genomföra direktiv 2001/42/EG om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan skall ha beslutats och trätt i kraft senast den 21 juli 2004. De föreslagna bestämmelserna föreslås därför träda i kraft den 21 juli 2004.

Den föreslagna övergångsbestämmelsen i 6 kap. miljöbalken har sitt ursprung i artikel 13.3 i direktivet. Där anges att kravet på miljöbedömningar endast skall gälla de planer och program som formellt började förberedas efter den 21 juli 2004. Planer och program som började förberedas före den dagen och som antas mer än 24 månader efter den dagen skall dock också omfattas av skyldigheten att göra miljöbedömning om inte medlemsstaten i varje enskilt fall beslutar att detta inte är genomförbart och informerar allmänheten om detta.

11 Konsekvenser

11.1 Genomförandet av direktivet om miljöbedömning av planer och program

Positiva effekter för samhällsplaneringen

Regeringen anser att en miljöbedömning av planer och program kommer att medföra flera positiva konsekvenser för svensk samhällsplanering och bidra till en hållbar utveckling. De föreslagna bestämmelserna medför att underlaget inför beslut vad gäller planer och program kommer att förbättras. Detta kommer även att medföra positiva effekter vad gäller senare beslut om tillstånd för verksamheter och åtgärder.

Meningen med miljöbedömningen är att det skall tas fram underlag med alternativ så att strategiska vägval kan göras och motiveras väl i ett tidigt skede. Allmänhetens möjligheter till insyn och inflytande i planeringsprocesser skall komma in tidigare i processen. Tidig insamling av information, ökad öppenhet samt miljöanpassning av alternativ och förslag skall främjas.

De miljöbedömningar som skall göras är menade att utgöra en del av det underlag som tas fram inför beslut om planer och program. Detta underlättar och förbättrar de ställningstaganden i frågor om hänsyn till miljön som skall göras. I och med att samråd skall ske med berörda myndigheter och allmänheten torde även planbesluten bli bättre förankrade.

Den tidiga insamlingen av information och de bättre förankrade plan- och programbesluten kan också bidra till effektivare handläggning och beslutsfattande i samband med tillståndsprövning av verksamheter och

åtgärder. En miljöbedömning av en plan eller ett program kan nämligen som bakgrundsmaterial finnas till hands vid tillståndsprövningen vilket bl.a. underlättar bedömningen av olika alternativ. Det förhållandet att planerna och programmen är bättre förberedda och förankrade bör också kunna leda till kortare handläggningstid vid tillståndsprövningen och att färre beslut i planerings- och tillståndsprocesser överklagas.

Handläggningstider

För många av de planer och program som faller in under bestämmelsernas tillämpningsområde finns redan krav på att bedömningar av miljökonsekvenser skall göras när planer och program upprättas. Det finns för ett antal planer även inarbetade handläggningsordningar med samråd etc. Mot bakgrund av detta gör regeringen bedömningen att de nya bestämmelserna inte blir betungande, utan tvärtom kan bidra till att den totala tidsåtgången för samhällsplanering och efterföljande tillståndsprocesser kan förkortas.

Det är viktigt att processen för handläggningen av planer och program inte förlängs. Det är meningen att myndigheter och kommuner så långt det är möjligt skall samordna handläggningen av de nya kraven med de redan i dag gällande kraven på miljökonsekvensbeskrivningar för vissa planer och program, t.ex. detaljplaner enligt PBL, i den mån de bedöms kräva en miljöbedömning. Handläggningen av de likartade frågorna bör kunna ske i ett sammanhang, liksom redovisningen av miljökonsekvenserna. De nya kraven skall därför inte behöva medföra att tidsåtgången på planeringsstadiet blir nämnvärt större.

För de planer och program som i dag inte har krav på miljökonsekvensbeskrivningar enligt MKB-direktivets krav, t.ex. översiktsplaner enligt PBL i den mån de bedöms kräva en miljöbedömning, kan de föreslagna bestämmelserna komma att medföra ett visst merarbete för den som skall upprätta planerna. Innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen skall dock vara rimligt och anpassas efter bl.a. planens eller programmets detaljeringsgrad etc., vilket i dessa fall innebär att beskrivningen blir översiktlig. Merarbetet bör därför inte bli tidskrävande.

Även för de planer och program som antas medföra betydande gränsöverskridande miljöpåverkan eller där det i dag inte sker något samråd kan handläggningstiden eventuellt bli något förlängd. Det rör sig om ett fåtal planer.

Sammanfattningsvis skall de nya bestämmelserna alltså inte behöva medföra att planeringsprocesserna blir längre än i dag. Förslaget skall i stället kunna medföra att handläggningstiderna för tillståndsprocesser kan förkortas. Den ytterligare samordning av miljöbalken och PBL som PBL-kommittén och Miljöbalkskommittén för närvarande arbetar med kan också bidra till att merarbetet på planeringsstadiet blir mer begränsat och att förslagets eventuella effekter på de totala handläggningstiderna i slutändan förbättras ytterligare.

Kostnader

Svenska Kommunförbundet har i sitt remissvar hänvisat till finansieringsprincipen och angett att staten måste skjuta till ekonomiska medel

för att kommunerna skall kunna uppfylla de nya kraven i de föreslagna bestämmelserna. Det är i dag mycket svårt att beräkna hur stora kostnader det kan komma att röra sig om, dels eftersom det inte finns någon säker kunskap om hur många planer och program som kommer att tas fram och som omfattas av de nya bestämmelserna, dels eftersom det i ett flertal fall är svårt att avgöra om de nya bestämmelserna verkligen kommer att medföra merarbete och nya kostnader även om bestämmelserna blir tillämpliga på en aktuell plan.

Regeringen gör följande bedömning. Det kan inledningsvis noteras att det bara är planer och program som kan antas medföra betydande miljöpåverkan som kräver miljöbedömning. Bedömningen om en plan eller ett program kan antas medföra betydande miljöpåverkan måste göras från fall till fall. Detta i sig innebär att det antal planer som omfattas av de nya bestämmelserna är begränsat.

Ser man närmare på de planer och program som försetts med hänvisningar till de föreslagna bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken kan följande slutsatser dras. Beträffande översiktsplaner enligt PBL gäller att varje kommun skall ha en aktuell plan som omfattar hela kommunen. Kommunfullmäktige skall minst en gång under mandattiden ta ställning till översiktsplanens aktualitet, men detta ställningstagande är inte att betrakta som en plan eller ett program i direktivets mening. En revidering av denna kommuntäckande plan görs mycket sällan. När det gäller de översiktsplaner som hittills upprättats sedan kravet på översiktsplaner infördes 1987 har endast cirka en tredjedel av kommunerna antagit en reviderad plan. Utöver dessa kommuntäckande planer upprättas så kallade fördjupningar av översiktsplaner för mindre begränsade områden. Antalet antagna sådana i Sverige kan grovt uppskattas till totalt 30–40 om året.

Detaljplaner enligt samma lag upprättas och ändras med högre frekvens. Det finns dock inga exakta uppgifter om hur många detaljplaner som årligen antas eller ändras. Regeringen bedömer att det totalt i Sverige kan röra sig om ca 2 000 detaljplaner årligen. Detaljplanen är därför den viktigaste planen inom de föreslagna bestämmelsernas räckvidd.

Enligt lagen om kommunal energiplanering skall varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi. Detta innebär att lagen inte kräver någon årlig uppdatering av planerna. Det rör sig snarare om uppdateringar med intervall på tre till fem år. Bestämmelserna kommer alltså endast sällan att beröra en enskild kommun.

När det gäller frågan om de föreslagna bestämmelserna kommer att medföra ökade kostnader med avseende på de planer och program de blir tillämpliga på gör regeringen följande bedömning. Redan i dag måste kommuner och myndigheter i stor utsträckning göra bedömningar av miljökonsekvenser för påtänkta verksamheter och åtgärder liksom för planer och program. De nya bestämmelserna preciserar kraven för de bedömningar av miljökonsekvenser som skall göras för planer och program i de fall där sådana krav finns och i viss mån utöka kraven i förhållande till de planer och program som inte har några sådana krav.

Beträffande de lagar som knyts till de föreslagna bestämmelserna kan följande sägas. Som nämndes ovan bedöms detaljplanen vara den viktigaste planen inom de föreslagna bestämmelsernas räckvidd. Det är

alltså beträffande detaljplaner som kommuner i någon väsentlig utsträckning träffas av de nya bestämmelserna. Enligt nu gällande bestämmelser i PBL måste kommuner redan i dag göra bedömningar av en detaljplans påverkan på miljön och beskriva dess miljökonsekvenser. Det är knappast möjligt att på ett tillfredsställande sätt göra den beskrivningen utan att ta hänsyn till de aspekter som de föreslagna nya bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken särskilt pekar ut.

Arbetet skall alltså i allt väsentligt göras redan i dag. De nya bestämmelserna innebär en kodifiering av att vissa aspekter i bedömningen av en detaljplan måste finnas dokumenterade. Regeringen kan inte se att det krävs några nya resurser för att kommunerna skall kunna leva upp till kraven. Tvärtom gör regeringen bedömningen att kommunernas arbete med miljökonsekvensbeskrivningar för detaljplaner underlättas genom att de nya bestämmelserna ger en preciserad vägledning för vad en miljökonsekvensbeskrivning skall innehålla.

De krav på redovisning av konsekvenser och de krav på samråd som finns i dag för översiktsplaner och detaljplaner torde på ett smidigt sätt kunna samordnas med de nu föreslagna kraven på miljöbedömning, i enlighet med vad som sagts i avsnitt 7.2. De nya bestämmelserna kan därför i förhållande till dessa planer inte medföra något merarbete av betydelse.

Beträffande lagen om kommunal energiplanering torde på liknande sätt redovisningen av miljökonsekvenser kunna ske i ett sammanhang med de nuvarande kraven på analys av konsekvenser på bl.a. miljön. Även här kan de angivna kraven på beskrivningens innehåll ses som ett stöd i fråga om vilka uppgifter man skall ta med i beskrivningen. När kommuner gör miljöbedömningar enligt de nya bestämmelserna i förhållande till denna lag kan dock vissa ytterligare kostnader för att ta fram underlag för bedömningen uppkomma. Kostnader kan även uppkomma för de ökade kraven på samråd såvitt avser de lagar som inte har krav på samråd av något slag.

De föreslagna kraven på uppföljning är begränsade till den faktiska betydande miljöpåverkan som planen eller programmet medför. Förslagen innebär inte något krav på inrättande av nya system för uppföljning. Resursbehoven skall därför i denna del inte behöva bli större än i dag.

De nya bestämmelserna beräknas även medföra vissa effektivitetsvinster. I förhållande till t.ex. detaljplaner torde, som nämndes ovan, den punktlista som föreslås i 6 kap. 12 § miljöbalken kunna underlätta arbetet med att ta fram miljökonsekvensbeskrivningar. En tidigt gjord miljöbedömning kan som nämnts också underlätta bedömningen i senare frågor kring projekt som följer på planen och medföra minskade kostnader i dessa senare stadier.

Effektivitetsvinster kan i dessa senare stadier göras av kommuner och myndigheter, liksom andra verksamhetsutövare som skall upprätta miljökonsekvensbeskrivningar i samband med ansökan om tillstånd. Genom att övergripande miljöfrågor kan klaras ut på plan- och programstadiet behöver de inte belasta miljökonsekvensbeskrivningarna för enskilda projekt. Effektivitetsvinster kan även göras av de tillståndsmyndigheter som har att besluta i frågor om tillstånd för projekt. Genom att miljöbedömningen kommer in tidigare i processen beräknas beslutsunderlaget få högre kvalitet och bli bättre förankrat.

Med hänsyn till att delar av arbetet görs redan i dag och att de nya bestämmelserna beräknas medföra vissa effektivitetsvinster är det mycket svårt att bedöma kostnaderna eller vinsterna för varje enskild plan. Sammantaget finns det alltså inte något stöd för antagandet att de nya bestämmelserna medför merkostnader för myndigheterna och kommunerna. Eventuella kostnader som kan uppkomma bedöms uppvägas av de effektivitetsvinster som till viss del kan göras i samband med planeringsprocessen men främst i samband med efterföljande tillståndsprocesser. Med anledning av detta gör regeringen bedömningen att förslaget inte kommer att medföra några ökade kostnader för statsbudgeten.

11.2 Ändringen i finansieringslagen

För att ideella föreningar skall kunna erhålla stöd direkt ur Kärnavfallsfonden krävs en lagändring. Den nu föreslagna ändringen av finansieringslagen ger regeringen möjlighet att använda fondens medel för stöd till ideella föreningar för vissa insatser. Regeringen kommer att precisera vilka krav som ställs för att en ideell förening skall kunna erhålla stöd. Regeringen kommer vidare att föreskriva att stödet skall vara en försöksverksamhet under en fyraårsperiod, med början den 1 januari 2005. En noggrann utvärdering av försöksverksamheten skall göras inför beslut om eventuellt fortsatt stöd.

Frågan om det slutliga omhändertagandet av det använda kärnbränslet är av nationellt intresse men har också en klart uttalad lokal prägel. Lokala organisationer har redan i dag möjlighet att via kommunen få ekonomiskt stöd för sin verksamhet i samband med platsvalsprocessen. Regeringens förslag öppnar för att även nationellt arbetande organisationer skall ges möjlighet till stöd direkt ur Kärnavfallsfonden. Inga krav kommer att ställas vad gäller de ideella föreningarnas syfte, men stödet skall endast få användas för deltagande i sådant utökat samråd som föreskrivs i 6 kap. 5 § miljöbalken.

Förslaget har inga statsfinansiella konsekvenser. Den ökade ekonomiska belastning på Kärnavfallsfonden som förslaget kan innebära torde endast i liten utsträckning påverka reaktorinnehavarnas betalningskyldighet mot fonden.

12 Författningskommentarer

12.1 Förslaget till lag om ändring i miljöbalken

För att 6 kap. skall få en tydlig struktur där det enkelt kan utläsas att verksamheter och åtgärder kan kräva en bedömning av miljökonsekvenser och att planer och program kan kräva en liknande bedömning, har kapitlet efter inledande generella bestämmelser delats in i två tydligt avgränsade avsnitt. Det första gäller miljökonsekvensbeskrivningar och miljökonsekvensbedömningar av verksamheter och åtgärder, det andra gäller miljö bedömningar och miljökonsekvensbeskrivningar av planer och program.

Detta har lett till att några av kapitlets underrubriker föreslås ändras eller plockas bort. Befintliga bestämmelser om miljökonsekvensbeskrivningar föreslås även precisera att de gäller verksamheter eller åtgärder. Kapitlet fortsätter efter dessa huvudavsnitt med de nuvarande bestämmelserna om annat planeringsunderlag. Kapitlet avslutas med en föreslagna ny bestämmelse om samordning.

6 kap. 1 §

Paragrafen kompletteras med ett nytt tredje stycke som hänvisar till att en miljökonsekvensbeskrivning skall upprättas när en myndighet eller kommun gör en miljöbedömning av en plan eller ett program enligt bestämmelserna i kapitlet. Bestämmelsen har utformats med beaktande av Lagrådets förslag.

6 kap. 3 §

Paragrafen anger syftet med miljökonsekvensbeskrivningar av verksamheter och åtgärder. Detta tydliggörs genom ett tillägg i paragrafens första mening.

6 kap. 9 §

Paragrafen anger när det krävs en miljökonsekvensbeskrivning för verksamheter och åtgärder. Detta tydliggörs genom ett tillägg i paragrafens första mening.

6 kap. 10 §

Paragrafen anger vem som skall bekosta en miljökonsekvensbeskrivning och förfarandet med miljökonsekvensbedömning av verksamheter och åtgärder. Detta tydliggörs genom vissa tillägg i paragrafen.

6 kap. 11 §

I den föreslagna bestämmelsen slås inledningsvis fast när miljöbedömningar för planer och program skall genomföras och vad syftet med bedömningen är.

Den valda ordalydelsen ”När en myndighet eller kommun upprättar eller ändrar en plan eller ett program” får anses innefatta även sådana planer och program som upprättas av en myndighet för att sedan antas av riksdagen eller regeringen.

Regeringen ges i sista stycket bemyndigande att föreskriva vilka planer och program som alltid kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Regeringen bemyndigas även att föreskriva om undantag från kravet på miljöbedömning. Regeringen avser i denna del föreskriva vilka planer och program som i enlighet med direktivets artikel 3.2 alltid kan antas medföra betydande miljöpåverkan, med tillhörande undantag preciserade i artikel 3.3. Regeringen avser också föreskriva kriterier för bedömningen av om andra planer och program skall anses ha betydande miljöpåverkan (jfr artikel 3.4), samt om generella undantag från kravet på miljöbedömning utifrån artiklarna 3.8 och 3.9. Regeringen bemyndigas även föreskriva om samråd i samband med bedömningen om en plan eller ett program har betydande miljöpåverkan.

Avsikten med bemyndigandet är att göra en precisering i enlighet med vad som avses i direktivets artikel 3.2 och framåt. Det är således fråga om ett tydliggörande av avgränsningen av vilka planer och program som omfattas av kraven.

Paragrafen omfattar artiklarna 1–4 samt bilaga II i direktivet.

6 kap. 12 §

Paragrafen omfattar krav i artikel 5 samt bilaga I i direktivet och är utformad på samma sätt som 6 kap. 7 § miljöbalken. Det som i direktivet kallas miljörapport kallas här miljökonsekvensbeskrivning.

Enligt paragrafens första stycke skall det upprättas en miljökonsekvensbeskrivning. Av paragrafen framgår också vilka grundläggande krav som ställs på beskrivningen. Kraven motsvarar direktivets bilaga I.

Med rimliga alternativ med hänsyn till planens eller programmets geografiska räckvidd menas olika alternativa sätt att uppnå målen med planen eller programmet. När det gäller markanvändningsplaner är uppenbara alternativ att områden som avdelats för en viss typ av verksamheter eller ändamål utnyttjas för annat ändamål, liksom att alternativa områden väljs ut för sådana verksamheter och ändamål. Alternativen kan alltså handla om alternativ lokalisering av den typ av verksamhet som man planerar för.

Informationen om förhållandet till andra relevanta planer och program i andra stycket 1 är menad att sätta in planen eller programmet i ett bredare sammanhang. Relevanta planer och program kan alltså avse planer eller program på en annan nivå i det system som planen eller programmet ingår i, eller planer och program som gäller andra sektorer men som påverkar samma eller angränsande platser.

Andra stycket 2–4 hänger samman och överlappar i viss mån varandra. De gäller olika aspekter av miljöförhållandena i de områden som omfattas av planen eller programmet. Punkt 2 gäller nuläget och områdets utveckling om planen eller programmet inte genomförs. De väsentliga miljöförhållandena bör beskrivas. Punkt 3 gäller information om områden som kan komma att antas påverkas betydligt och kan ses som en närmare specificering av den information som lämnats under

punkt 2. Punkt 4 är inriktad på miljöproblem, medan punkterna 2 och 3 kan avse även miljövärden och tillgångar eller ett gott tillstånd i miljön. Det kan i flera fall vara lämpligt att behandla punkterna 2–4 i ett sammanhang under förutsättning att all nödvändig information lämnas.

Med relevanta miljö kvalitetsmål i andra stycket 5 avses de mål för skydd av miljön som uppställts internationellt, nationellt eller på gemenskapsnivå. Med nationella mål avses även mål på regional och lokal nivå. Mål som uppställts internationellt eller på gemenskapsnivå inarbetas ofta i nationella, regionala eller lokala miljömål och det räcker då att ange dessa mål. Punkten gäller bara mål som är av betydelse för planen eller programmet. Information om uppställda miljömål kan ofta fås genom samråd med myndigheter i enlighet med 13 § andra stycket.

Den betydande miljöpåverkan som skall redogöras för enligt andra stycket 6 avser påverkan som kan antas uppkomma vid planens eller programmets genomförande och skall i princip inkludera sekundära, kumulativa, samverkande, permanenta och tillfälliga samt positiva och negativa effekter på kort, medellång och lång sikt. Det är viktigt att så långt det är möjligt beskriva sambanden mellan de uppräknade aspekterna eftersom det kan tydliggöra annan och allvarligare påverkan än vad som framgår om man enbart studerar enskilda aspekter.

Syftet med andra stycket 7 är att se till att miljökonsekvensbeskrivningen tar upp frågan om hur den betydande negativa miljöpåverkan som planen eller programmet kan antas medföra skall motverkas. De åtgärder som omtalas preciseras inte närmare men kan avse åtgärder som planeras eller nämns i planen eller programmet.

Enligt andra stycket 8 skall bl.a. redogöras för problem i samband med att uppgifterna sammanställdes. Dessa problem kan t.ex. vara tekniska brister eller brist på kunskap.

Beträffande kraven i andra stycket 9 om en redogörelse för åtgärder för uppföljning etc. är det inte alltid möjligt att redan när beskrivningen upprättas exakt fastställa hur uppföljning och övervakning kommer att gå till. Det kan också hända att uppföljningsarrangemangen måste anpassas efterhand som planen eller programmet genomförs, en sådan anpassning strider knappast mot direktivet.

Syftet med andra stycket 10 är att det skall bli lättare att hitta de viktigaste momenten och slutsatserna i miljökonsekvensbeskrivningen, både för allmänheten och beslutsfattarna.

6 kap. 13 §

Paragrafen anger inledningsvis att en rimlighetsbedömning utifrån ett antal kriterier skall göras beträffande den information som enligt 12 § skall tas med i miljökonsekvensbeskrivningen.

Första stycket 2 är ett klagörande av att en miljökonsekvensbeskrivning av planer och program kan vara av övergripande karaktär och inte nödvändigtvis behöver innehålla detaljerade uppgifter och analyser. En mer detaljerad plan kräver följaktligen en mer detaljerad miljökonsekvensbeskrivning.

Första stycket 3, allmänhetens intresse, behövs till följd av Sveriges åtagande enligt protokollet om strategiska miljöbedömningar under

FN/ECE-konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i gränsöverskridande sammanhang (Esbokonventionen).

Första stycket 4 syftar till att en bedömning skall göras av i vilken utsträckning vissa frågor bedöms bättre på andra nivåer i en beslutsprocess. Planens roll i beslutsprocessen med olika planer, program och tillståndsbeslut för verksamheter och åtgärder kan ha betydelse för vilka uppgifter som bör lämnas i samband med utarbetandet av planen. Det kan t.ex. gälla en plan i toppen av ett hierarkiskt plansystem som startar på en övergripande, generell nivå och går nedåt till allt mer detaljerade nivåer. Bedömningen under punkt 4 går ihop med punkt 2 när det gäller frågor om att planens eller programmets detaljeringsgrad på den aktuella nivån medför att miljökonsekvensbeskrivningen bör vara mer eller mindre detaljerad. Punkten är menad att medföra att dubbelarbete kan undvikas.

Paragrafen anger vidare med vilka samråd skall ske innan omfattningen och detaljeringsgraden i miljökonsekvensbeskrivningen av planer och program bestäms. Samråd skall i de flesta fall ske med de kommuner och länsstyrelser som berörs av planen eller programmet. Endast för planer och program på nationell nivå föreslås att samråd i stället skall ske med Naturvårdsverket och andra berörda centrala förvaltningsmyndigheter, så som Boverket, Socialstyrelsen, Räddningsverket, Riksantikvarieämbetet etc.

Med begreppet nationell nivå avses en avgränsning av geografisk art snarare än att planen eller programmet i sig beslutas av en nationellt verkande myndighet.

Bestämmelsen motsvarar direktivets artikel 5.2 och 5.4.

6 kap. 14 §

Paragrafen är utformad för att möta krav i artikel 6 i direktivet. Att göra informationen tillgänglig innebär att myndigheten eller kommunen åtminstone lämnar ut den aktuella informationen på begäran, i enlighet med bestämmelserna om handlingsoffentlighet i 2 kap. tryckfrihetsförordningen.

Direktivet ställer inte uttalat krav på att myndigheter och kommuner skall informera om att beskrivningen upprättats. För att bestämmelsen skall fylla sitt syfte är det dock nödvändigt att berörda kommuner och myndigheter och allmänheten på något sätt får kännedom om att en miljökonsekvensbeskrivning upprättats för en plan eller ett program och om att de får lämna synpunkter. I den vägledning för genomförandet som utarbetats av Europeiska kommissionen sägs att myndigheterna måste tillhandahålla tillräcklig information om hur allmänheten kan komma åt miljöinformationen. Detta kan ske t.ex. genom att publicera informationen, sprida den via tidningar, webbplatser, TV eller radio eller låta informationen ingå i broschyrer. I den mån myndigheter och kommuner har etablerade vägar för kommunikation kan de vägarna naturligtvis användas. Jämför i denna del även kommentaren till 16 §.

Myndigheter och allmänhet skall få skäligen tid att yttra sig. I det ligger även att de skall få yttra sig i så god tid att synpunkterna kan beaktas innan planen eller programmet antas eller läggs till grund för reglering.

Med allmänheten skall enligt direktivet i detta sammanhang förstås den allmänhet som berörs, eller kan antas bli berörd, eller som har ett intresse av beslutsfattandet, inbegripet organisationer, så som miljöorganisationer och andra berörda organisationer.

Regeringen bemyndigas (se 17 §) att meddela förordningsbestämmelser i denna del i den mån det bedöms nödvändigt.

6 kap. 15 §

Bestämmelsen rör det gränsöverskridande samråd som krävs enligt artikel 7 i direktivet. Första stycket första meningen anger att information skall lämnas till ett land i vilket genomförandet av en plan eller ett program kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Andra meningen anger att information skall lämnas till en annan stat som kan antas bli utsatt för betydande miljöpåverkan, om den staten begär det. Bestämmelsen bygger i denna del på direktivets artikel 7.1. Paragrafen är uppbyggd efter motsvarande bestämmelse för miljökonsekvensbeskrivningar för verksamheter och åtgärder i 6 kap. 6 § miljöbalken.

Den nuvarande bestämmelsen i 6 kap. 6 § miljöbalken bygger på artikel 7.1 i MKB-direktivet (jfr prop. 1997/98:45, s. 61). Även i Esbokonventionen och direktiv 96/61/EG om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar (IPPC-direktivet) finns bestämmelser med liknande innebörd.

Även om dessa andra direktiv och konventionen gäller verksamheter och åtgärder måste innebörden av bestämmelserna sägas ha samma innebörd som artikel 7.1 i direktivet om miljöbedömning av planer och program. Innebörden av bestämmelserna om att information skall lämnas även till en annan stat som kan antas bli utsatt om den begär det måste anses vara att det inte enbart skall vara upp till den påverkande staten att avgöra om information skall lämnas till en annan stat – oavsett om det gäller en verksamhet, åtgärd, plan eller ett program.

Första stycket andra meningen i den föreslagna bestämmelsen i 6 kap. 15 § miljöbalken är identisk med andra stycket i den nuvarande bestämmelsen om gränsöverskridande samråd för verksamheter och åtgärder i 6 kap. 6 § miljöbalken. Efter påpekande från Lagrådet har regeringen övervägt alternativa sätt att utforma bestämmelsen.

Regeringen anser det viktigt att de bestämmelser i 6 kap. miljöbalken som skall ha samma innebörd, i enlighet med resonemanget ovan, även utformas på liknande sätt. Regeringen finner det vidare inte motiverat att i detta sammanhang ändra utformningen av den nuvarande bestämmelsen i 6 kap. 6 § miljöbalken. Det är därför lämpligt att utforma den nya bestämmelsen i 6 kap. 15 § miljöbalken på samma sätt som den nuvarande i 6 kap. 6 § miljöbalken.

Regeringen avser meddela närmare föreskrifter för samråd vid upprättande av planer och program, på samma sätt som vid gränsöverskridande samråd för verksamheter och åtgärder.

6 kap. 16 §

Paragrafen motsvarar krav i artiklarna 8 och 9 i direktivet. Det anges här vad som skall beaktas innan ett beslut om en plan eller ett program fattas. Att beslutsfattaren skall beakta miljökonsekvensbeskrivningen och

synpunkter från samråd ”innan” planen eller programmet antas innebära att dessa uppgifter skall beaktas redan vid upprättandet av planen.

Att ”beakta” får i detta fall anses innebära att det tas under övervägande. Något krav ställs inte på att man måste välja ett visst alternativ. Det är således inte något ovillkorligt tvång att välja det miljömässigt bättre alternativet. Beslutande myndighet eller kommun har många hänsyn att ta, där miljöhänsyn är ett.

Med ”tillgänglig” i sista stycket anses det samma som i 14 §. Med anledning av att direktivet i denna del även anger att vissa skall ”informerats”, anges detta i bestämmelsen. I det ligger ett krav på en aktiv handling från kommunen eller myndigheten för att ge de som skall informeras kännedom om att planen eller programmet antagits.

Regeringen bemyndigas (se 17 §) att meddela föreskrifter om hur information enligt sista stycket skall lämnas.

6 kap. 17 §

Regeringen bemyndigas att föreskriva hur samråd kring miljökonsekvensbeskrivningen för planer och program skall genomföras, både vad gäller planer och program med nationell (14 §) och gränsöverskridande (15 §) betydande miljöpåverkan. Regeringen bemyndigas även att föreskriva hur information enligt 16 § skall ske.

6 kap. 18 §

Bestämmelsens krav på att skaffa sig kunskap innebär att viss uppföljning och övervakning måste göras. Detta motsvarar krav i artikel 10 i direktivet.

Syftet med uppföljningen är att man skall kunna upptäcka oförutsedd negativ påverkan på miljön och skapa förutsättningar för att vidta lämpliga avhjälpande åtgärder.

Bestämmelsen ställer inga preciserade krav på hur övervakningen skall gå till. Det är antagligen oftast lämpligt att integrera övervakningen i den normala planeringscykeln. Övervakningen kan med fördel sammanfalla med den ordinarie översynen av en plan eller ett program. Man måste alltså inte samla in information särskilt för övervakningen av en plan eller ett program, utan andra informationskällor kan användas. En övervakningsåtgärd behöver dessutom inte vara enskild för varje plan eller program, utan kan gälla flera planer och program, under förutsättning att den information man samlar in blir tillräcklig för de bedömningar som kan behöva göras.

Uppföljningen och övervakningen skall täcka all betydande miljöpåverkan, dvs. i princip positiva, negativa, förutsedda och oförutsedda konsekvenser. Ofta torde det i huvudsak bli fråga om att följa upp den påverkan som planen eller programmets genomförande bedöms medföra enligt miljökonsekvensbeskrivningen. Fokus blir därför beroende av de hänsynstaganden som gjorts tidigare vid bedömningen av vilka uppgifter som skall lämnas i miljökonsekvensbeskrivningen.

Beträffande oförutsedda konsekvenser är det knappast möjligt att skapa ett instrument för uppföljning av helt oförutsedda effekter. Oförutsedd negativ påverkan avser snarare felaktiga antaganden i miljökonsekvensbeskrivningen, t.ex. om styrkan av miljöpåverkan, eller oförutsedd

påverkan som är en följd av ändrade omständigheter som gör att bedömningar i beskrivningen inte längre är korrekta.

Innebörden av lämpliga avhjälpande åtgärder är inte att en plan eller ett program måste ändras. De avhjälpande åtgärder som avses är sådana åtgärder som ryms inom ramarna för existerande lagstiftning, och kan vidtas om miljöeffekterna blir andra än de man förutsett, t.ex. inom ramarna för tillsynsmyndighetens verksamhet. En myndighet eller kommun som vid uppföljning t.ex. upptäcker oförutsedd betydande miljöpåverkan, kan alltså t.ex. informera tillsynsmyndigheten så att lämpliga avhjälpande åtgärder kan vidtas. Vid sådana åtgärder kan den information som samlats in inom ramen för uppföljningen komma till användning.

6 kap. 19–21 §§

Paragraferna, tidigare 11–13 §§, har fått ny numrering.

6 kap. 22 §

Bestämmelsen uppfyller krav i artiklarna 5 och 11 i direktivet. En samordning av information och material skall eftersträvas. En sådan samordning av information från de olika stegen i planerings- och beslutsprocesser enligt 6 kap., dvs. både vad gäller planer och program samt verksamheter och åtgärder, torde kunna leda till att dubbelarbete kan undvikas.

Övergångsbestämmelserna, punkten 3

Om regeringen i ett enskilt fall beslutar att bestämmelserna inte skall tillämpas på en plan eller ett program som började förberedas före den 21 juli 2004 och som antas eller läggs till grund för reglering efter den 21 juli 2006 skall regeringen informera allmänheten därom. Möjligheten att ge dispens kan delegeras till en myndighet. Om ansvaret att ge dispens är delegerat får myndigheten informera allmänheten i enlighet med vad som sades ovan.

12.2 Förslaget till lag om ändring i plan- och bygglagen (1987:10)

4 kap. 2 a § och 5 kap. 18 §

Ändringarna är hänvisningar till de föreslagna nya bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken. Hänvisningarna upplyser tillämparen om att aktuella planer kan kräva en miljöbedömning som lever upp till kraven i 6 kap. miljöbalken.

12.3 Förslaget till lag om ändring i luftfartslagen
(1957:297)

6 kap. 5 a §

Ändringen är en konsekvensändring med anledning av att de nuvarande paragraferna i 6 kap. 11–13 §§ miljöbalken får ny numrering.

12.4 Förslaget till lag om ändring i väglagen (1971:948)

14 a och 14 b §§

Ändringarna är konsekvensändringar med anledning av att de nuvarande paragraferna i 6 kap. 11–13 §§ miljöbalken får ny numrering.

12.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1977:439) om
kommunal energiplanering

8 §

Den nya paragrafen är en hänvisning till de föreslagna bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken. Hänvisningen upplyser tillämparen om att aktuella planer kan kräva en miljöbedömning som lever upp till kraven i 6 kap. miljöbalken.

12.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1983:293) om
inrättande, utvidgning och avlyssning av allmän
farled och allmän hamn

1 b §

Ändringen är en konsekvensändring med anledning av att de nuvarande paragraferna i 6 kap. 11–13 §§ miljöbalken får ny numrering.

12.7 Förslaget till lag om ändring i minerallagen
(1991:45)

4 kap. 2 §

Ändringen är en konsekvensändring med anledning av att de nuvarande paragraferna i 6 kap. 11–13 §§ miljöbalken får ny numrering.

12.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1649) om byggande av järnväg

2 kap. 1, 1 a och 2 §§

Ändringarna är konsekvensändringar med anledning av att de nuvarande paragraferna i 6 kap. 11–13 §§ miljöbalken får ny numrering.

12.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m.

4 §

Ändringen innebär en redaktionell omarbetning av paragrafen varigenom det nuvarande andra stycket ersätts av punkterna 4 och 5.

Genom tillägget av punkten 6 blir det möjligt att bevilja stöd ur Kärnavfallsfonden direkt till ideella föreningar. Regeringens möjlighet att bestämma om utsträckning och villkor innebär bl.a. att stödets storlek och den tid under vilket det kan utgå kan begränsas.

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2001/42/EG
av den 27 juni 2001
om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 175.1 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag ⁽¹⁾,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽²⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽³⁾,

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget ⁽⁴⁾, mot bakgrund av det gemensamma utkast som godkändes den 21 mars 2001 av förlikningskommittén, och

av följande skäl:

- (1) Enligt artikel 174 i fördraget skall gemenskapens miljöpolitik bidra bl.a. till att bevara, skydda och förbättra miljön, skydda människors hälsa och till att utnyttja naturresurserna varsamt och rationellt samt bygga på försiktighetsprincipen. Enligt artikel 6 i fördraget skall miljöskyddskraven integreras i utformningen av gemenskapens politik och verksamhet, särskilt i syfte att främja en hållbar utveckling.
- (2) I det femte miljöåtgärdsprogrammet: Mot en hållbar utveckling – Europeiska gemenskapens åtgärdsprogram för miljön och en hållbar utveckling ⁽⁵⁾, vilket kompletteras av beslut nr 2179/98/EG ⁽⁶⁾ om en översyn av programmet, bekräftas vikten av att bedöma vad olika planer och program kan antas medföra för miljöpåverkan.
- (3) Konventionen om biologisk mångfald ålägger parterna att så långt det är möjligt och på lämpligt sätt integrera bevarandet och det hållbara utnyttjandet av biologisk mångfald i relevanta sektors- eller sektorsövergripande planer och program.
- (4) EGT C 129, 25.4.1997, s. 14 och EGT C 83, 25.3.1999, s. 13.
⁽²⁾ EGT C 287, 22.9.1997, s. 101.
⁽³⁾ EGT C 64, 27.2.1998, s. 63 och EGT C 374, 23.12.1999, s. 9.
⁽⁴⁾ Europaparlamentets yttrande av den 20 oktober 1998 (EGT C 341, 9.11.1998, s. 18), som bekräftades den 16 september 1999 (EGT C 54, 25.2.2000, s. 76), rådets gemensamma ståndpunkt av den 30 mars 2000 (EGT C 137, 16.5.2000, s. 11) och Europaparlamentets beslut av den 6 september 2000 (EGT C 135, 7.5.2001, s. 155). Europaparlamentets beslut av den 31 maj 2001 och rådets beslut av den 5 juni 2001.
⁽⁵⁾ EGT C 138, 17.5.1993, s. 5.
⁽⁶⁾ EGT L 275, 10.10.1998, s. 1.
- (4) Miljöbedömningar är viktiga för att integrera miljööverväganden vid utarbetande och antagande av vissa planer och program som kan antas medföra betydande miljöpåverkan i medlemsstaterna, eftersom det därigenom säkerställs att sådan påverkan till följd av genomförandet av planer och program beaktas när dessa förbereds och innan de antas.
- (5) Antagandet av förfaranden för miljöbedömning på planerings- och programstadiet bör gynna företagen genom att dessa får mer konsekventa ramar att verka inom genom att relevant miljöinformation införs i beslutsfattandet. Införandet av en bredare uppsättning faktorer i beslutsfattandet bör bidra till hållbarare och effektivare lösningar.
- (6) De olika system för miljöbedömning som tillämpas i medlemsstaterna bör innehålla en uppsättning gemensamma krav för förfaranden som är nödvändiga för att bidra till en hög miljöskyddsnivå.
- (7) FN/ECE-konventionen om miljökonsekvensbeskrivningen i ett gränsöverskridande sammanhang av den 25 februari 1991, som är tillämplig på både medlemsstater och andra stater, uppmanar konventionens parter att tillämpa dess principer också på planer och program. Då konventionens parter möttes för andra gången i Sofia den 26–27 februari 2001 beslutades det att ett rättsligt bindande protokoll om strategisk miljöbedömning skulle utarbetas som ett komplement till de gällande bestämmelserna om miljökonsekvensbeskrivning i ett gränsöverskridande sammanhang, för att protokollet skall kunna antas under den femte ministerkonferensen "Miljö för Europa" vid ett extraordinärt möte mellan konventionens parter, som är planerat att äga rum i maj 2003 i Kiev, Ukraina. De system för miljöbedömning av planer och program som tillämpas i gemenskapen bör säkerställa att det förekommer lämpligt gränsöverskridande samråd när det genomförande av en plan eller ett program som utarbetas i en medlemsstat kan antas medföra betydande miljöpåverkan i en annan medlemsstat. Information om planer och program som medför betydande miljöpåverkan i andra stater skall översändas på ömsesidig och jämbördig basis inom lämpliga rättsliga ramar mellan medlemsstaterna och dessa andra stater.

- (8) Det krävs därför åtgärder på gemenskapsnivå för att fastställa en ram med minimikrav för miljöbedömningen, vari anges de övergripande principerna för miljöbedömningssystemet och som med beaktande av subsidiaritetsprincipen överlåter detaljerna åt medlemsstaterna; gemenskapens åtgärder bör inte gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå fördragets mål i fråga om miljön.
- (9) Detta direktiv avser förfaranden, och kraven i direktivet bör antingen integreras i befintliga förfaranden i medlemsstaterna eller införas i särskilt inrättade förfaranden. För att undvika att bedömningen görs två gånger bör medlemsstaterna i tillämpliga fall ta hänsyn till att bedömningar kommer att göras på olika nivåer i en hierarki av planer och program.
- (10) Samtliga planer och program som utarbetas för ett antal sektorer och i vilka ramen fastställs för kommande tillstånd för de projekt som anges i bilagorna I och II till direktiv 85/337/EEG av den 27 juni 1985 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt⁽¹⁾ och samtliga planer och program som har ansetts kräva en bedömning i enlighet med direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter⁽²⁾ kan antas medföra betydande miljöpåverkan och bör i regel undergå en systematisk miljöbedömning. När det i dessa fastställs hur små områden på lokal nivå skall användas eller när de utgör mindre ändringar till ovan nämnda planer eller program, bör de bedömas endast när medlemsstaterna finner att de kan antas medföra betydande miljöpåverkan.
- (11) Andra planer och program vari fastställs ramen för kommande tillstånd för projekt medför möjligen inte någon betydande miljöpåverkan i samtliga fall och bör bedömas endast när medlemsstaterna finner att de kan antas medföra sådan påverkan.
- (12) När medlemsstaterna gör sådana avgöranden, bör de ta hänsyn till de relevanta kriterier som anges i detta direktiv.
- (13) På grund av sina speciella särdrag bör vissa planer och program inte omfattas av detta direktiv.
- (14) När det i enlighet med detta direktiv krävs en bedömning, bör det utarbetas en miljörapport som innehåller relevant information i enlighet med detta direktiv, varvid den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet kan antas medföra samt rimliga alternativ identifieras, beskrivs och utvärderas, varvid hänsyn skall tas till planens eller programmets mål och geografiska räckvidd. Medlemsstaterna bör underrätta kommissionen om alla åtgärder som de vidtar angående miljörapporternas kvalitet.
- (15) För att bidra till en öppnare beslutsprocess och i syfte att säkerställa att de uppgifter som lämnas för bedömningen är uttömmande och tillförlitliga är det nödvändigt att föreskriva att myndigheter med relevant miljöansvar och allmänheten skall höras vid bedömningen av planer och program, samt att lämpliga tidsramar fastställs som ger tillräckligt med tid för samråd, inbegripet avgivande av yttranden.
- (16) Om genomförandet av en plan eller ett program som utarbetats i en medlemsstat kan antas medföra betydande miljöpåverkan i en annan medlemsstat, bör det föreskrivas att de berörda medlemsstaterna skall samråda med varandra, och att de berörda myndigheterna och allmänheten skall informeras och ges tillfälle att yttra sig.
- (17) Miljörapporten, de yttranden som avgivits av de berörda myndigheterna och allmänheten samt resultatet av gränsöverskridande samråd bör beaktas när planen eller programmet utarbetas och innan de antas eller innan de överlämnas till lagstiftningsförfarande.
- (18) Medlemsstaterna bör säkerställa att de berörda myndigheterna och allmänheten informeras när en plan eller ett program antas samt att relevant information görs tillgänglig för dem.
- (19) Om skyldigheten att göra miljöbedömningar samtidigt följer av detta direktiv och annan gemenskapslagstiftning, såsom rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar⁽³⁾, direktiv 92/43/EEG eller Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område⁽⁴⁾ kan medlemsstaterna för att undvika att bedömningen görs två gånger föreskriva samordnade eller gemensamma förfaranden som uppfyller kraven i den relevanta gemenskapslagstiftningen.
- (20) Kommissionen bör utarbeta en första rapport om direktivets tillämpning och effektivitet fem år efter det att direktivet trätt i kraft och därefter vart sjunde år. För att integrera miljöskyddskraven ytterligare samt för att ta hänsyn till de erfarenheter som gjorts bör den första rapporten, om lämpligt, åtföljas av förslag till ändring av detta direktiv, särskilt när det gäller möjligheten att utvidga dess räckvidd till att omfatta andra områden eller sektorer samt andra typer av planer och program.

⁽¹⁾ EGT L 175, 5.7.1985, s. 40. Direktivet ändrat genom direktiv 97/11/EG (EGT L 73, 14.3.1997, s. 5).

⁽²⁾ EGT L 206, 22.7.1992, s. 7. Direktivet senast ändrat genom direktiv 97/62/EG (EGT L 305, 8.11.1997, s. 42).

⁽³⁾ EGT L 103, 25.4.1979, s. 1. Direktivet senast ändrat genom direktiv 97/49/EG (EGT L 223, 13.8.1997, s. 9).

⁽⁴⁾ EGT L 327, 22.12.2000, s. 1.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte

Syftet med detta direktiv är att sörja för en hög nivå på skyddet av miljön och bidra till att integrera miljöaspekter i utarbetandet och antagandet av planer och program för att främja en hållbar utveckling, genom att säkerställa att en miljöbedömning genomförs i enlighet med detta direktiv för vissa planer och program som kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelse som här anges:

- a) planer och program: planer och program, inklusive dem som samfinansieras av Europeiska gemenskapen, samt ändringar av dem
 - som utarbetas och/eller antas av en myndighet på nationell, regional eller lokal nivå eller som utarbetas av en myndighet för att antas av parlamentet eller regeringen genom ett lagstiftningsförfarande och
 - som krävs i lagar och andra författningar,
- b) miljöbedömning: utarbetande av en miljörapport, genomförande av samråd, beaktande av miljörapporten och resultatet av samrådet i beslutsprocessen samt bestämmelsen om information om beslutet i enlighet med artiklarna 4–9.
- c) miljörapport: den del av plan- eller programdokumentationen som innehåller de uppgifter som krävs i artikel 5 och i bilaga I.
- d) allmänheten: en eller flera fysiska eller juridiska personer och, i enlighet med nationell lagstiftning eller praxis, deras sammanslutningar, organisationer eller grupper.

Artikel 3

Räckvidd

1. En miljöbedömning, i enlighet med artiklarna 4–9 i detta direktiv skall utföras för planer och program som avses i

punkterna 2 till 4 och som kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

2. Om inte annat följer av punkt 3 skall en miljöbedömning utföras för alla planer och program

a) som utarbetas för jord- och skogsbruk, fiske, energi, industri, transporter, avfallshandling, vattenförvaltning, telekommunikationer, turism samt fysisk planering eller markanvändning och i vilka förutsättningarna anges för kommande tillstånd för projekt enligt bilagorna I och II till direktiv 85/337/EEG eller

b) som med tanke på att de kan antas påverka områden kräver en bedömning enligt artiklarna 6 eller 7 i direktiv 92/43/EEG.

3. Planer och program som avses i punkt 2 och i vilka användningen av små områden på lokal nivå fastställs och mindre ändringar i planer och program som avses i punkt 2 skall kräva en miljöbedömning endast om medlemsstaten finner att de kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

4. Medlemsstaterna skall avgöra om andra planer och program än de som avses i punkt 2 och i vilka ramen fastställs för kommande tillstånd för projekt kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

5. Medlemsstaterna skall avgöra om planer eller program som avses i punkterna 3 och 4 ovan kan antas medföra betydande miljöpåverkan antingen genom att undersöka varje enskilt fall eller genom att specificera typer av olika slags planer och program eller genom att kombinera båda dessa tillvägagångssätt. I detta syfte skall medlemsstaterna i samtliga fall ta hänsyn till relevanta kriterier i bilaga II, för att säkerställa att planer och program som kan antas medföra betydande miljöpåverkan omfattas av detta direktiv.

6. När det görs en undersökning av varje enskilt fall och när olika slags planer och program specificeras i enlighet med punkt 5 skall samråd äga rum med de myndigheter som avses i artikel 6.3.

7. Medlemsstaterna skall se till att de slutsatser som följer av punkt 5 ovan, inbegripet skälen till att inte kräva en miljöbedömning enligt artiklarna 4–9, görs tillgängliga för allmänheten.

8. Följande planer och program skall inte omfattas av detta direktiv:

- planer och program som endast syftar till att tjäna nationellt försvar eller civil beredskap,
- finansiella planer eller budgetplaner och program,

9. Detta direktiv skall inte gälla planer och program som samfinansieras enligt de löpande respektive programperioderna ⁽¹⁾ för rådets förordningar (EG) nr 1260/1999 ⁽²⁾ och (EG) nr 1257/1999 ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Programperioden 2000–2006 för rådets förordning (EG) nr 1260/1999 och programperioderna 2000–2006 och 2000–2007 för rådets förordning (EG) nr 1257/1999.

⁽²⁾ Rådets förordning (EG) nr 1260/1999 av den 21 juni 1999 om allmänna bestämmelser för strukturfonderna, EGT L 161, 26.6.1999, s. 1.

⁽³⁾ Rådets förordning (EG) nr 1257/1999 av den 17 maj 1999 om stöd från Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ) till utveckling av landsbygden och om ändring och upphävande av vissa förordningar, EGT L 160, 26.6.1999, s. 80.

*Artikel 4***Allmänna skyldigheter**

1. Den miljöbedömning som avses i artikel 3 skall utföras under utarbetandet av en plan eller ett program och innan de antas eller överlämnas till lagstiftningsförfarande.
2. Kraven i detta direktiv skall antingen integreras i medlemsstaternas befintliga förfaranden för antagande av planer och program eller införas i förfaranden som har inrättats för att följa detta direktiv.
3. Om planer och program ingår i ett hierarkiskt system skall medlemsstaterna för att undvika att bedömningen görs två gånger ta hänsyn till att bedömningen i enlighet med detta direktiv kommer att utföras på olika nivåer i systemet. Bland annat för att undvika att bedömningen görs två gånger skall medlemsstaterna tillämpa artikel 5.2 och 5.3.

*Artikel 5***Miljörapport**

1. Om en miljöbedömning krävs enligt artikel 3.1 skall det utarbetas en miljörapport där den betydande miljöpåverkan som planens eller programmets genomförande kan antas medföra och rimliga alternativ med hänsyn till planens eller programmets syfte och geografiska räckvidd identifieras, beskrivs och utvärderas. De uppgifter som skall lämnas för detta ändamål anges i bilaga I.
2. Den miljörapport som utarbetas enligt punkt 1 skall innehålla den information som rimligtvis kan krävas med hänsyn till aktuella kunskaper och bedömningsmetoder, planens eller programmets innehåll och detaljeringsgrad, var i beslutsprocessen planen eller programmet befinner sig och i vilken omfattning vissa frågor bedöms bättre på olika nivåer i beslutsprocessen för att undvika att bedömningen görs två gånger.
3. Relevanta uppgifter som är tillgängliga om planernas och programmets miljöpåverkan och som erhållits på andra beslutsnivåer eller genom annan gemenskapslagstiftning kan användas för att tillhandahålla de uppgifter som avses i bilaga I.
4. Samråd skall äga rum med de myndigheter som avses i artikel 6.3 när beslut fattas om omfattningen av och graden av detaljeringsgraden för de uppgifter som måste ingå i miljörapporten.

*Artikel 6***Samråd**

1. Utkastet till plan eller program och den miljörapport som utarbetats enligt artikel 5 skall göras tillgänglig för de myndigheter som avses i punkt 3 nedan och för allmänheten.

2. De myndigheter som avses i punkt 3 nedan och den allmänhet som avses i punkt 4 skall ges möjlighet att på ett tidigt stadium och inom rimlig tid yttra sig om utkastet till plan eller program och den bifogade miljörapporten innan planen eller programmet antas eller överlämnas till lagstiftningsförfarande.

3. Medlemsstaterna skall utse de myndigheter med vilka samråd skall äga rum och som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av den miljöpåverkan som följer av genomförandet av planer och program.

4. Medlemsstaterna skall definiera allmänheten med avseende på punkt 2 och därvid inbegripa den allmänhet som berörs, eller kan antas bli berörd, eller som har ett intresse av beslutsfattandet enligt detta direktiv, inbegripet relevanta icke-statliga organisationer t.ex. sådana som främjar miljöskydd och andra berörda organisationer.

5. De närmare bestämmelserna om information till och samråd med myndigheterna och allmänheten skall beslutas av medlemsstaterna.

*Artikel 7***Gränsöverskridande samråd**

1. Om en medlemsstat anser att genomförandet av en plan eller ett program som utarbetas för dess territorium kan antas medföra betydande miljöpåverkan i annan medlemsstat eller om en medlemsstat som kan antas komma att påverkas betydligt begär det, skall den medlemsstat på vars territorium planen eller programmet utarbetas översända en kopia av utkastet till plan eller program och miljörapporten till den andra medlemsstaten innan planen eller programmet antas eller överlämnas till lagstiftningsförfarande.

2. Om en medlemsstat får en kopia av ett utkast till plan eller program och en miljörapport enligt punkt 1 skall den meddela den andra medlemsstaten om den önskar samråda innan planen eller programmet antas eller överlämnas till lagstiftningsförfarande, och om detta är fallet skall den berörda medlemsstaten inleda samråd om de gränsöverskridande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet kan antas medföra och om de planerade åtgärderna för att minska eller eliminera sådana effekter.

Om sådana samråd äger rum skall de berörda medlemsstaterna komma överens om de närmare arrangemangen för att säkerställa att de myndigheter som avses i artikel 6.3 och den allmänhet som avses i artikel 6.4 i den medlemsstat som kan antas komma att påverkas betydligt informeras och ges möjlighet att yttra sig inom en rimlig tidsram.

3. Om det krävs av medlemsstater enligt denna artikel att de skall samråda, skall de i början av ett sådant samråd enas om en rimlig tidsram för hur länge samrådet skall pågå.

*Artikel 8***Beslutsfattande**

Den miljörapport som utarbetats enligt artikel 5, yttranden enligt artikel 6 och resultaten av alla gränsöverskridande samråd som inletts enligt artikel 7 skall beaktas under utarbetandet och innan planen eller programmet antas eller överlämnas till lagstiftningsförfarande.

*Artikel 9***Information om beslutet**

1. När en plan eller ett program antas skall medlemsstaterna se till att de myndigheter som avses i artikel 6.3, allmänheten och alla medlemsstater med vilka samråd har ägt rum enligt artikel 7 informeras och att de som har informerats på detta sätt får tillgång till

- a) planen eller programmet såsom de antagits,
 - b) ett utlåtande med en sammanfattning av hur miljöaspekterna har integrerats i planen eller programmet och hur den miljörapport som utarbetats enligt artikel 5, yttranden enligt artikel 6 och resultaten av samråd enligt artikel 7 har beaktats i enlighet med artikel 8 och skälen till att den plan eller det program som antagits valts mot bakgrund av andra rimliga alternativ som diskuteras, och
 - c) de åtgärder som fastställts beträffande övervakning i enlighet med artikel 10.
2. De närmare bestämmelserna om den information som avses i punkt 1 skall beslutas av medlemsstaterna.

*Artikel 10***Övervakning**

1. Medlemsstaterna skall övervaka den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planerna och programmen leder till för att, bland annat, i ett tidigt skede kunna identifiera oförutsedd negativ påverkan och kunna vidta lämpliga avhjälpanande åtgärder.
2. För att uppfylla kraven i punkt 1 får befintliga övervakningsmekanismer användas, när så är lämpligt, i syfte att undvika dubblerad övervakning.

*Artikel 11***Förhållandet till annan gemenskapslagstiftning**

1. Miljöbedömningar som utförs enligt detta direktiv påverkar inte tillämpningen av kraven i direktiv 85/337/EEG eller kraven i annan gemenskapslagstiftning.

2. För planer och program för vilka skyldigheten att utföra miljöbedömningar följer samtidigt både av detta direktiv och annan gemenskapslagstiftning kan medlemsstaterna föreskriva samordnade eller gemensamma förfaranden som uppfyller kraven i den relevanta gemenskapslagstiftningen, bland annat för att undvika att bedömningen görs två gånger.

3. För planer och program som samfinansieras av Europeiska gemenskapen skall miljöbedömningen enligt detta direktiv utföras i överensstämmelse med de särskilda bestämmelserna i relevant gemenskapslagstiftning.

*Artikel 12***Information, rapportering och översyn**

1. Medlemsstaterna och kommissionen skall utbyta information om sina erfarenheter av tillämpningen av detta direktiv.
2. Medlemsstaterna skall säkerställa att miljörapporterna är av tillfredsställande kvalitet för att uppfylla kraven i detta direktiv och de skall underrätta kommissionen om alla åtgärder som de vidtar beträffande dessa rapporters kvalitet.
3. Före den 21 juli 2006 skall kommissionen överlämna en första rapport om direktivets tillämpning och verkan till Europaparlamentet och rådet.

För att ytterligare integrera miljöskyddskraven i enlighet med artikel 6 i fördraget och med beaktande av de erfarenheter som vinnas vid tillämpningen av detta direktiv i medlemsstaterna skall en sådan rapport om det är lämpligt åtföljas av förslag till ändringar av detta direktiv. Kommissionen kommer särskilt att överväga möjligheten att utvidga detta direktivs räckvidd till att omfatta andra områden/sektorer och andra slags planer och program.

Därefter skall en ny utvärderingsrapport läggas fram vart sjunde år.

4. Kommissionen skall rapportera om förhållandet mellan detta direktiv och förordningarna (EG) nr 1260/99 och nr 1257/99 i god tid innan de programperioder som fastställs i de förordningarna löper ut för att säkerställa att tillvägagångssättet enligt detta direktiv och senare gemenskapsförordningar överensstämmer.

*Artikel 13***Genomförande av direktivet**

1. Medlemsstaterna skall anta de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv före den 21 juli 2004. Medlemsstaterna skall genast underrätta kommissionen om de åtgärder som vidtagits.

2. När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

3. Den skyldighet som avses i artikel 4.1 skall endast gälla de planer och program som formellt började förberedas först efter den dag som avses i punkt 1. Planer och program vilka formellt började förberedas före den dagen och som antagits eller överlämnas till lagstiftningsförfarande mer än 24 månader efter den dagen skall omfattas av den skyldighet som avses i artikel 4.1 om inte medlemsstaten i varje enskilt fall beslutar att detta inte är genomförbart och informerar allmänheten om detta.

4. Före den 21 juli 2004 skall medlemsstaterna utöver att underrätta kommissionen om de åtgärder som avses i punkt 1, dessutom lämna kommissionen separat information om de olika slags planer eller program som i enlighet med artikel 3 kommer att bli föremål för en miljöbedömning i enlighet med detta direktiv. Kommissionen skall göra denna information

tillgänglig för medlemsstaterna. Informationen skall uppdateras regelbundet.

Artikel 14

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft samma dag som det offentliggörs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 15

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 27 juni 2001.

På Europaparlamentets vägnar

N. FONTAINE

Ordförande

På rådets vägnar

B. ROSENGREN

Ordförande

BILAGA I

Uppgifter som avses i artikel 5.1

Följande uppgifter skall lämnas enligt artikel 5.1 om inte annat följer av artikel 5.2 och 5.3:

- a) En sammanfattning av planens eller programmets innehåll, huvudsakliga syfte och förhållandet till andra relevanta planer och program.
- b) Väsentliga förhållanden i tillståndet hos miljön och dess sannolika utveckling om planen eller programmet inte genomförs.
- c) De kännetecknande miljöförhållandena i områden som kan antas komma att påverkas betydligt.
- d) Alla befintliga miljöproblem som är relevanta för planen eller programmet, däribland i synnerhet sådana som berör något område av särskild betydelse för miljön, såsom områden som anges enligt direktiven 79/409/EEG och 92/43/EEG.
- e) De mål för skydd av miljön som uppställts på internationell nivå och på gemenskaps- eller medlemsstatsnivå och som är relevanta för planen eller programmet och det sätt på vilket dessa mål och varje form av miljöhänsyn har beaktats under utarbetandet av planen eller programmet.
- f) Den betydande miljöpåverkan⁽¹⁾ som kan antas uppkomma, inbegripet aspekter såsom biologisk mångfald, befolkning, folkhälsa, djurliv, växtliv, mark, vatten, luft, klimatfaktorer, materiella tillgångar, kulturarv, inbegripet arkitektoniskt och arkeologiskt arv, landskap samt det inbördes förhållandet mellan dessa faktorer.
- g) De åtgärder som planeras för att förhindra, minska och så långt som möjligt uppväga varje betydande negativ miljöpåverkan som följer av att planen eller programmet genomförs.
- h) En sammanfattning av skälen till valet av de alternativ som behandlats och en beskrivning av hur bedömningen gjorts och vilka problem som påträffats (t.ex. tekniska brister eller brist på kunskap) när de begärda uppgifterna sammanställdes.
- i) En beskrivning av de åtgärder som planeras för övervakning i enlighet med artikel 10.
- j) En icke-teknisk sammanfattning av de uppgifter som ges under ovanstående rubriker.

⁽¹⁾ Denna påverkan bör inbegripa sekundära, kumulativa, samverkande, permanenta och tillfälliga, positiva och negativa effekter på kort, medellång och lång sikt.

BILAGA II

Kriterier för att avgöra om påverkan kan antas vara betydande enligt artikel 3.5

1. Särdragen i planer och program, särskilt med hänsyn till
 - i vilken utsträckning planen eller programmet anger förutsättningarna för projekt och andra verksamheter när det gäller plats, art, storlek och driftförhållanden eller genom att fördela resurser,
 - i vilken utsträckning planen eller programmet påverkar andra planer eller program, inklusive sådana som ingår i ett hierarkiskt system,
 - planens eller programmets betydelse för integreringen av miljöaspekter särskilt för att främja en hållbar utveckling,
 - miljöproblem som är relevanta för planen eller programmet,
 - planens eller programmets betydelse för genomförandet av gemenskapens miljölagstiftning (t.ex. planer och program som har samband med avfallshantering eller skydd av vatten).
 2. Särdragen hos påverkan och hos det område som kan antas komma att påverkas, särskilt med hänsyn till
 - Sannolikhet, varaktighet och frekvens av påverkan och möjligheten att avhjälpa den,
 - påverkans ackumulerade art,
 - påverkans gränsöverskridande art,
 - riskerna för människors hälsa eller för miljön (t.ex. på grund av olyckor),
 - påverkans storlek och fysiska omfattning (geografiskt område och antalet personer som kan antas komma att beröras),
 - betydelsen av och sårbarheten hos det område som kan antas komma att beröras på grund av
 - kulturarvet eller speciella särdrag i naturen,
 - överskridna miljökvalitetsstandarder eller gränsvärden,
 - intensiv markanvändning,
 - påverkan av områden eller natur som har erkänd nationell, gemenskaps- eller internationell skyddsstatus.
-

Sammanfattning av PBL-kommitténs betänkande Miljöbedömningar avseende vissa planer och program (SOU 2003:70)

PBL-kommittén har i uppdrag att göra en samlad översyn av plan- och bygglagen (PBL). En del i detta uppdrag är att föreslå de lagstiftningsåtgärder som behövs för att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG av den 27 juni 2001 om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan. Direktivet kallas ibland SEA-direktivet och ibland SMB-direktivet. De miljöbedömningar som skall göras enligt direktivet kallas i vissa sammanhang strategiska miljöbedömningar (SMB) och kommittén har valt att i fortsättningen kalla direktivet SMB-direktivet. PBL-kommitténs uppdrag i den del det avser SMB-direktivet skall enligt kommittédirektiven redovisas senast den 30 juni 2003.

Syftet med SMB-direktivet är att sörja för en hög nivå på skyddet av miljön och bidra till att integrera miljöaspekter i utarbetandet och antagandet av planer och program för att främja en hållbar utveckling. Detta skall ske genom att säkerställa att en miljöbedömning genomförs i enlighet med direktivet för vissa planer och program som kan antas medföra betydande miljöpåverkan. En miljöbedömning innebär enligt direktivet utarbetande av en miljörapport, genomförande av samråd, beaktande av miljörapporten och resultaten av samrådet i beslutsprocessen samt information om beslutet.

För att träffas av kraven i SMB-direktivet skall det vara fråga om sådana planer och program, och ändringar av dem, som utarbetas eller antas av en myndighet på nationell, regional eller lokal nivå eller som utarbetas av en myndighet för att antas av parlamentet eller regeringen genom ett lagstiftningsförfarande och som krävs i lagar eller andra författningar. Dessutom krävs att planerna eller programmen kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

För att få en uppfattning om vilka författningar som innehåller begreppen plan och program och som ställer krav på att planen eller programmet skall upprättas har en inventering gjorts. Inventeringen har visat att planer och program som uppfyller dessa kriterier bl.a. finns i förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., väglagen (1971:948) och PBL.

Miljöbedömningar är inte helt nya företeelser i svensk lagstiftning. De förekommer redan i dag, bl.a. i 6 kap. miljöbalken, PBL och väglagen och är då kopplade till projekt eller projektliknande situationer.

PBL-kommitténs målsättning har varit ett korrekt genomförande på ett så klart och enkelt sätt som möjligt. En anpassning skall ske till befintlig nationell författningsstruktur med så få ändringar som möjligt. Kommittén anser inte att det i nuläget finns skäl att föreslå en högre kravnivå än den som direktivet föreskriver som en miniminivå.

Kommittén har övervägt olika alternativ att genomföra SMB-direktivets bestämmelser i svensk rätt. Två huvudlinjer har övervägts. Det ena har varit att komplettera redan befintlig författning på ett eller annat sätt. Den andra har varit att tillskapa en helt fristående författning. Kommittén har kommit fram till att den bästa lösningen, framför allt ur

tillämparperspektiv, är att föra in huvudbestämmelserna i 6 kap. miljöbalken. Dessutom finns det likheter mellan bestämmelserna i SMB-direktivet och bestämmelserna om miljökonsekvensbeskrivningar. Bestämmelserna avseende miljöbedömningar för planer och program skall enligt förslaget placeras efter de bestämmelser som i dag reglerar miljökonsekvensbedömningar för verksamheter och åtgärder. Förslaget innebär att bestämmelserna som skall säkra ett införande av SMB-direktivet förs in genom nya stycken i 6 kap. 1 och 3 §§ miljöbalken där det anges i vilka fall bedömningarna krävs och syftet med bestämmelserna samt genom nya paragrafer, 11–17 §§ och 21 §.

När det gäller begrepp anser PBL-kommittén att befintliga begrepp bör användas så långt det är möjligt. Kommittén har funnit att det dokument som skall upprättas i samband med miljöprövningar enligt SMB-direktivet, kallat miljörapport, skall benämnas miljökonsekvensbeskrivning. De skäl som talar för detta är dels att begreppet miljörapport redan används i miljöbalken för en annan typ av dokument, dels för att det dokument som tas fram i samband med en miljöbedömning enligt 6 kap. miljöbalken kallas miljökonsekvensbeskrivning. Själva miljöbedömningen skall enligt förslaget kallas miljökonsekvensbedömning, bl.a. för att tydliggöra kopplingen till miljökonsekvensbedömningar för bedrivande av verksamheter och vidtagande av åtgärd. I fråga om direktivets räckvidd anser kommittén att det bör vara regeringens uppgift att närmare bestämma denna och att omfattningen inte bör gå utöver direktivets miniminivå. Kommittén föreslår därför en bestämmelse som innebär att uppgiften att ange vilka planer och program som skall omfattas delegeras till regeringen.

Miljökonsekvensbeskrivningar för planer och program kan bidra till öppenhet och allsidighet vid utredning och beredning av beslut, miljöanpassning av alternativ och förslag samt förbättrat underlag för inflytande och insyn i processerna. Kraven på utförande av miljöbedömningar innebär att myndigheterna och kommunerna åläggs att utföra miljökonsekvensbedömningar till den del de inte redan förekommer i dag. Det kräver att myndigheterna och kommunerna får tillräckliga resurser för att kunna utföra detta arbete.

Förslag till lag om ändring av miljöbalken

6 kap. Miljökonsekvensbeskrivningar och annat beslutsunderlag

Härigenom föreskrivs i fråga om miljöbalken

dels att rubrikerna närmast före 6 kap. 8, 9, och 10 §§ skall utgå,

dels att nuvarande 6 kap. 11–13 §§ skall betecknas 18–20 §§,

dels att 6 kap. 1, 3, och 4 §§ samt rubriken närmast före 6 kap. 4 § skall ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 6 kap. 5 § skall lyda ”Utökat samråd med miljökonsekvensbedömning i fråga om vissa verksamheter och åtgärder”,

dels att rubriken närmast före 6 kap. 7 § skall lyda ”Miljökonsekvensbeskrivningar för verksamheter och åtgärder”,

dels att rubriken närmast före 6 kap. 11 § skall sättas närmast före 6 kap. 18 §,

dels att det i balken skall införas åtta nya bestämmelser, 11–17 och 21 §§, samt närmast före 6 kap. 11, 12, 16 och 17 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

1 §

En miljökonsekvensbeskrivning skall ingå i en ansökan om tillstånd att anlägga, driva eller ändra verksamheter enligt 9, 11 eller 12 kap. eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av bestämmelser i dessa kapitel. En sådan beskrivning skall finnas även vid tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. samt i en ansökan om tillstånd enligt 7 kap. 28 a §.

En miljökonsekvensbeskrivning skall ingå vid utarbetandet av planer och program när en myndighet eller en kommun gör en miljökonsekvensbedömning för planer eller program enligt bestämmelserna i detta kapitel.

3 §

Syftet med en miljökonsekvensbeskrivning är att identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekter som en planerad verksamhet eller åtgärd kan medföra dels på människor, djur, växter, mark, vatten, luft, klimat, landskap och kulturmiljö, dels på hushållningen med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt, dels på annan hushållning med material, råvaror och energi. Vidare är syftet att möjliggöra en samlad bedömning av dessa effekter på människors hälsa och miljö.

Syftet med en miljökonsekvensbeskrivning som berör en verksamhet som avses i lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor är också att identifiera och bedöma faktorer i verksamhetens omgivning som kan påverka säkerheten hos denna.

Syftet med en miljökonsekvensbeskrivning för en plan eller ett program är att sörja för en hög nivå på skyddet av miljön och bidra till att integrera miljöaspekter i utarbetandet och antagandet av planen eller programmet så att en hållbar utveckling främjas.

Tidigt samråd och beslut om betydande miljöpåverkan i fråga om vissa verksamheter och åtgärder

4 §

Alla som avser att bedriva verksamhet eller vidta någon åtgärd som kräver tillstånd eller beslut om tillåtlighet enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken skall tidigt samråda med länsstyrelsen. De skall även samråda med enskilda som kan antas bli särskilt berörda och göra det i god tid och i behövlig omfattning innan de gör en ansökan om tillstånd och upprättar den miljökonsekvensbeskrivning som krävs enligt 1 §. Före samrådet skall den som avser att bedriva verksamheten till länsstyrelsen och enskilda som särskilt berörs lämna uppgifter om den planerade verksamhetens lokalisering, omfattning och utformning samt dess förutsedda miljöpåverkan.

Vad som sägs i första stycket gäller också för ärenden för vilka en miljökonsekvensbeskrivning krävs enligt 1 § *andra* stycket. Vad som sägs i första stycket gäller också för ärenden för vilka en miljökonsekvensbeskrivning krävs enligt 1 § *tredje* stycket.

Efter samrådet skall länsstyrelsen besluta om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet får inte överklagas. Innan beslut fattas skall yttrande i frågan begäras in från tillsynsmyndigheten i de fall denna inte är länsstyrelsen.

Regeringen får föreskriva om vilka slags verksamheter och åtgärder som alltid kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Miljökonsekvensbedömningar av planer och program

11 §

När en myndighet eller kommun utarbetar en plan eller ett program,

som krävs i lag eller annan författning, skall myndigheten eller kommunen göra en miljökonsekvensbedömning om planens eller programmets genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Regeringen får meddela föreskrifter om när en plan eller ett program skall anses medföra betydande miljöpåverkan. Regeringen får meddela närmare föreskrifter om vilka planer och program som kräver miljökonsekvensbedömning.

Miljökonsekvensbeskrivningar för planer och program

12 §

Om en miljökonsekvensbedömning krävs enligt 11 § skall myndigheten eller kommunen upprätta en miljökonsekvensbeskrivning. I beskrivningen skall finnas en sammanfattning av planens eller programmets innehåll, dess huvudsakliga syfte och förhållande till andra relevanta planer och program. Beskrivningen skall vidare innehålla en redogörelse för

1. de väsentliga förhållandena i tillståndet hos miljön och dess sannolika utveckling om planen eller programmet inte genomförs,

2. de kännetecknande miljöförhållandena i områden som kan antas komma att påverkas betydligt om planen eller programmet genomförs,

3. alla befintliga miljöproblem som är relevanta för planen eller programmet, däribland i synnerhet sådana som berör ett naturområde som har förtecknats enligt 7 kap. 27 § första stycket 1 eller 2,

4. de mål för skydd av miljön som uppställts på internationell nivå och på gemenskaps- eller nationell nivå och som är relevanta

för planen eller programmet samt det sätt på vilket målen och andra miljöhänsyn har beaktats under utarbetandet av planen eller programmet,

5. den betydande miljöpåverkan som kan antas uppkomma vid planens eller programmets genomförande med avseende på biologisk mångfald, befolkning, folkhälsa, djurliv, växtliv, mark, vatten, luft, klimatfaktorer, materiella tillgångar, kulturarv, inbegripet arkitektoniskt och arkeologiskt arv, och landskap samt det inbördes förhållandet mellan dessa faktorer,

6. de åtgärder som planeras för att förhindra, minska och så långt som möjligt uppväga varje betydande negativ miljöpåverkan som följer av att planen eller programmet genomförs,

7. rimliga alternativ med hänsyn till planens eller programmets syfte och geografiska räckvidd inklusive en sammanfattning av skälen till valet av de alternativ som behandlats och av hur bedömningen gjorts och vilka problem som påträffats,

8. de åtgärder som planeras för uppföljning, och

9. en icke-teknisk sammanfattning av de uppgifter som anges i 1–8.

Miljökonsekvensbeskrivningen skall innehålla den information som är rimlig med hänsyn till aktuella kunskaper och bedömningsmetoder, samt planens eller programmets innehåll och detaljeringsgrad. Vid upprättandet av beskrivningen skall hänsyn också tas till var i beslutsprocessen planen eller programmet befinner sig och i vilken omfattning vissa frågor bedöms bättre på olika nivåer i beslutsprocessen för att undvika att bedömningen görs två gånger.

Innan en myndighet eller en kommun bestämmer omfattningen av och detaljeringsgraden för de uppgifter som skall ingå i miljökonsekvensbeskrivningen, skall myndigheten eller kommunen samråda med den eller de kommuner och länsstyrelser som berörs av planen eller programmet. För planer och program på nationell nivå skall samråd i stället ske med Naturvårdsverket.

13 §

När en miljökonsekvensbeskrivning upprättats för en plan eller ett program skall en myndighet eller kommun göra beskrivningen, tillsammans med förslaget till planen eller programmet, tillgänglig för berörda kommuner och myndigheter samt allmänheten och andra intresserade. Dessa skall ges skälig tid att yttra sig och i så god tid att synpunkterna kan beaktas innan planen eller programmet antas eller läggs till grund för reglering.

Regeringen får meddela närmare bestämmelser om hur samråd enligt första stycket skall ske.

14 §

När en miljökonsekvensbeskrivning upprättas för en plan eller ett program som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan i ett annat land skall beskrivningen, tillsammans med förslaget till planen eller programmet, sändas till den berörda staten. Detta skall göras i så god tid att, om den berörda staten begär det, samråd kan ske med den staten innan planen eller programmet antas eller läggs till grund för reglering. Samrådet skall avse den gränsöverskridande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller

programmet kan antas medföra och de åtgärder som planeras för att minska eller eliminera sådana effekter.

15 §

Den miljökonsekvensbeskrivning som upprättats enligt 12 § samt synpunkter från samråd enligt 13 och 14 §§ skall beaktas när planen eller programmet antas eller läggs till grund för reglering.

Uppföljning av miljökonsekvensbeskrivningar för planer och program

16 §

Den myndighet eller kommun som upprättat en miljökonsekvensbeskrivning som avses i 12 § skall efter att planen eller programmet antagits skaffa sig kunskap om den miljöpåverkan som planens eller programmets genomförande faktiskt medför. Detta skall göras så att kunskap om sådan negativ påverkan som tidigare inte identifierats kan läggas till grund för beslut om lämpliga avhjälpande åtgärder.

Information om miljökonsekvensbeskrivningar för planer och program

17 §

När en plan eller ett program som avses i 11 § har beslutats skall den som upprättat miljökonsekvensbeskrivningen i en särskild sammanställning redovisa

- 1. hur miljöaspekterna har integrerats i planen eller programmet,*
- 2. hur miljökonsekvensbeskrivningen och synpunkter från samråd enligt 13 och 14 §§ har beaktats,*

3. skälen till att planen eller programmet har antagits i stället för alternativ som varit föremål för överväganden, och

4. de åtgärder som avses att vidtas för uppföljning enligt 16 §.

Sammanställningen skall, tillsammans med planen eller programmet, göras tillgänglig för dem med vilka samråd skett enligt 13 och 14 §§. Dessa skall informeras om att planen eller programmet har antagits.

21 §

De myndigheter och kommuner som tillämpar bestämmelser i detta kapitel skall sträva efter att samordna information och material för att undvika att miljökonsekvensbeskrivningar görs mer än en gång.

-
1. Denna lag träder i kraft den 21 juli 2004.
 2. Bestämmelserna i 11–17 och 21 §§ skall tillämpas på
 - de planer och program som formellt börjar förberedas från och med den 21 juli 2004 samt
 - de planer och program vilka formellt började förberedas före den 21 juli 2004 och som antas eller läggs till grund för reglering efter den 21 juli 2006 (för det fall regeringen inte i varje enskilt fall beslutar att detta inte är genomförbart och informerar allmänheten därom).

Förteckning över remissinstanser avseende PBL-kommitténs betänkande

Justitieombudsmannen JO, Svea hovrätt, Umeå tingsrätt (miljödomstolen), Växjö tingsrätt (miljödomstolen), Kammarrätten i Göteborg, Kammarrätten i Sundsvall, Länsrätten i Skåne län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Länsstyrelsen i Väster-norrlands län, Länsstyrelsen i Värmlands län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Länsstyrelsen i Blekinge län, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Södermanlands län, Länsstyrelsen i Gotlands län, Länsstyrelsen i Hallands län, Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Länsstyrelsen i Örebro län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Statskontoret, Riksrevisionen, Naturvårdsverket, Boverket, Fiskeriverket, Statens jordbruksverk, Skogsstyrelsen, Kemikalieinspektionen, Socialstyrelsen, Krisberedskapsmyndigheten, Räddningsverket, Riksantikvarieämbetet, Lantmäteriverket, Glesbygdsverket, Ekonomi-styrningsverket, Verket för näringslivsutveckling NUTEK, Banverket, Vägverket, Sjöfartsverket, Luftfartsverket, Sveriges geologiska under-sökning, Statens energimyndighet, Blekinge tekniska högskola, Uppsala universitet, Sveriges lantbruksuniversitet, Forskningsrådet för miljö, are-ella näringar och samhällsbyggande, Region Skåne, Västra Götalands-regionen, Stockholms läns landsting (region- och trafikkontoret), Nynäs-hamns kommun, Stockholms stad, Uppsala kommun, Strängnäs kom-mun, Norrköpings kommun, Jönköpings kommun, Alvesta kommun, Borgholms kommun, Gotlands kommun, Karlskrona kommun, Malmö kommun, Ystads kommun, Falkenbergs kommun, Göteborgs stad, Troll-hättans kommun, Eda kommun, Örebro kommun, Västerås kommun, Borlänge kommun, Gävle kommun, Sundsvalls kommun, Bergs kommun, Umeå kommun, Kiruna kommun, Svenska Kommunförbundet, Företagarnas riksorganisation, Svenskt Näringsliv, Lantbrukarnas Riks-förbund, Svensk Handel, Svensk Energi, Fastighetsägarna Sverige, Svensk Fjärrvärme, Sveriges Byggindustrier, Näringslivets Regelnämnd, Svenska Naturskyddsföreningen, Sveriges Arkitekter, Föreningen för samhällsplanering (FFS), ICA Sverige AB, Vindkraftsleverantörerna i Sverige.

Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs¹⁴ i fråga om miljöbalken

dels att rubrikerna närmast före 6 kap. 4, 5, 7, 8, 9 och 10 §§ skall utgå,

dels att nuvarande 6 kap. 11–13 §§ skall betecknas 6 kap. 19–21 §§,

dels att 6 kap. 1, 3, 9 och 10 §§ samt rubriken närmast före 6 kap. 3 § skall ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 6 kap. 11 § skall sättas närmast före 6 kap. 19 §,

dels att det i balken skall införas nio nya paragrafer, 6 kap. 11–18 och 22 §§, samt närmast före 6 kap. 11 och 22 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

1 §¹⁵

En miljökonsekvensbeskrivning skall ingå i en ansökan om tillstånd att anlägga, driva eller ändra verksamheter enligt 9, 11 eller 12 kap. eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av bestämmelser i dessa kapitel. *En sådan beskrivning skall finnas även vid tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. samt i en ansökan om tillstånd enligt 7 kap. 28 a §.*

En miljökonsekvensbeskrivning skall

1. ingå i en ansökan om tillstånd att anlägga, driva eller ändra verksamheter enligt 9, 11 eller 12 kap. eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av bestämmelser i dessa kapitel,

2. ingå i en ansökan om tillstånd enligt 7 kap. 28 a §,

3. finnas vid tillåtlighetsprövning enligt 17 kap.,

4. upprättas när en myndighet eller kommun gör en miljöbedömning av en plan eller ett program enligt bestämmelserna i detta kapitel.

Regeringen får föreskriva att det skall upprättas en miljökonsekvensbeskrivning även i dispensärenden eller andra ärenden enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken där det behövs för att kunna bedöma miljöpåverkan. Regeringen får även föreskriva om undantag från skyldigheten enligt första stycket att upprätta en miljökonsekvensbeskrivning för verksamheter vars miljöpåverkan kan antas bli mindre betydande.

¹⁴ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG av den 27 juni 2001 om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan (EGT L 197, 21.7.2001, s. 30, Celex 32001L0042).

¹⁵ Senaste lydelse 2002:175.

Syftet med miljökonsekvensbeskrivningar**Miljökonsekvensbeskrivningar och miljökonsekvensbedömningar av verksamheter och åtgärder**3 §¹⁶

Syftet med en miljökonsekvensbeskrivning är att identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekter som *en planerad verksamhet* eller *åtgärd* kan medföra dels på människor, djur, växter, mark, vatten, luft, klimat, landskap och kulturmiljö, dels på hushållningen med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt, dels på annan hushållning med material, råvaror och energi. Vidare är syftet att möjliggöra en samlad bedömning av dessa effekter på människors hälsa och miljön.

Syftet med en miljökonsekvensbeskrivning *för en verksamhet eller åtgärd* är att identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekter som *den planerade verksamheten* eller *åtgärden* kan medföra dels på människor, djur, växter, mark, vatten, luft, klimat, landskap och kulturmiljö, dels på hushållningen med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt, dels på annan hushållning med material, råvaror och energi. Vidare är syftet att möjliggöra en samlad bedömning av dessa effekter på människors hälsa och miljön.

Syftet med en miljökonsekvensbeskrivning som berör en verksamhet som avses i lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor är också att identifiera och bedöma faktorer i verksamhetens omgivning som kan påverka säkerheten hos denna.

9 §

Den myndighet som skall pröva en ansökan i ett mål eller ett ärende där det krävs en miljökonsekvensbeskrivning skall genom ett särskilt beslut eller i samband med avgörandet av målet eller ärendet ta ställning till om miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i detta kapitel. Ett sådant ställningstagande får inte överklagas särskilt utan endast i samband med att avgörandet i målet eller ärendet överklagas.

Den myndighet som skall pröva en ansökan i ett mål eller ett ärende där det krävs en miljökonsekvensbeskrivning *för en verksamhet eller åtgärd* skall genom ett särskilt beslut eller i samband med avgörandet av målet eller ärendet ta ställning till om miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i detta kapitel. Ett sådant ställningstagande får inte överklagas särskilt utan endast i samband med att avgörandet i målet eller ärendet överklagas.

¹⁶ Senaste lydelse 1999:385.

Vid prövningen av ansökan skall myndigheten beakta innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen och resultatet av samråd och yttranden enligt 4–6 och 8 §§.

10 §

En miljökonsekvensbeskrivning samt förfarandet med miljökonsekvensbedömning skall bekostas av den som gjort en ansökan som avses i 1 § eller i annat fall är skyldig att upprätta *en miljökonsekvensbeskrivning*.

En miljökonsekvensbeskrivning *för en verksamhet eller åtgärd* samt förfarandet med *en* miljökonsekvensbedömning skall bekostas av den som gjort en ansökan som avses i 1 § eller i annat fall är skyldig att upprätta *miljökonsekvensbeskrivningen*.

***Miljökonsekvensbeskrivningar
och miljöbedömningar av planer
och program***

11 §

När *en myndighet eller kommun upprättar eller ändrar en plan eller ett program, som krävs i lag eller annan författning, skall myndigheten eller kommunen göra en miljöbedömning av planen, programmet eller ändringen, om dess genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.*

Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i planen eller programmet så att en hållbar utveckling främjas.

Regeringen får meddela föreskrifter om vilka slags planer och program som alltid kan anses medföra en betydande miljöpåverkan. Regeringen får också meddela föreskrifter om samråd i samband med bedömningen av om en plan, ett program eller en ändring kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

12 §

Inom ramen för en miljöbedömning enligt 11 § skall myndigheten eller kommunen upprätta en miljökonsekvensbeskrivning där den

betydande miljöpåverkan som planens eller programmets genomförande kan antas medföra identifieras, beskrivs och bedöms. Rimliga alternativ med hänsyn till planens eller programmets syfte och geografiska räckvidd skall också identifieras, beskrivas och bedömas.

Miljökonsekvensbeskrivningen skall innehålla

1. en sammanfattning av planens eller programmets innehåll, dess huvudsakliga syfte och förhållande till andra relevanta planer och program,

2. en beskrivning av miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen, programmet eller ändringen inte genomförs,

3. en beskrivning av miljöförhållandena i de områden som kan antas komma att påverkas betydligt,

4. en beskrivning av relevanta befintliga miljöproblem som har samband med ett sådant naturområde som avses i 7 kap. eller ett annat område av särskild betydelse för miljön,

5. en beskrivning av hur relevanta miljö kvalitetsmål och andra miljöhänsyn beaktas i planen eller programmet,

6. en beskrivning av den betydande miljöpåverkan som kan antas uppkomma med avseende på biologisk mångfald, befolkning, människors hälsa, djurliv, växtliv, mark, vatten, luft, klimatfaktorer, materiella tillgångar, landskap, bebyggelse, forn- och kulturlämningar och annat kulturarv samt det inbördes förhållandet mellan dessa miljöaspekter,

7. en beskrivning av de åtgärder som planeras för att förebygga, hindra eller motverka betydande negativ miljöpåverkan,

8. en sammanfattande redogörelse för hur bedömningen gjorts, vilka skäl som ligger bakom gjorda val av olika alternativ och eventuella problem i samband med att uppgifterna sammanställdes,

9. en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför, och

10. en icke-teknisk sammanfattning av de uppgifter som anges i 1–9.

13 §

En miljökonsekvensbeskrivning enligt 12 § skall innehålla de uppgifter som är rimliga med hänsyn till

1. bedömningsmetoder och aktuell kunskap,

2. planens eller programmets innehåll och detaljeringsgrad,

3. allmänhetens intresse, och

4. att vissa frågor kan bedömas bättre i samband med prövningen av andra planer och program eller i tillståndsprövningen av verksamheter eller åtgärder.

Innan en myndighet eller kommun bestämmer omfattningen av och detaljeringsgraden för miljökonsekvensbeskrivningen, skall myndigheten eller kommunen samråda med den eller de kommuner och länsstyrelser som berörs av planen eller programmet. För planer och program på nationell nivå skall samråd i stället ske med Naturvårdsverket och andra berörda centrala förvaltningsmyndigheter.

14 §

Den myndighet eller kommun som upprättat en miljökonsekvensbe-

skrivning enligt 12 § skall göra den och förslaget till plan eller program tillgängliga för berörda kommuner och myndigheter samt allmänheten. Dessa skall ges skälig tid att yttra sig.

15 §

Om en miljökonsekvensbeskrivning enligt 12 § avser en plan eller ett program vars genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan i ett annat land, skall den myndighet som regeringen bestämmer sända beskrivningen och förslaget till plan eller program till den berörda staten. Sådan information skall också lämnas om en annan stat som kan antas bli utsatt för en betydande miljöpåverkan begär det.

Om den berörda staten begär det, skall samråd ske avseende den gränsöverskridande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet kan antas medföra och de åtgärder som planeras för att förebygga, hindra eller motverka betydande negativ miljöpåverkan.

16 §

Om en miljöbedömning krävs enligt 11 §, skall den miljökonsekvensbeskrivning som avses i 12 § samt synpunkter från samråd enligt 14 och 15 §§ beaktas innan planen eller programmet antas eller läggs till grund för reglering.

När planen eller programmet har antagits skall den beslutande myndigheten eller kommunen i en särskild sammanställning redovisa

- 1. hur miljöaspekterna har integrerats i planen eller programmet,*
- 2. hur miljökonsekvensbeskrivningen och synpunkter från samråd har beaktats,*

3. skälen till att planen eller programmet har antagits i stället för de alternativ som varit föremål för överväganden, och

4. de åtgärder som avses att vidtas för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför.

Sammanställningen och planen eller programmet skall göras tillgängliga för dem med vilka samråd skett enligt 14 och 15 §§. Dessa skall även informeras om att planen eller programmet har antagits.

17 §

Regeringen får meddela föreskrifter om hur samråd och information enligt 14–16 §§ skall ske.

18 §

När en plan eller ett program har antagits skall den beslutande myndigheten eller kommunen skaffa sig kunskap om den betydande miljöpåverkan som planens eller programmets genomförande faktiskt medför. Detta skall göras för att myndigheten eller kommunen tidigt skall få kännedom om sådan betydande miljöpåverkan som tidigare inte identifierats så att lämpliga åtgärder för avhjälpan kan vidtas.

Samordning

22 §

Myndigheter och kommuner skall sträva efter att samordna arbetet med de bedömningar och beskrivningar som görs enligt bestämmelserna i detta kapitel.

1. Denna lag träder i kraft den 21 juli 2004.

2. I fråga om planer och program som formellt börjat förberedas före den 21 juli 2004 skall de nya föreskrifterna i 6 kap. 11–18 och 22 §§ tillämpas endast om planen eller programmet antas eller läggs till grund för reglering efter den 21 juli 2006.

3. Trots det som sägs i 2 får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer i det enskilda fallet besluta att de nya föreskrifterna i 6 kap. 11–18 och 22 §§ inte skall tillämpas i fråga om en sådan plan eller ett sådant program.

Härigenom föreskrivs i fråga om plan- och bygglagen (1987:10)

dels att 5 kap. 18 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 4 kap. 2 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

2 a §

Vid upprättandet av översiktsplanen skall också bestämmelserna i 6 kap. 11–18 och 22 §§ miljöbalken tillämpas, om planen kan antas medföra en sådan miljöpåverkan som avses i 6 kap. 11 § miljöbalken.

5 kap.

18 §¹⁷

Detaljplanen skall grundas på ett program som anger utgångspunkter och mål för planen, om det inte är onödigt.

En miljökonsekvensbeskrivning skall upprättas, om detaljplanen medger en användning av mark eller av byggnader eller andra anläggningar som innebär en betydande påverkan på miljön, hälsan eller hushållningen med mark och vatten och andra resurser. Miljökonsekvensbeskrivningen skall möjliggöra en samlad bedömning av planerad anläggnings, verksamhets eller åtgärds inverkan på miljön, hälsan och hushållningen med mark och vatten och andra resurser.

Vid upprättandet av detaljplanen skall också bestämmelserna i 6 kap. 11–18 och 22 §§ miljöbalken tillämpas, om planen kan antas medföra en sådan miljöpåverkan som avses i 6 kap. 11 § miljöbalken.

Denna lag träder i kraft den 21 juli 2004.

¹⁷ Senaste lydelse 1998:839.

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 5 a § luftfartslagen (1957:297) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

5 a §¹⁸

En miljökonsekvensbeskrivning skall ingå i en ansökan om tillstånd.

Innan miljökonsekvensbeskrivningen upprättas skall den som avser att ansöka om tillstånd samråda enligt 6 kap. 4 § första stycket miljöbalken med Luftfartsverket, berörda länsstyrelser och enskilda.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 4 § tredje stycket, 5–8 §§ och 10–12 §§ miljöbalken tillämpas.

Innan ansökan om tillstånd prövas skall miljökonsekvensbeskrivningen godkännas av länsstyrelsen. Beslutet får inte överklagas.

Innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen samt resultatet av samråd och yttranden skall beaktas vid tillståndsprövningen.

När det förutom enligt detta kapitel krävs tillstånd till flygplatsen enligt miljöbalken gäller inte andra–femte styckena. Då skall i stället 6 kap. 3 §, 7 § och 9–12 §§ miljöbalken tillämpas.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 4 § tredje stycket, 5–8, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

När det förutom enligt detta kapitel krävs tillstånd till flygplatsen enligt miljöbalken gäller inte andra–femte styckena. Då skall i stället 6 kap. 3, 7, 9, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 21 juli 2004.

¹⁸ Senaste lydelse 1998:818.

Härigenom föreskrivs att 14 a och 14 b §§ väglagen (1971:948) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*14 a §¹⁹

Den som planerar att bygga en väg skall genomföra en förstudie. I förstudien skall förutsättningarna för den fortsatta planeringen klarläggas. Förstudien skall även ange om en vägutredning enligt 14 b § behövs innan en arbetsplan upprättas.

Vid utarbetandet av förstudien skall den som avser att bygga en väg samråda enligt 6 kap. 4 § första stycket miljöbalken med berörda länsstyrelser, kommuner och ideella föreningar som enligt sina stadgar har till ändamål att ta till vara naturskydds- eller miljöskyddsintressen samt med den allmänhet som kan antas bli särskilt berörd.

Efter samrådet skall den länsstyrelse, inom vars område vägbyggnadsprojektet huvudsakligen skall utföras, enligt 6 kap. 4 § tredje stycket miljöbalken besluta om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet skall fattas efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. Bestämmelser om planer och planeringsunderlag finns i 6 kap. 11–12 §§ miljöbalken.

Efter samrådet skall den länsstyrelse, inom vars område vägbyggnadsprojektet huvudsakligen skall utföras, enligt 6 kap. 4 § tredje stycket miljöbalken besluta om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet skall fattas efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. Bestämmelser om planer och planeringsunderlag finns i 6 kap. 19 och 20 §§ miljöbalken.

14 b §²⁰

En vägutredning skall genomföras när det i förstudien har klarlagts att alternativa vägsträckningar behöver studeras. Vägutredningen skall utgöra underlag för val av vägsträckning och trafikteknisk standard. Alternativa vägsträckningar skall jämföras såväl sinsemellan som med alternativet att behålla befintlig väg. En förbättring av befintlig väg skall också studeras, om inte särskilda skäl föranleder annat.

En vägutredning skall innehålla en miljökonsekvensbeskrivning och de uppgifter i övrigt som behövs för att kunna utvärdera och välja alternativ. Miljökonsekvensbeskrivningen skall godkännas av berörda länsstyrelser innan den tas in i vägutredningen.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 5–7 §§, 8 § första

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3, 5–7 §§, 8 § första

¹⁹ Senaste lydelse 1998:832.

²⁰ Senaste lydelse 1998:832.

Nuvarande lydelse

stycket och 10–12 §§ miljöbalken tillämpas.

Föreslagen lydelse

stycket, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

Prop. 2003/04:116
Bilaga 5

Denna lag träder i kraft den 21 juli 2004.

Förslag till lag om ändring i lagen (1977:439) om kommunal energiplanering

Prop. 2003/04:116
Bilaga 5

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1977:439) om kommunal energiplanering skall införas en ny paragraf, 8 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

Om en plan som upprättas enligt denna lag kan antas medföra en sådan betydande miljöpåverkan som avses i 6 kap. 11 § miljöbalken skall bestämmelserna i 6 kap. 11–18 och 22 §§ miljöbalken tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 21 juli 2004.

Härigenom föreskrivs att 1 b § lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 b §²¹

En miljökonsekvensbeskrivning skall ingå i ett ärende enligt denna lag.

Innan miljökonsekvensbeskrivningen upprättas skall den som avser att inleda ett ärende enligt denna lag samråda enligt 6 kap. 4 § första stycket miljöbalken med Sjöfartsverket, berörda länsstyrelser och enskilda.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 4 § tredje stycket, 5–8 §§ och 10–12 §§ miljöbalken tillämpas. Vad som där föreskrivs om länsstyrelse skall gälla den länsstyrelse inom vars område verksamheten huvudsakligen skall bedrivas.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 4 § tredje stycket, 5–8, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas. Vad som där föreskrivs om länsstyrelse skall gälla den länsstyrelse inom vars område verksamheten huvudsakligen skall bedrivas.

Miljökonsekvensbeskrivningen skall godkännas av berörda länsstyrelser innan beslut fattas om att inrätta, utvidga eller avlysa allmän farled eller allmän hamn. Beslut i fråga om godkännande av miljökonsekvensbeskrivningen får inte överklagas.

I samband med prövningen av ett ärende enligt denna lag skall miljökonsekvensbeskrivningen och resultatet av samråd och yttranden beaktas.

Denna lag träder i kraft den 21 juli 2004.

²¹ Senaste lydelse 1998:868.

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 2 § minerallagen (1991:45) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

2 §²²

Koncession skall meddelas om

1. en fyndighet som sannolikt kan tillgodogöras ekonomiskt har blivit påträffad och

2. fyndighetens belägenhet och art inte gör det olämpligt att sökanden får den begärda koncessionen.

Koncession för bearbetning av olja eller gasformiga kolväten får beviljas endast den som visar att han är lämplig att bedriva sådan bearbetning.

I ärenden om beviljande av koncession skall 3 och 4 kap. miljöbalken tillämpas.

Om ett ärende om beviljande av koncession avser en verksamhet som senare skall prövas även enligt miljöbalken eller andra lagar, skall 3 och 4 kap. miljöbalken tillämpas endast vid den prövning som sker i koncessionsärendet.

I ärenden om beviljande av koncession skall en miljökonsekvensbeskrivning fogas till ansökan. När det gäller förfarandet, kraven på miljökonsekvensbeskrivningar samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 7 §, 8 § första stycket och 9–12 §§ miljöbalken tillämpas.

I ärenden om beviljande av koncession skall en miljökonsekvensbeskrivning fogas till ansökan. När det gäller förfarandet, kraven på miljökonsekvensbeskrivningar samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 och 7 §§, 8 § första stycket, 9, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

Koncession får inte strida mot detaljplan eller områdesbestämmelser. Om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas, får dock mindre avvikelser göras.

Denna lag träder i kraft den 21 juli 2004.

²² Senaste lydelse 1998:845.

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1, 1 a och 2 §§ lagen (1995:1649) om byggande av järnväg skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §²³

Den som planerar att bygga en järnväg skall genomföra en förstudie. I förstudien skall förutsättningarna för den fortsatta planeringen klarläggas. Förstudien skall även ange om en järnvägsutredning enligt 1 a § behövs innan en järnvägsplan upprättas.

Vid utarbetandet av förstudien skall den som avser att bygga en järnväg samråda enligt 6 kap. 4 § första stycket miljöbalken med berörda länsstyrelser, kommuner och ideella föreningar som enligt sina stadgar har till ändamål att ta till vara naturskydds- eller miljöskyddsintressen samt med den allmänhet som kan antas bli särskilt berörd.

Efter samrådet skall den länsstyrelse, inom vars område järnvägsprojektet huvudsakligen skall utföras, enligt 6 kap. 4 § tredje stycket miljöbalken besluta om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet skall fattas efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. *Bestämmelserna* om planer och planeringsunderlag finns i 6 kap. 11–12 §§ miljöbalken.

Efter samrådet skall den länsstyrelse, inom vars område järnvägsprojektet huvudsakligen skall utföras, enligt 6 kap. 4 § tredje stycket miljöbalken besluta om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet skall fattas efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. *Bestämmelser* om planer och planeringsunderlag finns i 6 kap. 19 och 20 §§ miljöbalken.

1 a §²⁴

En järnvägsutredning skall genomföras när det i förstudien har klarlagts att alternativa sträckningar behöver studeras. I järnvägsutredningen skall redovisas olika utbyggnadsalternativ, som skall jämföras såväl sinsemellan som med alternativet att inte genomföra den aktuella järnvägsutbyggnaden.

En järnvägsutredning skall innehålla en miljökonsekvensbeskrivning och de uppgifter i övrigt som behövs för att kunna utvärdera och välja alternativ. Miljökonsekvensbeskrivningen skall godkännas av berörda länsstyrelser innan den tas in i järnvägsutredningen.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag

²³ Senaste lydelse 1998:850.

²⁴ Senaste lydelse 1998:850.

skall 6 kap. 3 §, 5–7 §§, 8 § första stycket och 10–12 §§ miljöbalken tillämpas.

skall 6 kap. 3, 5–7 §§, 8 § första stycket, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

2 §²⁵

I järnvägsplanen skall den mark och de särskilda rättigheter anges som behöver tas i anspråk för järnvägen och för byggandet av järnvägen. Om mark behöver tas i anspråk med tillfällig nyttjanderätt, skall det av planen framgå vilken mark som avses och under vilken tid den skall nyttjas. Planen skall innehålla en miljökonsekvensbeskrivning. I de fall länsstyrelsen under förstudien har beslutat att järnvägsprojektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, skall miljökonsekvensbeskrivningen föregås av ett utökat samråd enligt 6 kap. 5–6 §§ miljöbalken, om inte sådant samråd har skett enligt 1 a §. Miljökonsekvensbeskrivningen skall godkännas av berörda länsstyrelser innan den tas in i järnvägsplanen.

När det gäller kraven på miljökonsekvensbeskrivningen samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 7 § och 10–12 §§ miljöbalken tillämpas.

När det gäller kraven på miljökonsekvensbeskrivningen samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3, 7, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

De skyddsåtgärder och försiktighetsmått som behövs för att förebygga störningar och andra olägenheter från trafiken eller anläggningen skall anges särskilt i planen. Till planen skall en genomförandebeskrivning fogas. I beskrivningen skall de organisatoriska, tekniska, ekonomiska och fastighetsrättsliga åtgärder som behövs för ett samordnat och ändamålsenligt genomförande av planen redovisas.

Denna lag träder i kraft den 21 juli 2004.

²⁵ Senaste lydelse 1998:850.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2004-02-26

Närvarande: f.d. regeringsrådet Karl-Ingvar Rundqvist, justitierådet Torgny Håstad och regeringsrådet Göran Schäder.

Enligt en lagrådsremiss den 12 februari 2004 (Miljödepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i miljöbalken,
2. lag om ändring i plan- och bygglagen (1987:10),
3. lag om ändring i luftfartslagen (1957:297),
4. lag om ändring i väglagen (1971:948),
5. lag om ändring i lagen (1977:439) om kommunal energiplanering,
6. lag om ändring i lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn,
7. lag om ändring i minerallagen (1991:45), och
8. lag om ändring i lagen (1995:1649) om byggande av järnväg.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av departementssekreteraren Kristina Eriksson.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i miljöbalken

6 kap. 1 §

I författningskommentarens början anförs att bestämmelserna i kapitlet, efter inledande generella bestämmelser, har delats in i två tydligt avgränsade huvudavsnitt för att kapitlet skall få en struktur som gör det enkelt att utläsa att verksamheter och åtgärder kan kräva en bedömning av miljökonsekvenser (genom miljökonsekvensbeskrivningar och miljökonsekvensbedömningar) och att planer och program kan kräva en liknande bedömning (genom miljökonsekvensbeskrivningar och miljöbedömningar).

I förevarande paragraf föreslås ett tillägg om att en miljökonsekvensbeskrivning skall upprättas i det fallet att en myndighet eller en kommun gör en miljöbedömning av en plan eller ett program enligt bestämmelserna i kapitlet. Denna komplettering har sammanförts med de nuvarande reglerna i första stycket, som innefattar krav på att en miljökonsekvensbeskrivning skall ingå i vissa ansökningar om tillstånd och finnas vid viss tillåtlighetsprövning. I förtydligande syfte har stycket samtidigt getts en ändrad redaktionell utformning, varvid de olika fall då miljökonsekvensbeskrivning fordras tas upp i fyra punkter med det nytillkomna fallet i punkt 4.

Som Lagrådet ser det skulle det, med hänsyn till den ändrade struktur av kapitlet i övrigt som föreslås, vara följdriktigast att i förevarande paragraf hålla miljökonsekvensbeskrivningar som avser planer eller program åtskilda från sådana miljökonsekvensbeskrivningar som avser

verksamheter och åtgärder. Det synes därför vara att föredra att bestämmelsen i punkt 4 får utgå och ersättas av en hänvisning till 12 §, som innehåller regler för när miljökonsekvensbeskrivning skall upprättas inom förfarandet med miljöbedömning av planer och program. En sådan hänvisning kan lämpligen tas in som ett nytt tredje stycke och förslagsvis ges följande lydelse.

”Att en miljökonsekvensbeskrivning skall upprättas när en myndighet eller kommun gör en miljöbedömning av en plan eller ett program följer av 12 §.”

6 kap. 15 §

I första stycket första meningen av denna nya paragraf ställs krav på att visst informationsmaterial skall sändas till en annan stat i fall då en miljökonsekvensbeskrivning avser en plan eller ett program, vars genomförande kan antas medföra betydande miljöpåverkan i det andra landet. I styckets andra mening föreskrivs att sådan information också skall lämnas om en annan stat som kan antas bli utsatt för en betydande miljöpåverkan begär det. Paragrafen är enligt författningskommentaren uppbyggd efter förebild av motsvarande bestämmelser i 6 kap. 6 § som gäller miljökonsekvensbeskrivningar för verksamheter och åtgärder.

Frågan kan ställas vad som är avsett att tillföras genom bestämmelsen i andra meningen. Den innehåller såsom förutsättning för skyldighet att sända över information – utöver en begäran från den andra staten – att denna stat kan antas bli utsatt för en betydande miljöpåverkan. Men om detta villkor är uppfyllt skall ju översändande ske redan som följd av bestämmelsen i styckets första mening. Även om den föreslagna utformningen överensstämmer med förebilden i 6 kap. 6 § och ansluter nära till artikel 7 i det aktuella EG-direktivet synes det finnas skäl att överväga bestämmelsen ytterligare. Skulle avsikten vara att enbart en begäran från en annan stat om information skall räcka för en skyldighet att sända information kan bestämmelsen att den andra staten kan antas bli utsatt för betydande miljöpåverkan utgå.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Protokollet om strategiska miljöbedömningar till konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang

Parterna i detta protokoll,

som erkänner betydelsen av att integrera miljöaspekter och hälsoaspekter i utarbetandet och antagandet av planer och program och, i lämplig utsträckning, politiska riktlinjer och lagstiftning,

som åtar sig att främja hållbar utveckling, och som därför stöder sig på slutsatserna från Förenta nationernas konferens om miljö och utveckling (Rio de Janeiro, Brasilien, 1992), särskilt principerna 4 och 10 i Rio-deklarationen om miljö och utveckling och Agenda 21, samt resultatet av den tredje ministerkonferensen om miljö och hälsa (London 1999) och världstoppmötet om hållbar utveckling (Johannesburg, Sydafrika 2002),

som beaktar konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang, upprättad i Esbo, Finland, den 25 februari 1991, och beslut II/9 som parterna i konventionen antog i Sofia den 26–27 februari 2001, i vilket det anges att ett rättsligt bindande protokoll om strategisk miljöbedömning skulle utarbetas,

som erkänner att den strategiska miljöbedömningen bör spela en viktig roll när planer och program och, i lämplig utsträckning, politiska riktlinjer och lagstiftning utarbetas och antas, och att en utvidgad tillämpning av principerna om miljökonsekvensbeskrivning på planer, program, politiska riktlinjer och lagstiftning kommer att ytterligare stärka den systematiska analysen av den betydande miljöpåverkan de medför,

som noterar konventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslut och rätt till överprövning i miljöfrågor, upprättad i Århus, Danmark, den 25 juni 1998, och som noterar de relevanta punkterna i Luccadeklarationen, antagen vid parternas första möte,

som därför är medvetna om betydelsen av allmänhetens deltagande i den strategiska miljöbedömningen,

som noterar att nuvarande och kommande generationers hälsa och välbefinnande skulle gynnas om behovet att skydda och förbättra människors hälsa tas i beaktande som en integrerad del av den strategiska miljöbedömningen, och som erkänner Världshälsoorganisationens arbete på detta område,

som är medvetna om behovet och betydelsen av att förbättra det internationella samarbetet vid bedömningen av den gränsöverskridande påverkan på miljön inbegripet hälsan som föreslagna planer och program och, i lämplig utsträckning, politiska riktlinjer och lagstiftningen medför, har kommit överens om följande.

MÅL

Protokollets mål är att sörja för hög skyddsnivå för miljön inbegripet hälsan genom att

- a) se till att aspekter på miljön inbegripet hälsan noga beaktas vid utarbetandet av planer och program,
- b) bidra till att hänsyn till miljön inbegripet hälsan tas under övervägande vid utarbetandet av politiska riktlinjer och lagstiftning,
- c) fastställa klara, öppna och effektiva förfaranden för hur strategisk miljöbedömning skall gå till,
- d) ge allmänheten möjlighet att delta i den strategiska miljöbedömningen, och
- e) på detta sätt integrera hänsyn till miljön inbegripet hälsan i åtgärder och instrument utformade för att främja den hållbara utvecklingen.

Artikel 2**DEFINITIONER**

I detta protokoll används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

1. *konventionen*: konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang.
2. *part*: om inte annat anges i texten, en fördragsslutande part i detta protokoll.
3. *upphovspart*: en fördragsslutande part i detta protokoll inom vars jurisdiktion utarbetandet av en plan eller ett program kan förutses.
4. *utsatt part*: en part i detta protokoll som kan antas komma att beröras av en plans eller ett programs gränsöverskridande påverkan på miljön inbegripet hälsan.
5. *planer och program*: planer och program, och ändringar av sådana planer och program, som
 - a) krävs i lagar och andra författningar, och
 - b) utarbetas eller antas av en myndighet, eller som utarbetas av en myndighet och antas av parlamentet eller regeringen genom ett formellt förfarande.
6. *strategisk miljöbedömning*: en utvärdering av den påverkan på miljön inbegripet hälsan som kan antas uppkomma, och som innehåller bl.a. fastställande av miljörapportens omfattning samt dess utarbetande, genomförande av allmänhetens deltagande och samråd, och beaktande av miljörapporten samt resultaten av allmänhetens deltagande och samråden i en plan eller ett program.

7. *påverkan på miljön inbegripet hälsan*: all påverkan på miljön inbegripet människors hälsa, flora, fauna, biologisk mångfald, mark, vatten, landskap, naturområden, materiella tillgångar, kulturarv, och samspelet mellan dessa faktorer.

8. *allmänheten*: en eller flera fysiska eller juridiska personer och de föreningar, organisationer eller grupper som utgörs av dessa personer i enlighet med nationell lagstiftning eller praxis.

Artikel 3

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

1. Varje part skall införa nödvändiga lagar och andra författningar och vidta andra lämpliga åtgärder för att genomföra bestämmelserna i detta protokoll inom en klar och öppen ram.

2. Varje part skall sträva efter att se till att tjänstemän och myndigheter bistår och vägleder allmänheten i de frågor som omfattas av detta protokoll.

3. Varje part skall på lämpligt sätt erkänna och stödja föreningar, organisationer och grupper som främjar skydd av miljön inbegripet hälsan inom ramen för detta protokoll.

4. Protokollet påverkar inte en parts rätt att bibehålla eller vidta ytterligare åtgärder i frågor som omfattas av detta protokoll.

5. Varje part skall främja målen för detta protokoll i relevanta internationella beslutsprocesser och inom ramen för arbetet i relevanta internationella organisationer.

6. Varje part skall se till att den som utövar en rättighet i enlighet med detta protokoll inte bestraffas, förföljs eller trakasseras på något sätt för sitt engagemang. Denna bestämmelse påverkar inte nationella domstolars rätt att tilldela rimliga kostnader i domstolsförfaranden.

7. Allmänheten skall kunna utöva sina rättigheter i enlighet med detta protokoll utan att diskrimineras på grund av medborgarskap, nationalitet eller hemvist eller, när det gäller juridiska personer, var personen har sitt registrerade säte eller ett faktiskt centrum för sin verksamhet.

Artikel 4

TILLÄMPNINGSOMRÅDE AVSEENDE PLANER OCH PROGRAM

1. Varje part skall se till att en strategisk miljöbedömning görs för de planer och program som avses i punkterna 2–4 och som kan antas medföra en betydande påverkan på miljön inbegripet hälsan.

2. En strategisk miljöbedömning skall utföras för planer och program som utarbetas för jord- och skogsbruk, fiske, energi, industri och gruvindustri, transporter, regional utveckling, avfallshantering, vattenförvaltning, telekommunikationer, turism samt fysisk planering eller markanvändning och i vilka förutsättningarna anges för kommande tillstånd för projekt enligt bilaga I och andra projekt enligt bilaga II för vilka en miljökonsekvensbedömning måste göras enligt nationell lagstiftning.

3. För planer och program som inte omfattas av punkt 2 och i vilka förutsättningarna anges för kommande tillstånd för projekt skall en strategisk miljöbedömning göras om parten beslutar detta i enlighet med artikel 5.1.

4. För planer och program som avses i punkt 2 och i vilka användningen av små områden på lokal nivå fastställs, och för mindre ändringar i planer och program som avses i punkt 2, skall en strategisk miljöbedömning göras endast om parten beslutar detta i enlighet med artikel 5.1.

5. Följande planer och program omfattas inte av detta protokoll:

- a) Planer och program som endast syftar till att tjäna nationellt försvar eller civil beredskap.
- b) Finansiella planer eller budgetplaner och budgetprogram.

Artikel 5

BEDÖMNING AV TILLÄMPNING

1. Varje part skall avgöra om planer eller program som avses i artikel 4.3 och 4.4 kan antas medföra en betydande påverkan på miljön inbegripet hälsan, antingen genom att undersöka varje enskilt fall eller genom att specificera typer av planer och program eller genom att kombinera båda dessa tillvägagångssätt. Därvid skall parten alltid beakta de kriterier som anges i bilaga III.

2. Varje part skall se till att de miljö- och hälsomyndigheter som avses i artikel 9.1 konsulteras under de förfaranden som avses i punkt 1 ovan.

3. Varje part skall i lämplig utsträckning sträva efter att ge den berörda allmänheten tillfälle att delta i bedömningen av tillämpningen av protokollet för planer och program i enlighet med denna artikel.

4. Varje part skall se till att allmänheten via offentliga meddelanden eller på annat lämpligt sätt, t.ex. på elektronisk väg, i ett lämpligt skede kan få tillgång till slutsatserna från de förfaranden som avses i punkt 1, inbegripet motivering om någon strategisk miljöbedömning inte krävs.

Artikel 6

Prop. 2003/04:116
Bilaga 7

FASTSTÄLLANDE AV INFORMATIONENS OMFATTNING

1. Varje part skall inrätta förfaranden för fastställande av vilka relevanta uppgifter en miljörapport enligt artikel 7.2 skall innehålla.
2. Varje part skall se till att samråd sker med de miljö- och hälsomyndigheter som avses i artikel 9.1 vid fastställandet av vilka uppgifter en miljörapport skall innehålla.
3. Varje part skall i lämplig utsträckning sträva efter att ge den berörda allmänheten tillfälle att delta vid fastställandet av vilka relevanta uppgifter en miljörapport skall innehålla.

Artikel 7

MILJÖRAPPORTER

1. Varje part skall se till att en miljörapport utarbetas för planer och program för vilka en strategisk miljöbedömning skall göras.
2. I miljörapporten skall, i enlighet med vad som fastställts med tillämpning av artikel 6, den betydande påverkan på miljön inbegripet hälsan som genomförandet av planen eller programmet och dess rimliga alternativ kan antas medföra identifieras, beskrivas och utvärderas. Rapporten skall innehålla de uppgifter som anges i bilaga IV i den utsträckning som är rimlig med beaktande av
 - a) aktuella kunskaper och bedömningsmetoder,
 - b) planens eller programmets innehåll och detaljeringsgrad, och var i beslutsprocessen planen eller programmet befinner sig,
 - c) allmänhetens intresse, och
 - d) det beslutande organets informationsbehov.
3. Varje part skall se till att miljörapporterna är av en kvalitet som motsvarar de krav som fastställs i detta protokoll.

Artikel 8

ALLMÄNHETENS DELTAGANDE

1. Varje part skall se till att allmänheten i ett tidigt och lämpligt skede, när alla alternativ fortfarande är möjliga, får tillfällen att delta på ett meningsfullt sätt i den strategiska miljöbedömningen av planer och program.
2. Varje part skall se till att utkastet till planen, programmet eller miljörapporten görs allmänt tillgänglig i ett lämpligt skede på elektronisk väg eller på annat lämpligt sätt.

3. Varje part skall se till att den berörda allmänheten inklusive icke-statliga organisationer definieras för tillämpningen av punkterna 1 och 4.

4. Varje part skall se till att den allmänhet som avses i punkt 3 får tillfälle att framföra sina synpunkter på utkastet till plan eller program och miljörapporten inom en rimlig tidsfrist.

5. Varje part skall se till att de närmare bestämmelserna för hur allmänheten skall informeras och hur samrådet med allmänheten skall ske fastställs och görs allmänt tillgängliga. Varje part skall därvid i lämplig utsträckning beakta bilaga V.

Artikel 9

SAMRÅD MED MILJÖ- OCH HÄLSOMYNDIGHETER

1. Varje part skall utse de myndigheter med vilka samråd skall äga rum och som på grund av sitt särskilda miljö- eller hälsoansvar kan antas beröras av den påverkan på miljön inbegripet hälsan som följer av genomförandet av planen eller programmet.

2. Utkastet till plan eller program och miljörapporten skall göras tillgänglig för de myndigheter som avses i punkt 1.

3. Varje part skall se till att de myndigheter som avses i punkt 1 i ett tidigt och lämpligt skede och på ett meningsfullt sätt får tillfälle att yttra sig om utkastet till plan eller program och miljörapporten.

4. Varje part skall fastställa de närmare bestämmelserna för hur de miljö- och hälsomyndigheter som avses i punkt 1 skall informeras och hur samrådet med dessa myndigheter skall ske.

Artikel 10

GRÄNSÖVERSKRIDANDE SAMRÅD

1. Om en upphovspart anser att genomförandet av en plan eller ett program kan antas medföra betydande gränsöverskridande påverkan på miljön inbegripet hälsan, eller om en part som kan antas komma att påverkas betydligt begär det, skall upphovsparten på ett så tidigt stadium som möjligt innan planen eller programmet antas underrätta den utsatta parten.

2. Denna underrättelse skall bland annat innehålla

- a) utkastet till plan eller program och miljörapporten, med information om vilken gränsöverskridande påverkan på miljön inbegripet hälsan planen eller programmet kan medföra, och
- b) information om beslutsprocessen, med en rimlig tidsplan för när kommentarer kan lämnas.

3. Den utsatta parten skall inom den tid som anges i underrättelsen meddela upphovsparten om den önskar samråda innan planen eller programmet antas; i så fall skall de berörda parterna inleda samråd om den gränsöverskridande påverkan på miljön inbegripet hälsan som genomförandet av planen eller programmet kan antas medföra och om de åtgärder som förutses för att förebygga, minska eller mildra negativ påverkan.

4. Om sådana samråd äger rum skall de berörda parterna komma överens om de närmare arrangemangen för att säkerställa att allmänheten och de myndigheter som avses i artikel 9.1 i den utsatta parten informeras och får tillfälle att yttra sig om utkastet till plan eller program och miljörapport inom en rimlig tidsfrist.

Artikel 11

BESLUT

1. Varje part skall vid antagandet av en plan eller ett program se till att vederbörlig hänsyn tas till

- a) slutsatserna från miljörapporten,
- b) de åtgärder som vidtagits för att förebygga, minska eller mildra negativ påverkan som anges i miljörapporten, och
- c) de synpunkter som inkommit i enlighet med artiklarna 8–10.

2. När en plan eller ett program antas skall varje part se till att allmänheten, de myndigheter som avses i artikel 9.1 och de parter med vilka samråd har ägt rum i enlighet med artikel 10 informeras och får tillgång till planen eller programmet med ett utlåtande som sammanfattar hur miljöaspekterna inbegripet hälsoaspekterna har integrerats, hur de synpunkter som inkommit i enlighet med artiklarna 8–10 har beaktats, samt skälen till att planen eller programmet valts mot bakgrund av rimliga alternativ som diskuterats.

Artikel 12

ÖVERVAKNING

1. Varje part skall övervaka den betydande påverkan på miljön inbegripet hälsan som genomförandet av de planer och program som antagits i enlighet med artikel 11 leder till för att, bland annat, i ett tidigt skede kunna identifiera oförutsedd negativ påverkan och kunna vidta lämpliga avhjälpande åtgärder.

2. Resultaten från övervakningen skall hållas tillgängliga i enlighet med nationell lagstiftning för de myndigheter som avses i artikel 9.1 och allmänheten.

POLITISKA RIKTLINJER OCH LAGSTIFTNING

1. Varje part skall sträva efter att se till att hänsyn till miljön inbegripet hälsan övervägs och i lämplig utsträckning integreras när parten utarbetar förslag till politiska riktlinjer och lagstiftning som kan antas medföra betydlig påverkan på miljön inbegripet hälsan.
2. Varje part skall vid tillämpningen av punkt 1 överväga lämpliga principer och beståndsdelar i detta protokoll.
3. Varje part skall där så är lämpligt fastställa praktiska former för övervägande och integration av miljöhänsyn inbegripet hälsöhänsyn i enlighet med punkt 1, varvid behovet av öppenhet i beslutsprocessen skall beaktas.
4. Varje part skall rapportera om tillämpningen av denna artikel till konventionens partsmöte i dess egenskap av partsmöte till detta protokoll.

Artikel 14**KONVENTIONENS PARTSMÖTE I DESS EGENSKAP AV PARTSMÖTE TILL DETTA PROTOKOLL**

1. Konventionens partsmöte skall agera som partsmöte till detta protokoll. Konventionens första partsmöte i dess egenskap av partsmöte till detta protokoll skall sammankallas senast ett år efter det att detta protokoll har trätt i kraft; om ett partsmöte för konventionen är planerat för den perioden skall konventionens partsmöte i dess egenskap av partsmöte till detta protokoll hållas i anslutning till detta. Därefter skall konventionens partsmöte i dess egenskap av partsmöte till detta protokoll hållas i anslutning till konventionens partsmöten, om inte konventionens partsmöte i dess egenskap av partsmöte till detta protokoll beslutar annat.
2. Parter i konventionen som inte är parter i detta protokoll får delta som observatörer i alla sammanträden som konventionens partsmöte håller i dess egenskap av partsmöte till detta protokoll. När konventionens partsmöte agerar i egenskap av partsmöte till detta protokoll skall endast parter i detta protokoll delta i beslut i enlighet med protokollet.
3. När konventionens partsmöte agerar i dess egenskap av partsmöte till detta protokoll skall de medlemmar i partsmötets byrå som företräder parter som vid den tidpunkten inte är parter i protokollet ersättas av medlemmar som väljs av och bland parterna i detta protokoll.
4. Konventionens partsmöte i dess egenskap av partsmöte till detta protokoll skall regelbundet granska genomförandet av detta protokoll och därvid

- a) granska politiska riktlinjer och metoder för strategisk miljöbedömning i syfte att förbättra de förfaranden som föreskrivs i detta protokoll,
- b) utbyta information om erfarenheterna av strategisk miljöbedömning och genomförandet av detta protokoll,
- c) där så är lämpligt anlita och samarbeta med behöriga organ som har sakkunskap som är väsentlig för uppnåendet av protokollets syften,
- d) inrätta de biträdande organ som partsmötet anser behövas för genomförandet av detta protokoll,
- e) vid behov pröva och anta förslag till ändring av detta protokoll, och
- f) överväga och vidta ytterligare åtgärder, även sådana som skall genomföras gemensamt enligt protokollet och konventionen, som kan behövas för uppnåendet av protokollets syften.

5. Arbetsordningen för konventionens partsmöte skall i tillämpliga delar gälla även för detta protokoll om inte konventionens partsmöte i dess egenskap av partsmöte till detta protokoll beslutar annat med konsensus.

6. Konventionens partsmöte i dess egenskap av partsmöte till detta protokoll skall vid sitt första möte pröva och anta närmare bestämmelser för hur det förfarande för övervakning av efterlevnaden som fastställts för konventionen kan tillämpas på detta protokoll.

7. Varje part skall med de intervall konventionens partsmöte i dess egenskap av partsmöte till detta protokoll fastställer rapportera till konventionens partsmöte i dess egenskap av partsmöte till detta protokoll om de åtgärder parten vidtagit för genomförandet av protokollet.

Artikel 15

PROTOKOLLETS STÄLLNING I FÖRHÅLLANDE TILL ANDRA INTERNATIONELLA ÖVERENSKOMMELSER

Tillämpningen av bestämmelserna i detta protokoll skall inte påverka tillämpningen av FN/ECE:s konventioner om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang respektive om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslut och rätt till överprövning i miljöfrågor.

Artikel 16

RÖSTRÄTT

1. Om inte annat följer av punkt 2 skall varje part i detta protokoll ha en röst.

2. Regionala organisationer för ekonomisk integration får i frågor inom sina behörighetsområden utöva sin rösträtt med ett antal röster som motsvarar det antal medlemsstater i organisationen som är parter i detta

protokoll. De får inte utöva sin rösträtt om deras medlemsstater utövar sin, och vice versa.

Prop. 2003/04:116
Bilaga 7

Artikel 17

SEKRETARIATET

Det sekretariat som inrättas genom artikel 13 i konventionen skall agera som sekretariat för detta protokoll, och artikel 13 a–c i konventionen om sekretariatets uppgifter skall i tillämpliga delar gälla även för detta protokoll.

Artikel 18

BILAGOR

Bilagorna till detta protokoll utgör en integrerad del av detta.

Artikel 19

ÄNDRINGAR I PROTOKOLLET

1. Varje part får föreslå ändringar i detta protokoll.
2. Om inte annat följer av punkt 3 skall det förfarande som fastställs i artikel 14.2–5 i konventionen för hur ändringar i konventionen skall föreslås, antas och träda i kraft gälla i tillämpliga delar även för ändringar i detta protokoll.
3. När det gäller detta protokoll skall de tre fjärdedelar av parterna som krävs för att en ändring skall träda i kraft för parter som har ratificerat, godkänt eller godtagit ändringen beräknas på antalet parter när ändringen antogs.

Artikel 20

TVISTLÖSNING

De bestämmelser om tvistlösning som fastställs i artikel 15 i konventionen skall gälla i tillämpliga delar även för detta protokoll.

Artikel 21

UNDERTECKNANDE

Detta protokoll skall vara öppet för undertecknande i Kiev (Ukraina) från den 21 till den 23 maj 2003 och därefter i Förenta nationernas högkvarter i New York till den 31 december 2003 av stater som är medlemmar av Ekonomiska kommissionen för Europa liksom av stater som har konsul-

tativ status vid Ekonomiska kommissionen för Europa i enlighet med punkterna 8 och 11 i Ekonomiska och sociala rådets resolution 36 (IV) den 28 mars 1947, och av regionala organisationer för ekonomisk integration sammansatta av suveräna stater som är medlemmar av Ekonomiska kommissionen för Europa till vilka dess medlemsstater har överlåtit behörighet i frågor som regleras i detta protokoll, inbegripet behörigheten att ingå traktat i dessa frågor.

Artikel 22

DEPOSITARIE

Förenta nationernas generalsekreterare skall vara depositarie för detta protokoll.

Artikel 23

RATIFIKATION, GODTAGANDE, GODKÄNNANDE OCH ANSLUTNING

1. Detta protokoll skall ratificeras, godtas eller godkännas av signatärstater och regionala organisationer för ekonomisk integration som avses i artikel 21.

2. Detta protokoll skall stå öppet för anslutning från och med den 1 januari 2004 för de stater och regionala organisationer för ekonomisk integration som avses i artikel 21.

3. Stater som inte avses i punkt 2 men som är medlemmar i Förenta nationerna får ansluta sig till protokollet efter godkännande av konventionens partsmöte i dess egenskap av partsmöte till detta protokoll.

4. Regionala organisationer för ekonomisk integration enligt artikel 21 som blir parter i detta protokoll utan att någon av dess medlemsstater är part skall vara bundna av alla förpliktelser enligt protokollet. Om en eller flera medlemsstater i en sådan organisation är parter i detta protokoll skall organisationen och dess medlemsstater besluta om hur ansvaret för fullgörandet av förpliktelserna enligt protokollet skall fördelas dem emellan. I sådana fall får organisationen och dess medlemsstater inte utöva rättigheter enligt protokollet samtidigt.

5. Regionala organisationer för ekonomisk integration enligt artikel 21 skall i sina ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument uppge omfattningen av sin behörighet i de frågor som regleras av protokollet. Dessa organisationer skall också underrätta depositarien om relevanta förändringar i omfattningen av deras behörighet.

IKRAFTTRÄDANDE

1. Detta protokoll träder i kraft den nittionde dagen efter den dag då det sextonde ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrumentet deponerades.

2. Vid tillämpningen av punkt 1 skall ett instrument som deponerats av en regional organisation för ekonomisk integration enligt artikel 21 inte räknas utöver de instrument som deponerats av organisationens medlemsstater.

3. För stater och regionala organisationer för ekonomisk integration enligt artikel 21 som ratificerar, godtar, godkänner eller ansluter sig till protokollet efter det att det sextonde ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrumentet deponerats träder protokollet i kraft den nittionde dagen efter den dag då staten eller organisationen deponerade sitt ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument.

4. Detta protokoll skall tillämpas på planer, program, politiska riktlinjer och lagstiftning som formellt började förberedas först efter det att detta protokoll har trätt i kraft. Om den part inom vars jurisdiktion planen, programmet, de politiska riktlinjer eller lagstiftningen skall utarbetas omfattas av punkt 3 skall detta protokoll tillämpas på planer, program, politiska riktlinjer och lagstiftning som formellt började förberedas först efter det att detta protokoll har trätt i kraft för den partens vidkommande.

Artikel 25**FRÅNTRÄDE**

En part kan när som helst efter utgången av fyra år räknat från den dag då detta protokoll trädde i kraft för partens vidkommande frånträda protokollet genom ett skriftligt meddelande till depositarien. Frånträdet träder i kraft nittio dagar efter den dag då depositarien mottog meddelandet. Frånträdet påverkar inte tillämpningen av artiklarna 5–9, 11 eller 13 i fråga om strategiska miljöbedömningar i enlighet med detta protokoll som inletts innan frånträdet trätt i kraft, eller tillämpningen av artikel 10 i fråga om underrättelser eller begäran som lämnats innan frånträdet trätt i kraft.

Artikel 26**AUTENTISKA TEXTER**

Originalen till detta protokoll, vars engelska, franska och ryska texter är lika giltiga, skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat detta protokoll.

Prop. 2003/04:116
Bilaga 7

Som skedde i Kiev den 21 maj 2003.

Bilaga I

FÖRTECKNING ÖVER DE PROJEKT SOM AVSES I ARTIKEL 4.2

1. Råoljeraffinaderier (utom fabriker som enbart tillverkar smörjmedel av råolja) och anläggningar för förgasning eller kondensering av minst 500 ton stenkol eller bituminös skiffer per dag.
2. Värme kraftverk och andra förbränningsanläggningar med en värme produktion på 300 megawatt eller mer samt kärnkraftverk och andra kärnreaktorer (utom forskningsanläggningar som producerar och omvandlar klyvbara och fertila material och vilkas maximala kapacitet inte överstiger 1 kilowatt kontinuerlig termisk last).
3. Anläggningar som enbart är avsedda för framställning eller anrikning av kärnbränsle, för upparbetning av utbränt kärnbränsle eller för lagring, slutförvaring eller behandling av radioaktivt avfall.
4. Stora integrerade anläggningar för primärsmältning av gjutjärn och stål och för produktion av andra icke-järnhaltiga metaller.
5. Anläggningar för utvinning av asbest samt för behandling och omvandling av asbest och produkter som innehåller asbest; beträffande produkter av asbestcement med en årlig produktion av mer än 20 000 ton färdiga produkter; beträffande friktionsmaterial med en årlig produktion av mer än 50 ton färdiga produkter; och beträffande annan asbestanvändning med en årlig förbrukning av mer än 200 ton.
6. Integrerade kemiska anläggningar.
7. Anläggning av motorvägar, motortrafikleder^{*/}, järnvägslinjer för fjärtrafik samt flygplatser^{**/} med en banlängd av 2 100 meter eller mer.
8. Rörledningar för olja och gas med stor diameter.
9. Hamnar liksom inre vattenvägar och insjöhamnar som medger trafik med fartyg på mer än 1 350 ton.

^{*/} I detta protokoll används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

motorväg: en väg som är speciellt utformad och byggd för motortrafik och som inte tjänar de fastigheter som gränsar till vägen samt

a) är försedd med, utom på speciella platser eller tillfälligt, skilda körbanor i båda trafikriktningarna, skilda åt med en avskiljande remsa som inte är avsedd för trafik eller i undantagsfall, på annat sätt,

b) inte har korsningar i plan med några vägar, järnvägar eller spårvagnsspår eller gångstigar, och

c) är särskilt skyltad som en motorväg.

motortrafikled: en väg enbart tillgänglig för motortrafik från trafikplatser i flera plan eller övervakade vägkorsningar och på vilken det särskilt är förbjudet att stanna eller parkera på körbanan.

^{**/} I detta protokoll avses med *flygplats* sådana flygplatser som stämmer med definitionen i 1944 års Chicagokonvention om upprättandet av Internationella civila luftfartsorganisationen (bilaga 14).

10. Anläggningar för omhändertagande av giftigt och farligt avfall genom förbränning, kemisk behandling eller deponering. Prop. 2003/04:116
Bilaga 7
11. Stora dammar och reservoarer.
12. Grundvattenuttag med en årlig uttagsvolym på minst 10 miljoner kubikmeter.
13. Tillverkning av minst 200 ton torkad pappersmassa och papper per dag.
14. Stora gruvprojekt, utvinning och bearbetning på platsen av metallhaltiga malmer eller kol.
15. Utvinning av kolväte till havs.
16. Stora anläggningar för lagring av olja, petrokemiska och kemiska produkter.
17. Avverkning av stora skogsområden.

Bilaga II

ÖVRIGA PROJEKT SOM AVSES I ARTIKEL 4.2

1. Projekt för omstrukturering av fastighetsbildningen på landsbygden.
2. Projekt för utnyttjande av obrukad mark eller delvis orörda naturområden för intensivjordbruk.
3. Vattenförsörjningsprojekt inom jordbruket, inklusive bevattnings- och markavvattningsprojekt.
4. Anläggningar för intensiv djuruppfödning (även fjäderfä).
5. Nyplantering av skog och avskogning i syfte att ändra markanvändningen.
6. Intensiv fiskodling.
7. Kärnkraftverk och andra kärnreaktorer^{*/}, inklusive nedmontering eller avveckling av sådana kraftverk eller reaktorer (utom forskningsanläggningar som producerar och omvandlar klyvbara och fertila material och vilkas högsta kontinuerliga termiska effekt inte överstiger 1 kilowatt), som inte omfattas av bilaga I.
8. Anläggning av starkströmsluftledningar med en spänning på 220 kV eller mer och en längd på 15 km eller mer och andra projekt för överföring av elektrisk energi med luftledningar.
9. Anläggningar för produktion av elektricitet, ånga och hetvatten.
10. Anläggningar för transport av gas, ånga och hetvatten.
11. Lagring ovan jord av fossila bränslen och naturgas.
12. Lagring under jord av brännbara gaser.
13. Industriell tillverkning av briketter av kol och brunkol.
14. Anläggningar för produktion av vattenkraftsbaserad energi.
15. Anläggningar för utnyttjande av vindkraft för energiproduktion (grupper av vindkraftverk).

^{*/} Vid tillämpningen av detta protokoll upphör kärnkraftverk och andra kärnreaktorer att vara sådana anläggningar när allt kärnbränsle och annat radioaktivt kontaminerat material varaktigt har avlägsnats från anläggningsplatsen.

16. Anläggningar som inte omfattas av bilaga I avsedda
 - för framställning eller anrikning av kärnbränsle,
 - för behandling av bestrålat kärnbränsle,
 - för slutförvaring av bestrålat kärnbränsle,
 - enbart för slutförvaring av radioaktivt avfall,
 - enbart för lagring (planerad för mer än tio år) av bestrålat kärnbränsle på en annan plats än framställningsplatsen, eller
 - för behandling och lagring av radioaktivt avfall.
17. Stenbrott, gruvdrift i dagbrott och torvutvinning som inte omfattas av bilaga I.
18. Underjordsbrytning som inte omfattas av bilaga I.
19. Utvinning av mineraler genom muddring till havs eller i vattendrag.
20. Djupborrning (särskilt geotermisk borrning, borrning för lagring av kärnavfall, borrning efter vatten), dock inte borrning för att undersöka markens bärighet.
21. Industrianläggningar ovan jord för utvinning av kol, olja, naturgas och malmer, liksom bituminös skiffer.
22. Integrerade anläggningar för primärsmältning av gjutjärn och stål som inte omfattas av bilaga I.
23. Anläggningar för produktion av råjärn eller stål (primär eller sekundär smältning), inklusive utrustning för kontinuerlig gjutning.
24. Anläggningar för behandling av järnbaserade metaller (genom varmvalsning, genom hammarsmide, genom anbringande av skyddsbeläggningar av smält metall).
25. Järn- och stålgyuterier.
26. Anläggningar för produktion av ickejärnmetaller utifrån malmer, slig eller sekundärt råmaterial genom metallurgiska, kemiska eller elektrolytiska processer som inte omfattas av bilaga I.
27. Anläggningar för smältning, inklusive framställning av legeringsmetaller, av andra ickejärnmetaller än ädelmetaller, inklusive återvinningsprodukter (färskning, formgjutning osv.) som inte omfattas av bilaga I.
28. Anläggningar för ytbehandling av metaller och plaster som använder en elektrolytisk eller kemisk process.
29. Tillverkning och sammansättning av motorfordon samt tillverkning av fordonsmotorer.
30. Skeppsvarv.
31. Anläggningar för tillverkning och reparation av flygplan.
32. Tillverkning av järnvägsutrustning.
33. Formning med användning av sprängmedel.
34. Rostnings- och sintringsverk för metalliska malmer.
35. Koksverk (torrdestillation av kol).
36. Cementfabriker.
37. Anläggningar för tillverkning av glas, inklusive sådana som är avsedda för tillverkning av glasfiber.
38. Anläggningar för smältning av mineraler, inklusive sådana för framställning av mineralull.
39. Tillverkning av keramiska produkter genom bränning, i synnerhet takpannor, tegel, eldfast sten, kakel, stengods eller porslin.

40. Anläggningar för framställning av kemikalier eller behandling av mellanprodukter som inte omfattas av bilaga I.
41. Framställning av bekämpningsmedel, farmaceutiska produkter, färger, lacker, elastomerer och peroxider.
42. Anläggningar för lagring av olja, petrokemiska eller kemiska produkter som inte omfattas av bilaga I.
43. Framställning av vegetabiliska och animaliska oljor och fetter.
44. Förpackning och konservering av animaliska och vegetabiliska produkter.
45. Framställning av mejeriprodukter.
46. Bryggning och maltning.
47. Sockervaruindustrier.
48. Slakterier.
49. Industriell framställning av stärkelse.
50. Fiskmjöls- och fiskoljefabriker.
51. Sockerfabriker.
52. Industriellanläggningar för framställning av pappersmassa, papper och papp som inte omfattas av bilaga I.
53. Anläggningar för förbehandling eller färgning av fibrer eller textilier.
54. Garverier.
55. Anläggningar för produktion och bearbetning av cellulosa.
56. Tillverkning och behandling av elastomerbaserade produkter.
57. Anläggningar för tillverkning av konstgjorda mineralfibrer.
58. Anläggningar för återvinning eller förstöring av explosiva ämnen.
59. Anläggningar för produktion av asbest och tillverkning av asbestbaserade produkter som inte omfattas av bilaga I.
60. Anläggningar för behandling av djurkadaver.
61. Provbänkar för motorer, turbiner eller reaktorer.
62. Permanenta tävlings- och testbanor för motorfordon.
63. Rörledningar för transport av gas eller olja som inte omfattas av bilaga I.
64. Rörledningar för transport av kemikalier, med en diameter över 800 mm och en längd över 40 km.
65. Byggande av järnvägar, omlastningsstationer och terminaler för kombinerad trafik som inte omfattas av bilaga I.
66. Byggande av spårvägar, upphöjda eller underjordiska järnvägar, hängbanor eller liknande banor av speciell typ som endast eller i huvudsak används för passagerartransport.
67. Anläggning av vägar, inbegripet uträtning eller breddning av en befintlig väg, som inte omfattas av bilaga I.
68. Byggande av hamnar och hamnanläggningar, inklusive fiskehamnar som inte omfattas av bilaga I.
69. Byggande av inre vattenvägar och insjöhamnar som inte omfattas av bilaga I.
70. Hamnar, lastnings- och lossningskajer som har förbindelse med land och yttre hamnar som inte omfattas av bilaga I.
71. Anläggningar för reglering av vattenflöden.

72. Anläggning av flygplatser^{**/} och flygfält som inte omfattas av bilaga I.
73. Anläggningar för bortskaffande av avfall (även deponier) som inte omfattas av bilaga I.
74. Anläggningar för förbränning eller kemisk behandling av icke-farligt avfall.
75. Lagring av järnskrot, inklusive skrotbilar.
76. Deponering av slam från reningsverk.
77. Utvinning av grundvatten eller konstgjord grundvattenbildning som inte omfattas av bilaga I.
78. Anläggningar för överledande av vatten mellan avrinningsområden.
79. Avloppsreningsverk.
80. Dammar och andra anläggningar avsedda för uppdämning eller permanent lagring av vatten som inte omfattas av bilaga I.
81. Kustanläggningar för att bekämpa erosion och havsanläggningar varigenom kustlinjen kan ändras, som till exempel vallar, pিরer, vågbrytare och andra anläggningar för skydd mot havet, utom underhåll och återuppbyggnad av sådana anläggningar.
82. Anläggning av vattenledningar över långa avstånd.
83. Skidbackar, skidliftar och linbanor och härmed förbundna anläggningar.
84. Hamnar för fritidsbåtar.
85. Fritidsbyar och hotellkomplex utanför stadsområden och härmed förbundna anläggningar.
86. Permanenta campingplatser.
87. Temaparker.
88. Anläggning av industriområden.
89. Projekt för tätortsbebyggelse, inklusive byggande av shoppingcentrum och parkeringsplatser.
90. Återvinning av land från havet.

Bilaga III

KRITERIER FÖR ATT AVGÖRA OM PÅVERKAN PÅ MILJÖN INBEGRIPET HÄLSAN KAN ANTAS VARA BETYDANDE I ENLIGHET MED ARTIKEL 5.1

1. Planens eller programmets betydelse för integreringen av miljöaspekter inbegripet hälsoaspekter särskilt för att främja en hållbar utveckling,
2. I vilken utsträckning planen eller programmet anger förutsättningarna för projekt och andra verksamheter när det gäller plats, art, storlek och driftsförhållanden eller genom att fördela resurser,
3. I vilken utsträckning planen eller programmet påverkar andra planer eller program, inklusive sådana som ingår i ett hierarkiskt system,

^{**/} I detta protokoll avses med *flygplats* sådana flygplatser som stämmer med definitionen i 1944 års Chicagokonvention om upprättandet av Internationella civila luftfartsorganisationen (bilaga 14).

4. Miljöproblem inbegripet hälsoproblem som är relevanta för planen eller programmet.
5. Arten av påverkan på miljön inbegripet hälsan, t.ex. sannolikhet, varaktighet, frekvens, reversibilitet, storlek och omfattning (t.ex. geografiskt område eller antalet personer som kan antas komma att beröras).
6. Miljörisker inbegripet hälsorisker.
7. Påverkans gränsöverskridande art.
8. I vilken utsträckning planen eller programmet kommer att påverka värdefulla eller känsliga områden eller natur som har erkänd nationell eller internationell skyddsstatus.

Bilaga IV

UPPGIFTER SOM AVSES I ARTIKEL 7.2

1. Planens eller programmets innehåll, huvudsakliga syfte och dess samband med andra planer och program.
2. Väsentliga förhållanden i tillståndet hos miljön inbegripet hälsan och dess sannolika utveckling om planen eller programmet inte genomförs.
3. De kännetecknande miljöförhållanden inbegripet hälsoförhållandena i områden som kan antas komma att påverkas betydligt.
4. Miljöproblem inbegripet hälsoproblem som är relevanta för planen eller programmet.
5. De miljömål inbegripet hälsomål som uppställts på internationell, nationell eller annan nivå och som är relevanta för planen eller programmet och det sätt på vilket dessa mål och andra miljöaspekter inbegripet hälsoaspekter har beaktats under utarbetandet av planen eller programmet.
6. Den betydande påverkan på miljön inbegripet hälsan^{*/} som kan antas uppkomma i enlighet med definitionen i artikel 2.7.
7. Åtgärder för att förebygga, minska eller mildra den negativa påverkan på miljön inbegripet hälsan som genomförandet av planen eller programmet kan medföra.

^{*/} Denna påverkan bör inbegripa sekundära, kumulativa, samverkande, permanenta och tillfälliga, positiva och negativa effekter på kort, medellång och lång sikt.

8. En sammanfattning av skälen till valet av de alternativ som behandlats och en beskrivning av hur bedömningen gjorts och de svårigheter som uppstått när de begärda uppgifterna samlades in, t.ex. tekniska brister eller bristande kunskaper. Prop. 2003/04:116
Bilaga 7
9. De åtgärder som förutses för övervakning av den påverkan på miljön inbegripet hälsan som genomförandet av planen eller programmet medför.
10. Trolig betydande gränsöverskridande påverkan på miljön inbegripet hälsan.
11. En icke-teknisk sammanfattning av de inlämnade uppgifterna.

Bilaga V

UPPGIFTER SOM AVSES I ARTIKEL 8.5

1. Den föreslagna planen eller programmet och dess art.
2. Den myndighet som skall anta planen eller programmet.
3. Det planerade förfarandet, med uppgifter om bl.a. följande:
 - a) Förfarandets inledning.
 - b) Allmänhetens möjligheter att delta.
 - c) Tid och plats för offentlig utfrågning, om sådan skall hållas.
 - d) Myndighet som kan ge information i ärendet, och uppgift om var allmänheten kan ta del av informationen.
 - e) Myndighet som tar emot synpunkter och frågor, och uppgift om när synpunkter och frågor kan lämnas.
 - f) Vilken information om miljön inbegripet hälsan som berör planen eller programmet och som finns att tillgå.
4. Huruvida planen eller programmet kan antas bli föremål för ett gränsöverskridande bedömningsförfarande.

Protocol on Strategic Environmental Assessment to the Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context

The Parties to this Protocol,

Recognizing the importance of integrating environmental, including health, considerations into the preparation and adoption of plans and programmes and, to the extent appropriate, policies and legislation,

Committing themselves to promoting sustainable development and therefore basing themselves on the conclusions of the United Nations Conference on Environment and Development (Rio de Janeiro, Brazil, 1992), in particular principles 4 and 10 of the Rio Declaration on Environment and Development and Agenda 21, as well as the outcome of the third Ministerial Conference on Environment and Health (London, 1999) and the World Summit on Sustainable Development (Johannesburg, South Africa, 2002),

Bearing in mind the Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context, done at Espoo, Finland, on 25 February 1991, and decision II/9 of its Parties at Sofia on 26 and 27 February 2001, in which it was decided to prepare a legally binding protocol on strategic environmental assessment,

Recognizing that strategic environmental assessment should have an important role in the preparation and adoption of plans, programmes, and, to the extent appropriate, policies and legislation, and that the wider application of the principles of environmental impact assessment to plans, programmes, policies and legislation will further strengthen the systematic analysis of their significant environmental effects,

Acknowledging the Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-making and Access to Justice in Environmental Matters, done at Aarhus, Denmark, on 25 June 1998, and taking note of the relevant paragraphs of the Lucca Declaration, adopted at the first meeting of its Parties,

Conscious, therefore, of the importance of providing for public participation in strategic environmental assessment,

Acknowledging the benefits to the health and well-being of present and future generations that will follow if the need to protect and improve people's health is taken into account as an integral part of strategic environmental assessment, and recognizing the work led by the World Health Organization in this respect,

Mindful of the need for and importance of enhancing international cooperation in assessing the transboundary environmental, including health, effects of proposed plans and programmes, and, to the extent appropriate, policies and legislation,

Have agreed as follows :

Article 1

OBJECTIVE

The objective of this Protocol is to provide for a high level of protection of the environment, including health, by:

- (a) Ensuring that environmental, including health, considerations are thoroughly taken into account in the development of plans and programmes;
- (b) Contributing to the consideration of environmental, including health, concerns in the preparation of policies and legislation;

- (c) Establishing clear, transparent and effective procedures for strategic environmental assessment;
- (d) Providing for public participation in strategic environmental assessment;
and
- (e) Integrating by these means environmental, including health, concerns into measures and instruments designed to further sustainable development.

Article 2

DEFINITIONS

For the purposes of this Protocol,

1. “Convention” means the Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context.
2. “Party” means, unless the text indicates otherwise, a Contracting Party to this Protocol.
3. “Party of origin” means a Party or Parties to this Protocol within whose jurisdiction the preparation of a plan or programme is envisaged.
4. “Affected Party” means a Party or Parties to this Protocol likely to be affected by the transboundary environmental, including health, effects of a plan or programme.
5. “Plans and programmes” means plans and programmes and any modifications to them that are:
 - (a) Required by legislative, regulatory or administrative provisions; and
 - (b) Subject to preparation and/or adoption by an authority or prepared by an authority for adoption, through a formal procedure, by a parliament or a government.
6. “Strategic environmental assessment” means the evaluation of the likely environmental, including health, effects, which comprises the determination of the scope of an environmental report and its preparation, the carrying-out of public participation and consultations, and the taking into account of the environmental report and the results of the public participation and consultations in a plan or programme.
7. “Environmental, including health, effect” means any effect on the environment, including human health, flora, fauna, biodiversity, soil, climate, air, water, landscape, natural sites, material assets, cultural heritage and the interaction among these factors.
8. “The public” means one or more natural or legal persons and, in accordance with national legislation or practice, their associations, organizations or groups.

Article 3

GENERAL PROVISIONS

1. Each Party shall take the necessary legislative, regulatory and other appropriate measures to implement the provisions of this Protocol within a clear, transparent framework.
2. Each Party shall endeavour to ensure that officials and authorities assist and provide guidance to the public in matters covered by this Protocol.

3. Each Party shall provide for appropriate recognition of and support to associations, organizations or groups promoting environmental, including health, protection in the context of this Protocol.
4. The provisions of this Protocol shall not affect the right of a Party to maintain or introduce additional measures in relation to issues covered by this Protocol.
5. Each Party shall promote the objectives of this Protocol in relevant international decision-making processes and within the framework of relevant international organizations.
6. Each Party shall ensure that persons exercising their rights in conformity with the provisions of this Protocol shall not be penalized, persecuted or harassed in any way for their involvement. This provision shall not affect the powers of national courts to award reasonable costs in judicial proceedings.
7. Within the scope of the relevant provisions of this Protocol, the public shall be able to exercise its rights without discrimination as to citizenship, nationality or domicile and, in the case of a legal person, without discrimination as to where it has its registered seat or an effective centre of its activities.

Article 4

FIELD OF APPLICATION CONCERNING PLANS AND PROGRAMMES

1. Each Party shall ensure that a strategic environmental assessment is carried out for plans and programmes referred to in paragraphs 2, 3 and 4 which are likely to have significant environmental, including health, effects.
2. A strategic environmental assessment shall be carried out for plans and programmes which are prepared for agriculture, forestry, fisheries, energy, industry including mining, transport, regional development, waste management, water management, telecommunications, tourism, town and country planning or land use, and which set the framework for future development consent for projects listed in annex I and any other project listed in annex II that requires an environmental impact assessment under national legislation.
3. For plans and programmes other than those subject to paragraph 2 which set the framework for future development consent of projects, a strategic environmental assessment shall be carried out where a Party so determines according to article 5, paragraph 1.
4. For plans and programmes referred to in paragraph 2 which determine the use of small areas at local level and for minor modifications to plans and programmes referred to in paragraph 2, a strategic environmental assessment shall be carried out only where a Party so determines according to article 5, paragraph 1.
5. The following plans and programmes are not subject to this Protocol:
 - (a) Plans and programmes whose sole purpose is to serve national defence or civil emergencies;
 - (b) Financial or budget plans and programmes.

Article 5

SCREENING

1. Each Party shall determine whether plans and programmes referred to in article 4, paragraphs 3 and 4, are likely to have significant environmental, including health, effects either through a case-by-case examination or by specifying types of plans and programmes or by combining both approaches. For this purpose each Party shall in all cases take into account the criteria set out in annex III.
2. Each Party shall ensure that the environmental and health authorities referred to in article 9, paragraph 1, are consulted when applying the procedures referred to in paragraph 1 above.
3. To the extent appropriate, each Party shall endeavour to provide opportunities for the participation of the public concerned in the screening of plans and programmes under this article.
4. Each Party shall ensure timely public availability of the conclusions pursuant to paragraph 1, including the reasons for not requiring a strategic environmental assessment, whether by public notices or by other appropriate means, such as electronic media.

Article 6

SCOPING

1. Each Party shall establish arrangements for the determination of the relevant information to be included in the environmental report in accordance with article 7, paragraph 2.
2. Each Party shall ensure that the environmental and health authorities referred to in article 9, paragraph 1, are consulted when determining the relevant information to be included in the environmental report.
3. To the extent appropriate, each Party shall endeavour to provide opportunities for the participation of the public concerned when determining the relevant information to be included in the environmental report.

Article 7

ENVIRONMENTAL REPORT

1. For plans and programmes subject to strategic environmental assessment, each Party shall ensure that an environmental report is prepared.
2. The environmental report shall, in accordance with the determination under article 6, identify, describe and evaluate the likely significant environmental, including health, effects of implementing the plan or programme and its reasonable alternatives. The report shall contain such information specified in annex IV as may reasonably be required, taking into account:
 - (a) Current knowledge and methods of assessment;
 - (b) The contents and the level of detail of the plan or programme and its stage in the decision-making process;
 - (c) The interests of the public; and
 - (d) The information needs of the decision-making body.

3. Each Party shall ensure that environmental reports are of sufficient quality to meet the requirements of this Protocol.

Prop. 2003/04:116
Bilaga 8

Article 8

PUBLIC PARTICIPATION

1. Each Party shall ensure early, timely and effective opportunities for public participation, when all options are open, in the strategic environmental assessment of plans and programmes.
2. Each Party, using electronic media or other appropriate means, shall ensure the timely public availability of the draft plan or programme and the environmental report.
3. Each Party shall ensure that the public concerned, including relevant non-governmental organizations, is identified for the purposes of paragraphs 1 and 4.
4. Each Party shall ensure that the public referred to in paragraph 3 has the opportunity to express its opinion on the draft plan or programme and the environmental report within a reasonable time frame.
5. Each Party shall ensure that the detailed arrangements for informing the public and consulting the public concerned are determined and made publicly available. For this purpose, each Party shall take into account to the extent appropriate the elements listed in annex V.

Article 9

CONSULTATION WITH ENVIRONMENTAL AND HEALTH AUTHORITIES

1. Each Party shall designate the authorities to be consulted which, by reason of their specific environmental or health responsibilities, are likely to be concerned by the environmental, including health, effects of the implementation of the plan or programme.
2. The draft plan or programme and the environmental report shall be made available to the authorities referred to in paragraph 1.
3. Each Party shall ensure that the authorities referred to in paragraph 1 are given, in an early, timely and effective manner, the opportunity to express their opinion on the draft plan or programme and the environmental report.
4. Each Party shall determine the detailed arrangements for informing and consulting the environmental and health authorities referred to in paragraph 1.

Article 10

TRANSBOUNDARY CONSULTATIONS

1. Where a Party of origin considers that the implementation of a plan or programme is likely to have significant transboundary environmental, including health, effects or where a Party likely to be significantly affected so requests, the Party of origin shall as early as possible before the adoption of the plan or programme notify the affected Party.
2. This notification shall contain, inter alia:
 - (a) The draft plan or programme and the environmental report including information on its possible transboundary environmental, including health, effects; and

(b) Information regarding the decision-making procedure, including an indication of a reasonable time schedule for the transmission of comments.

Prop. 2003/04:116
Bilaga 8

3. The affected Party shall, within the time specified in the notification, indicate to the Party of origin whether it wishes to enter into consultations before the adoption of the plan or programme and, if it so indicates, the Parties concerned shall enter into consultations concerning the likely transboundary environmental, including health, effects of implementing the plan or programme and the measures envisaged to prevent, reduce or mitigate adverse effects.

4. Where such consultations take place, the Parties concerned shall agree on detailed arrangements to ensure that the public concerned and the authorities referred to in article 9, paragraph 1, in the affected Party are informed and given an opportunity to forward their opinion on the draft plan or programme and the environmental report within a reasonable time frame.

Article 11

DECISION

1. Each Party shall ensure that when a plan or programme is adopted due account is taken of:

(a) The conclusions of the environmental report;

(b) The measures to prevent, reduce or mitigate the adverse effects identified in the environmental report; and

(c) The comments received in accordance with articles 8 to 10.

2. Each Party shall ensure that, when a plan or programme is adopted, the public, the authorities referred to in article 9, paragraph 1, and the Parties consulted according to article 10 are informed, and that the plan or programme is made available to them together with a statement summarizing how the environmental, including health, considerations have been integrated into it, how the comments received in accordance with articles 8 to 10 have been taken into account and the reasons for adopting it in the light of the reasonable alternatives considered.

Article 12

MONITORING

1. Each Party shall monitor the significant environmental, including health, effects of the implementation of the plans and programmes, adopted under article 11 in order, inter alia, to identify, at an early stage, unforeseen adverse effects and to be able to undertake appropriate remedial action.

2. The results of the monitoring undertaken shall be made available, in accordance with national legislation, to the authorities referred to in article 9, paragraph 1, and to the public.

Article 13

POLICIES AND LEGISLATION

1. Each Party shall endeavour to ensure that environmental, including health, concerns are considered and integrated to the extent appropriate in the preparation of its proposals for policies and legislation that are likely to have significant effects on the environment, including health.

2. In applying paragraph 1, each Party shall consider the appropriate principles and elements of this Protocol.
3. Each Party shall determine, where appropriate, the practical arrangements for the consideration and integration of environmental, including health, concerns in accordance with paragraph 1, taking into account the need for transparency in decision-making.
4. Each Party shall report to the Meeting of the Parties to the Convention serving as the Meeting of the Parties to this Protocol on its application of this article.

Article 14

THE MEETING OF THE PARTIES TO THE CONVENTION
SERVING AS THE MEETING OF THE PARTIES
TO THE PROTOCOL

1. The Meeting of the Parties to the Convention shall serve as the Meeting of the Parties to this Protocol. The first meeting of the Parties to the Convention serving as the Meeting of the Parties to this Protocol shall be convened not later than one year after the date of entry into force of this Protocol, and in conjunction with a meeting of the Parties to the Convention, if a meeting of the latter is scheduled within that period. Subsequent meetings of the Parties to the Convention serving as the Meeting of the Parties to this Protocol shall be held in conjunction with meetings of the Parties to the Convention, unless otherwise decided by the Meeting of the Parties to the Convention serving as the Meeting of the Parties to this Protocol.
2. Parties to the Convention which are not Parties to this Protocol may participate as observers in the proceedings of any session of the Meeting of the Parties to the Convention serving as the Meeting of the Parties to this Protocol. When the Meeting of the Parties to the Convention serves as the Meeting of the Parties to this Protocol, decisions under this Protocol shall be taken only by the Parties to this Protocol.
3. When the Meeting of the Parties to the Convention serves as the Meeting of the Parties to this Protocol, any member of the Bureau of the Meeting of the Parties representing a Party to the Convention that is not, at that time, a Party to this Protocol shall be replaced by another member to be elected by and from amongst the Parties to this Protocol.
4. The Meeting of the Parties to the Convention serving as the Meeting of the Parties to this Protocol shall keep under regular review the implementation of this Protocol and, for this purpose, shall:
 - (a) Review policies for and methodological approaches to strategic environmental assessment with a view to further improving the procedures provided for under this Protocol;
 - (b) Exchange information regarding experience gained in strategic environmental assessment and in the implementation of this Protocol;
 - (c) Seek, where appropriate, the services and cooperation of competent bodies having expertise pertinent to the achievement of the purposes of this Protocol;
 - (d) Establish such subsidiary bodies as it considers necessary for the implementation of this Protocol;
 - (e) Where necessary, consider and adopt proposals for amendments to this Protocol; and
 - (f) Consider and undertake any additional action, including action to be carried out jointly under this Protocol and the Convention, that may be required for the achievement of the purposes of this Protocol.

5. The rules of procedure of the Meeting of the Parties to the Convention shall be applied *mutatis mutandis* under this Protocol, except as may otherwise be decided by consensus by the Meeting of the Parties serving as the Meeting of the Parties to this Protocol.

6. At its first meeting, the Meeting of the Parties to the Convention serving as the Meeting of the Parties to this Protocol shall consider and adopt the modalities for applying the procedure for the review of compliance with the Convention to this Protocol.

7. Each Party shall, at intervals to be determined by the Meeting of the Parties to the Convention serving as the Meeting of the Parties to this Protocol, report to the Meeting of the Parties to the Convention serving as the Meeting of the Parties to the Protocol on measures that it has taken to implement the Protocol.

Article 15

RELATIONSHIP TO OTHER INTERNATIONAL AGREEMENTS

The relevant provisions of this Protocol shall apply without prejudice to the UNECE Conventions on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context and on Access to Information, Public Participation in Decision-making and Access to Justice in Environmental Matters.

Article 16

RIGHT TO VOTE

1. Except as provided for in paragraph 2 below, each Party to this Protocol shall have one vote.

2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote with a number of votes equal to the number of their member States which are Parties to this Protocol. Such organizations shall not exercise their right to vote if their member States exercise theirs, and vice versa.

Article 17

SECRETARIAT

The secretariat established by article 13 of the Convention shall serve as the secretariat of this Protocol and article 13, paragraphs (a) to (c), of the Convention on the functions of the secretariat shall apply *mutatis mutandis* to this Protocol.

Article 18

ANNEXES

The annexes to this Protocol shall constitute an integral part thereof.

Article 19

AMENDMENTS TO THE PROTOCOL

1. Any Party may propose amendments to this Protocol.

2. Subject to paragraph 3, the procedure for proposing, adopting and the entry into force of amendments to the Convention laid down in paragraphs 2 to 5 of article 14 of the Convention shall apply, *mutatis mutandis*, to amendments to this Protocol.

3. For the purpose of this Protocol, the three fourths of the Parties required for an amendment to enter into force for Parties having ratified, approved or accepted it, shall be calculated on the basis of the number of Parties at the time of the adoption of the amendment.

Article 20

SETTLEMENT OF DISPUTES

The provisions on the settlement of disputes of article 15 of the Convention shall apply *mutatis mutandis* to this Protocol.

Article 21

SIGNATURE

This Protocol shall be open for signature at Kiev (Ukraine) from 21 to 23 May 2003 and thereafter at United Nations Headquarters in New York until 31 December 2003, by States members of the Economic Commission for Europe as well as States having consultative status with the Economic Commission for Europe pursuant to paragraphs 8 and 11 of Economic and Social Council resolution 36 (IV) of 28 March 1947, and by regional economic integration organizations constituted by sovereign States members of the Economic Commission for Europe to which their member States have transferred competence over matters governed by this Protocol, including the competence to enter into treaties in respect of these matters.

Article 22

DEPOSITARY

The Secretary-General of the United Nations shall act as the Depositary of this Protocol.

Article 23

RATIFICATION, ACCEPTANCE, APPROVAL AND ACCESSION

1. This Protocol shall be subject to ratification, acceptance or approval by signatory States and regional economic integration organizations referred to in article 21.

2. This Protocol shall be open for accession as from 1 January 2004 by the States and regional economic integration organizations referred to in article 21.

3. Any other State, not referred to in paragraph 2 above, that is a Member of the United Nations may accede to the Protocol upon approval by the Meeting of the Parties to the Convention serving as the Meeting of the Parties to the Protocol.

4. Any regional economic integration organization referred to in article 21 which becomes a Party to this Protocol without any of its member States being a Party shall be bound by all the obligations under this Protocol. If one or more of such an organization's member States is a Party to this Protocol, the organization and its member States shall decide on their respective responsibilities for the performance of their obligations under this Protocol. In such cases, the organization and its member States shall not be entitled to exercise rights under this Protocol concurrently.

5. In their instruments of ratification, acceptance, approval or accession, the regional economic integration organizations referred to in article 21 shall declare the extent of their competence with respect to the matters governed by this Protocol. These organizations shall also inform the Depositary of any relevant modification to the extent of their competence.

Prop. 2003/04:116
Bilaga 8

Article 24

ENTRY INTO FORCE

1. This Protocol shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the sixteenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession.
2. For the purposes of paragraph 1 above, any instrument deposited by a regional economic integration organization referred to in article 21 shall not be counted as additional to those deposited by States members of such an organization.
3. For each State or regional economic integration organization referred to in article 21 which ratifies, accepts or approves this Protocol or accedes thereto after the deposit of the sixteenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, the Protocol shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit by such State or organization of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.
4. This Protocol shall apply to plans, programmes, policies and legislation for which the first formal preparatory act is subsequent to the date on which this Protocol enters into force. Where the Party under whose jurisdiction the preparation of a plan, programme, policy or legislation is envisaged is one for which paragraph 3 applies, this Protocol shall apply to plans, programmes, policies and legislation for which the first formal preparatory act is subsequent to the date on which this Protocol comes into force for that Party.

Article 25

WITHDRAWAL

At any time after four years from the date on which this Protocol has come into force with respect to a Party, that Party may withdraw from the Protocol by giving written notification to the Depositary. Any such withdrawal shall take effect on the ninetieth day after the date of its receipt by the Depositary. Any such withdrawal shall not affect the application of articles 5 to 9, 11 and 13 with respect to a strategic environmental assessment under this Protocol which has already been started, or the application of article 10 with respect to a notification or request which has already been made, before such withdrawal takes effect.

Article 26

AUTHENTIC TEXTS

The original of this Protocol, of which the English, French and Russian texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

In witness whereof the undersigned, being duly authorized thereto, have signed this Protocol.

Done at Kiev (Ukraine), this twenty-first day of May, two thousand and three.

LIST OF PROJECTS AS REFERRED TO IN ARTICLE 4,
PARAGRAPH 2

1. Crude oil refineries (excluding undertakings manufacturing only lubricants from crude oil) and installations for the gasification and liquefaction of 500 metric tons or more of coal or bituminous shale per day.
2. Thermal power stations and other combustion installations with a heat output of 300 megawatts or more and nuclear power stations and other nuclear reactors (except research installations for the production and conversion of fissionable and fertile materials, whose maximum power does not exceed 1 kilowatt continuous thermal load).
3. Installations solely designed for the production or enrichment of nuclear fuels, for the reprocessing of irradiated nuclear fuels or for the storage, disposal and processing of radioactive waste.
4. Major installations for the initial smelting of cast-iron and steel and for the production of non-ferrous metals.
5. Installations for the extraction of asbestos and for the processing and transformation of asbestos and products containing asbestos: for asbestos-cement products, with an annual production of more than 20,000 metric tons of finished product; for friction material, with an annual production of more than 50 metric tons of finished product; and for other asbestos utilization of more than 200 metric tons per year.
6. Integrated chemical installations.
7. Construction of motorways, express roads^{*/} and lines for long-distance railway traffic and of airports^{**/} with a basic runway length of 2,100 metres or more.
8. Large-diameter oil and gas pipelines.
9. Trading ports and also inland waterways and ports for inland-waterway traffic which permit the passage of vessels of over 1,350 metric tons.
10. Waste-disposal installations for the incineration, chemical treatment or landfill of toxic and dangerous wastes.
11. Large dams and reservoirs.
12. Groundwater abstraction activities in cases where the annual volume of water to be abstracted amounts to 10 million cubic metres or more.
13. Pulp and paper manufacturing of 200 air-dried metric tons or more per day.
14. Major mining, on-site extraction and processing of metal ores or coal.

^{*/} For the purposes of this Protocol:

- "Motorway" means a road specially designed and built for motor traffic, which does not serve properties bordering on it, and which:

(a) Is provided, except at special points or temporarily, with separate carriageways for the two directions of traffic, separated from each other by a dividing strip not intended for traffic or, exceptionally, by other means;

(b) Does not cross at level with any road, railway or tramway track, or footpath; and

(c) Is specially sign posted as a motorway.

- "Express road" means a road reserved for motor traffic accessible only from interchanges or controlled junctions and on which, in particular, stopping and parking are prohibited on the running carriageway(s).

^{**/} For the purposes of this Protocol, "airport" means an airport which complies with the definition in the 1944 Chicago Convention setting up the International Civil Aviation Organization (annex 14).

15. Offshore hydrocarbon production.
16. Major storage facilities for petroleum, petrochemical and chemical products.
17. Deforestation of large areas.

Annex II

ANY OTHER PROJECTS REFERRED TO IN ARTICLE 4, PARAGRAPH 2

1. Projects for the restructuring of rural land holdings.
2. Projects for the use of uncultivated land or semi-natural areas for intensive agricultural purposes.
3. Water management projects for agriculture, including irrigation and land drainage projects.
4. Intensive livestock installations (including poultry).
5. Initial afforestation and deforestation for the purposes of conversion to another type of land use.
6. Intensive fish farming.
7. Nuclear power stations and other nuclear reactors^{*/} including the dismantling or decommissioning of such power stations or reactors (except research installations for the production and conversion of fissionable and fertile materials whose maximum power does not exceed 1 kilowatt continuous thermal load), as far as not included in annex I.
8. Construction of overhead electrical power lines with a voltage of 220 kilovolts or more and a length of 15 kilometres or more and other projects for the transmission of electrical energy by overhead cables.
9. Industrial installations for the production of electricity, steam and hot water.
10. Industrial installations for carrying gas, steam and hot water.
11. Surface storage of fossil fuels and natural gas.
12. Underground storage of combustible gases.
13. Industrial briquetting of coal and lignite.
14. Installations for hydroelectric energy production.
15. Installations for the harnessing of wind power for energy production (wind farms).
16. Installations, as far as not included in annex I, designed:
 - For the production or enrichment of nuclear fuel;
 - For the processing of irradiated nuclear fuel;

^{*/} For the purposes of this Protocol, nuclear power stations and other nuclear reactors cease to be such an installation when all nuclear fuel and other radioactively contaminated elements have been removed permanently from the installation site.

- For the final disposal of irradiated nuclear fuel;
 - Solely for the final disposal of radioactive waste;
 - Solely for the storage (planned for more than 10 years) of irradiated nuclear fuels in a different site than the production site; or
 - For the processing and storage of radioactive waste.
17. Quarries, open cast mining and peat extraction, as far as not included in annex I.
 18. Underground mining, as far as not included in annex I.
 19. Extraction of minerals by marine or fluvial dredging.
 20. Deep drillings (in particular geothermal drilling, drilling for the storage of nuclear waste material, drilling for water supplies), with the exception of drillings for investigating the stability of the soil.
 21. Surface industrial installations for the extraction of coal, petroleum, natural gas and ores, as well as bituminous shale.
 22. Integrated works for the initial smelting of cast iron and steel, as far as not included in annex I.
 23. Installations for the production of pig iron or steel (primary or secondary fusion) including continuous casting.
 24. Installations for the processing of ferrous metals (hot-rolling mills, smitheries with hammers, application of protective fused metal coats).
 25. Ferrous metal foundries.
 26. Installations for the production of non-ferrous crude metals from ore, concentrates or secondary raw materials by metallurgical, chemical or electrolytic processes, as far as not included in annex I.
 27. Installations for the smelting, including the alloyage, of non-ferrous metals excluding precious metals, including recovered products (refining, foundry casting, etc.), as far as not included in annex I.
 28. Installations for surface treatment of metals and plastic materials using an electrolytic or chemical process.
 29. Manufacture and assembly of motor vehicles and manufacture of motor-vehicle engines.
 30. Shipyards.
 31. Installations for the construction and repair of aircraft.
 32. Manufacture of railway equipment.
 33. Swaging by explosives.
 34. Installations for the roasting and sintering of metallic ores.
 35. Coke ovens (dry coal distillation).
 36. Installations for the manufacture of cement.
 37. Installations for the manufacture of glass including glass fibre.

38. Installations for smelting mineral substances including the production of mineral fibres.
39. Manufacture of ceramic products by burning, in particular roofing tiles, bricks, refractory bricks, tiles, stoneware or porcelain.
40. Installations for the production of chemicals or treatment of intermediate products, as far as not included in annex I.
41. Production of pesticides and pharmaceutical products, paint and varnishes, elastomers and peroxides.
42. Installations for the storage of petroleum, petrochemical, or chemical products, as far as not included in annex I.
43. Manufacture of vegetable and animal oils and fats.
44. Packing and canning of animal and vegetable products.
45. Manufacture of dairy products.
46. Brewing and malting.
47. Confectionery and syrup manufacture.
48. Installations for the slaughter of animals.
49. Industrial starch manufacturing installations.
50. Fish-meal and fish-oil factories.
51. Sugar factories.
52. Industrial plants for the production of pulp, paper and board, as far as not included in annex I.
53. Plants for the pre treatment or dyeing of fibres or textiles.
54. Plants for the tanning of hides and skins.
55. Cellulose-processing and production installations.
56. Manufacture and treatment of elastomer-based products.
57. Installations for the manufacture of artificial mineral fibres.
58. Installations for the recovery or destruction of explosive substances.
59. Installations for the production of asbestos and the manufacture of asbestos products, as far as not included in annex I.
60. Knackers' yards.
61. Test benches for engines, turbines or reactors.
62. Permanent racing and test tracks for motorized vehicles.
63. Pipelines for transport of gas or oil, as far as not included in annex I.
64. Pipelines for transport of chemicals with a diameter of more than 800 mm and a length of more than 40 km.

65. Construction of railways and intermodal transshipment facilities, and of intermodal terminals, as far as not included in annex I.
66. Construction of tramways, elevated and underground railways, suspended lines or similar lines of a particular type used exclusively or mainly for passenger transport.
67. Construction of roads, including realignment and/or widening of any existing road, as far as not included in annex I.
68. Construction of harbours and port installations, including fishing harbours, as far as not included in annex I.
69. Construction of inland waterways and ports for inland-waterway traffic, as far as not included in annex I.
70. Trading ports, piers for loading and unloading connected to land and outside ports, as far as not included in annex I.
71. Canalization and flood-relief works.
72. Construction of airports^{**/} and airfields, as far as not included in annex I.
73. Waste-disposal installations (including landfill), as far as not included in annex I.
74. Installations for the incineration or chemical treatment of non-hazardous waste.
75. Storage of scrap iron, including scrap vehicles.
76. Sludge deposition sites.
77. Groundwater abstraction or artificial groundwater recharge, as far as not included in annex I.
78. Works for the transfer of water resources between river basins.
79. Waste-water treatment plants.
80. Dams and other installations designed for the holding-back or for the long-term or permanent storage of water, as far as not included in annex I.
81. Coastal work to combat erosion and maritime works capable of altering the coast through the construction, for example, of dykes, moles, jetties and other sea defence works, excluding the maintenance and reconstruction of such works.
82. Installations of long-distance aqueducts.
83. Ski runs, ski lifts and cable cars and associated developments.
84. Marinas.
85. Holiday villages and hotel complexes outside urban areas and associated developments.
86. Permanent campsites and caravan sites.
87. Theme parks.
88. Industrial estate development projects.

^{**/} For the purposes of this Protocol, "airport" means an airport which complies with the definition in the 1944 Chicago Convention setting up the International Civil Aviation Organization (annex 14).

89. Urban development projects, including the construction of shopping centres and car parks.
90. Reclamation of land from the sea.

Annex III

CRITERIA FOR DETERMINING OF THE LIKELY SIGNIFICANT ENVIRONMENTAL, INCLUDING HEALTH, EFFECTS REFERRED TO IN ARTICLE 5, PARAGRAPH 1

1. The relevance of the plan or programme to the integration of environmental, including health, considerations in particular with a view to promoting sustainable development.
2. The degree to which the plan or programme sets a framework for projects and other activities, either with regard to location, nature, size and operating conditions or by allocating resources.
3. The degree to which the plan or programme influences other plans and programmes including those in a hierarchy.
4. Environmental, including health, problems relevant to the plan or programme.
5. The nature of the environmental, including health, effects such as probability, duration, frequency, reversibility, magnitude and extent (such as geographical area or size of population likely to be affected).
6. The risks to the environment, including health.
7. The transboundary nature of effects.
8. The degree to which the plan or programme will affect valuable or vulnerable areas including landscapes with a recognized national or international protection status.

Annex IV

INFORMATION REFERRED TO IN ARTICLE 7, PARAGRAPH 2

1. The contents and the main objectives of the plan or programme and its link with other plans or programmes.
2. The relevant aspects of the current state of the environment, including health, and the likely evolution thereof should the plan or programme not be implemented.
3. The characteristics of the environment, including health, in areas likely to be significantly affected.
4. The environmental, including health, problems which are relevant to the plan or programme.
5. The environmental, including health, objectives established at international, national and other levels which are relevant to the plan or programme, and the ways in which these objectives and other environmental, including health, considerations have been taken into account during its preparation.

6. The likely significant environmental, including health, effects^{*/} as defined in article 2, paragraph 7.
7. Measures to prevent, reduce or mitigate any significant adverse effects on the environment, including health, which may result from the implementation of the plan or programme.
8. An outline of the reasons for selecting the alternatives dealt with and a description of how the assessment was undertaken including difficulties encountered in providing the information to be included such as technical deficiencies or lack of knowledge.
9. Measures envisaged for monitoring environmental, including health, effects of the implementation of the plan or programme.
10. The likely significant transboundary environmental, including health, effects.
11. A non-technical summary of the information provided.

Annex V

INFORMATION REFERRED TO IN ARTICLE 8, PARAGRAPH 5

1. The proposed plan or programme and its nature.
2. The authority responsible for its adoption.
3. The envisaged procedure, including:
 - (a) The commencement of the procedure;
 - (b) The opportunities for the public to participate;
 - (c) The time and venue of any envisaged public hearing;
 - (d) The authority from which relevant information can be obtained and where the relevant information has been deposited for examination by the public;
 - (e) The authority to which comments or questions can be submitted and the time schedule for the transmittal of comments or questions; and
 - (f) What environmental, including health, information relevant to the proposed plan or programme is available.
4. Whether the plan or programme is likely to be subject to a transboundary assessment procedure.

^{*/} These effects should include secondary, cumulative, synergistic, short-, medium- and long-term, permanent and temporary, positive and negative effects.

Finansieringsutredningens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m.

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Utöver kostnader för omhändertagande skall avgifterna täcka statens kostnader för att

1. komplettera forsknings- och utvecklingsverksamhet som avses i 2 § 3 samt pröva frågor härom,
2. pröva frågor som avses i 2 a § tredje stycket, 5 § första stycket, 8 b § och 8 c § denna lag,
3. pröva frågor om övervakning och kontroll av slutförvar enligt 16 § lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet.

Avgifterna skall vidare täcka kostnaderna för Kärnavfallsfondens förvaltning samt de kostnader som reaktorinnehavarna, staten eller kommunerna har för information till allmänheten i frågor som rör hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall.

Avgiftsmedel får vidare under en försöksperiod 1 juli 2004–30 juni 2008 användas för att bevilja stöd till vissa föreningar för insatser i samband med lokaliseringsprocessen av ett slutförvar för använt kärnbränsle. Rätt till sådant stöd har en ideell förening som har lägst 2 000 medlemmar, har en styrelse som utses av medlemmarna under demokratiska former samt utnyttjar rätten att delta i sådant utökat samråd med miljökonsekvensbedömning som föreskrivs i miljöbalken 6 kap. 5 §. Rätt till stöd har också en sammanslutning av ideella föreningar under förutsättning att sammanslutningen är en ideell förening, har en styrelse som utses av medlemmarna under demokratiska former, utnyttjar rätten att delta i sådant utökat samråd som här har angetts samt att det sammanlagda antalet medlemmar hos de samverkande föreningarna uppgår till

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Prop. 2003/04:116
Bilaga 9

lägst 2 000 personer. Närmare bestämmelser om sådant stöd får beslutas av regeringen eller av myndighet som regeringen bestämmer.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2004.

Förteckning över remissinstanser avseende Finansieringsutredningens betänkande

Svea hovrätt (Miljööverdomstolen), Kammarrätten i Göteborg, Riksgäldskontoret, Ekonomistyrningsverket, Riksrevisionen, Statskontoret, Länsstyrelsen i Uppsala län, Länsstyrelsen i Kalmar län, Naturvårdsverket, Statens strålskyddsinstitut, Statens kärnkraftinspektion, Statens råd för kärnavfallsfrågor (KASAM), Kärnavfallsfondens styrelse, Stockholm Environment Institute, Stiftelsen för miljöstrategisk forskning, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Statens energimyndighet, Krisberedskapsmyndigheten, Vattenfall AB, Östhammars kommun, Oskarshamns kommun, Svenska Naturskyddsföreningen, Svenskt Näringsliv, Svensk Energi, Barsebäck Kraft AB, Folkkampanjen mot Kärnkraft-kärnvapen, Forsmarks Kraftgrupp AB, Fortum, Fältbiologerna, Föreningen Kärnteknik, Greenpeace, IVL Svenska Miljöinstitutet AB, Miljöförbundet Jordens Vänner, Miljövänner för Kärnkraft, OKG AB, Ringhals AB, Statens förhandlare för omställning av energisystemet, Studsvik AB, Svensk kärnbränslehantering AB, Sveriges Försäkringsförbund, Sydkraft AB, Världsnaturfonden WWF.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 11 mars 2004

Närvarande: Statsråden Ulvskog, ordförande, Freivalds, Sahlin, Pagrotsky, Messing, Engqvist, Lövdén, Ringholm, Bodström, Sommestad, Karlsson, Lund, Andnor, Johansson, Hallengren, Björklund, Holmberg, och Jäntin.

Föredragande: Sommestad

Regeringen beslutar proposition Miljöbedömningar av planer och program

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
Lag om ändring i miljöbalken	6 kap. 1, 11, 15 och 17 §§	32001L0042
